

Pelloilta pöytään 2010

Från jord till bord 2010 ■ From farm to fork 2010

Tilastoja elintarvikeketjusta ja valvonnasta

Statistik över livsmedelskedjan och tillsynen

Statistics on food chain and control

Pelloilta pöytään 2010

Från jord till bord 2010

From farm to fork 2010

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus
Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
Information Centre of the Ministry of Agriculture and Forestry

Helsinki 2011

Julkaisua koskevat tiedustelut
Aktuaari Sirpa Karppinen
Puh. 020 77 2005
Julkaisutilaukset
s-posti: tilastojulkaisut@mmmtike.fi
Puh. 020 77 21 219

ISSN 1796-6930
Kartat: Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanro 053/MML/10
Painettu: Kopijyvä Oy, Helsinki 2011
Ulkoasu: Viestintätoimisto Tulus Oy
Taitto: Tike

■ Alkusanat

Pelloilta pöytään –julkaisu kokoaa yhteen Suomen elintarvikeketjun tilastoja elintarviketurvallisuuden näkökulmasta. Elintarvikeketjun toiminta perustuu raaka-aineiden tuotantoon ja jalostukseen. Koko elintarvikeketjun toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi elintarviketurvallisuuden valvonta on olennainen osa elintarvikeketjun toimintaa. Jokapäiväinen elintarvikkeiden kulutus perustuukin luottamukseen koko elintarvikeketjua kohtaan.

Pelloilta pöytään –tilastojulkaisu pyrkii kuvaamaan käytettävissä olevien tilastotietojen avulla koko elintarvikeketjun alkutuotannosta kuluttajaan. Julkaisu sisältää tietoja mm. maatalous- ja elintarviketuotannosta, tuotantoeläinten hyvinvoinnista, ruokamyrkytyksistä sekä elintarvikevalvonnasta. Julkaisu toimii oivallisena ensimmäisenä tietolähteenä haettaessa tilastotietoa elintarvikeketjusta. Tarkemmat tiedot löytyvät julkaisussa mainituista alkuperäisistä lähteistä.

Kokoomajulkaisun tiedot perustuvat Tiken ja muiden elintarvikeketjua tilastoivien tiedontuottajien tilastoihin ja raportteihin. Lähdetiedoissa on merkintä SVT, kun tiedot perustuvat Suomen virallisiin tilastoihin. Näiden tilastojen laatuselosteet ja tarkemmat kuvaukset löytyvät Suomen virallisen tilaston verkkoportaalista www.virallinentilasto.fi. Tiken tilastojen laatuselosteet ja tarkemmat tiedot löytyvät Matilda-maataloustilastopalvelusta osoitteesta www.maataloustilastot.fi.

Elintarviketurvallisuustilastot on suhteellisen uusi tilastointialue. Pelloilta pöytään -julkaisua on kehitetty yhdessä Eviran asiantuntijoiden kanssa, joita kiitämme heidän asiantuntevista kommentteista ja ehdotuksista. Julkaisu ilmestyy nyt viidennen kerran. Tämän julkaisun on toimittanut aktuaari Sirpa Karppinen. Taitosta on vastannut tilastosihteeri Pirkkita Melanen. Kiitämme kaikkia julkaisuun tietoja toimittaneita ja muita julkaisun laadinnassa avustaneita.

Helsingissä, tammikuussa 2011

Johanna Laiho-Kauranne

Johtaja

■ Förord

Publikationen *Från jord till bord* samlar statistik över Finlands livsmedelskedja ur ett livsmedelssäkerhetsperspektiv. Verksamheten i livsmedelskedjan baserar sig på produktion och förädling av råvaror. För att kontinuiteten för livsmedelskedjans verksamhet ska säkras är övervakning av livsmedelssäkerheten en väsentlig del av livsmedelskedjans verksamhet. Den vardagliga livsmedelskonsumtionen baserar sig på förtroende för hela livsmedelskedjan.

Statistikpublikationen *Från jord till bord* är ett försök att skildra hela livsmedelskedjan från primärproduktionen till konsumenten. Publikationen innehåller information om bl.a. lantbruks- och livsmedelsproduktion, produktionsdjurens välmående, matförgiftningar samt livsmedelsövervakning. Publikationen fungerar som en utmärkt första informationskälla vid informationsökning om livsmedelskedjan. Närmare uppgifter finns i de originalkällor som anges i publikationen.

Uppgifterna i samlingspublikationen grundas på statistik och rapporter från Tike och andra aktörer som statistikför information om livsmedelskedjan. I källuppgifterna anges märkningen FOS då uppgifterna baserar sig på Finlands officiella statistik. Kvalitetsreferat och närmare beskrivningar av denna statistik finns på webbplats av Finlands officiella statistik på adressen www.officiellstatistik.fi. Kvalitetsreferat och närmare uppgifter om Tikes statistik finns i lantbruksstatistiktjänsten Matilda på adressen www.lantbruksstatistik.fi/sv.

Livsmedelssäkerhetsstatistik är ett relativt nytt område för statistikföring. Publikationen *Från jord till bord* har utvecklats i samarbete med experter från Evira, som vi tackar för deras sakkunniga kommentarer och förslag. Publikationen utges nu för femte gången. Redaktör för denna publikation var aktuarie Sirpa Karppinen. För ombrytningen svarade statistiksekreterare Pirkitta Melanen. Vi tackar alla som har lämnat uppgifter för publikationen och andra som har hjälpt till vid publikationens sammanställning.

Helsingfors, januari 2011

Johanna Laiho-Kauranne
Direktör

■ Foreword

“From Farm to Fork” presents statistics on the Finnish food chain from a food safety perspective. The operation of the food chain is based on the production and processing of raw materials. Monitoring food safety to ensure the continued operation of the entire food chain is an essential part of its functioning. Our day-to-day food consumption is based on our confidence in the entire food chain.

This statistical report aims to describe, with the available statistics, the entire food chain from primary production to the consumer. It includes data on topics such as agricultural and food production, animal welfare, food control and incidences of food poisoning. It serves as an excellent initial source for those seeking statistical information on the food chain. More detailed information can be found in the primary sources cited in this report.

This publication is based on statistics and reports from Tike and other information providers that process statistics on the food

chain. The reference “OSF” in data source indicates that those figures are based on Official Statistics of Finland. Quality reports and further descriptions are available online from the Official Statistics of Finland portal at www.officialstatistics.fi. Quality reports of Tike’s statistics and further descriptions are available from the Matilda Agricultural Statistics service at www.agriculturalstatistics.fi/en.

Food safety is a relatively new statistical area. This publication, “From Farm to Fork”, has been developed in conjunction with experts from the Finnish Food Safety Authority, Evira. We would like to thank them sincerely for their insightful comments and suggestions. This is the fifth edition of this publication. It has been edited by Sirpa Karppinen, statistician. Pirkitta Melanen, statistics secretary, has been in charge of the layout. We would also like to thank those who have provided data for inclusion and everyone who has assisted with the preparation of this report.

Helsinki, January 2011

Johanna Laiho-Kauranne
Director

Sisällys

Alkusanat	3
Symbolit ja lyhenteet	12
1. Elintarvikeketjun rakenne	13
Kaavio 1.1. Elintarvikeketju.....	14
Kartta 1.1. Maatilojen lukumäärä vuonna 1998.....	15
1.2. Maatilojen lukumäärä vuonna 2009.....	15
1.3. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 1998.....	16
1.4. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 2009.....	16
Taulu 1.1. Elintarvikeketjun toimijoiden lukumääriä vuosina 2007 - 2009	17
1.2. Elintarvikeketjun tuotanto-, tuonti- ja kulutusmääriä vuosina 2007 - 2009.....	18
1.3. Tärkeimpien maataloustuotteiden omavaraisuus vuosina 2004 - 2009.....	19
2. Maatalouden tuotanto.....	21
Kartta 2.1. Viljantuotanto vuonna 2009	23
2.2. Lihantuotanto vuonna 2009	25
2.3. Maidontuotanto vuonna 2009	26
Kuvio 2.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2009	22
2.2. Luomualat vuosina 2000 - 2009.....	23
2.3. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2009.....	24
2.4. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2009.....	25
2.5. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maatiloilla vuosina 1983 - 2009	27
Taulu 2.1. Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2004 - 2009.....	28
2.2. Luomutilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuonna 2009	29
2.3. Maatilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuosina 2004 - 2009	30
2.4. Luomutilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuonna 2009.....	30
2.5. Maatalousmaan käyttö vuosina 2008 - 2009	31
2.6. Keskimääräiset peltoalat ja eläinmäärät maatiloilla vuosina 2004 - 2009	32
2.7. Tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot vuosina 2003 - 2009	32
2.8. Luomusato vuosina 2006 - 2009	33
2.9. Tärkeimpien avomaavihannesten kokonaissadot vuosina 2004 - 2009	33
2.10. Tärkeimpien kasvihuonevihannesten kokonaissadot vuosina 2004 - 2009	34
2.11. Marja- ja omenatuotanto vuosina 2004 - 2009.....	34
2.12. Tärkeimpien luomuvihannesten ja luomumarjojen viljely avomaalla vuonna 2009.....	35
2.13. Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihantuotanto vuosina 2004 - 2009	36
2.14. Meijerimaidon tuotanto vuosina 2000 - 2009	37
2.15. Kananmunien tuotanto vuosina 2005 - 2009	37
2.16. Luonnonmarjojen ja sienten kauppaantulumäärät vuosina 2004 - 2009	38
2.17. Ruokakalan tuotanto ja ammattikalastuksen saaliit vuosina 2004 - 2009.....	38
2.18. Riistasaalis vuosina 2004 - 2009	39
2.19. Maataloustuotteiden tuonti vuosina 2005 - 2009.....	40
3. Maataloustuotannon panokset	43
Kuvio 3.1. Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 - 2009	44
Taulu 3.1. Väkilannoitteissa myytyjen kasviravinteiden määrä viljeltyä peltohehtaaria kohden vuosina 2004/05 - 2008/09.....	46
3.2. Viljan ja perunan käyttö siemeneksi maatiloilla vuosina 2004 - 2009.....	46
3.3. Kasvinsuojeluaineiden myynti tehoaineiksi laskettuna vuosina 2004 - 2009.....	47
3.4. Rehuseosten valmistusmäärät vuosina 2004 - 2009.....	47
4. Kotieläinten terveys ja hyvinvointi.....	49
Kartta 4.1. Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2009.....	51
4.2. Sikojen lukumäärä vuonna 2009	51
4.3. Siipikarjan lukumäärä vuonna 2009.....	52

Kuvio	4.1. Kotieläinten lukumäärä vuosina 1995 - 2009.....	50
	4.2. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2009.....	51
	4.3. Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2009.....	53
Taulu	4.1. Kotieläinten lukumäärä eläinlajeittain vuonna 2009 ja tilaa kohden vuosina 2001 ja 2007 - 2009.....	54
	4.2. Kotieläinten lukumäärä alueittain vuonna 2009 ja koko maassa vuosina 2001 - 2009.....	55
	4.3. Elävien eläinten tuonnin määrä vuosina 2004 - 2009.....	56
	4.4. Kuljetusten EU-eläinsuojelutarkastukset vuosina 2000 - 2009.....	56
	4.5. EU-eläinsuojelutarkastukset tiloilla vuosina 2000 - 2009.....	57
	4.6. Poliisin tietoon tulleet eläinsuojelurikokset vuosina 2003 - 2008.....	58
	4.7. Eläinsuojelurikoksista ja -rikkomuksista annettujen tuomioiden määrä alioikeuksissa vuosina 2003 - 2008.....	58
	4.8. Kotieläinten lukumäärä luomutiloilla vuonna 2009.....	59
5. Elintarviketeollisuus.....		61
Kuvio	5.1. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2008.....	63
Taulu	5.1. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2007 - 2009.....	64
	5.2. Hyväksytyt liha-, kala-, maito- ja muna-alan laitosten lukumäärä alueittain vuonna 2010.....	65
	5.3. Viljan elintarvikekäyttö teollisuudessa vuosina 2002 - 2009.....	66
	5.4. Viljan rehukäyttö teollisuudessa vuosina 2002 - 2009.....	66
	5.5. Elintarviketeollisuuden kotimaan myyntimääriä vuosina 2004 - 2009.....	67
	5.6. Eräiden teollisten elintarvikkeiden tuonti vuosina 2005 - 2009.....	68
6. Elintarvikkeiden jakelu ja kulutus.....		71
Kartta	6.1. Suomen väkiluku 2009.....	73
Kuvio	6.1. Kotitalouksien lukumäärä vuosina 1966 - 2008.....	72
	6.2. Ruokamyrkytys epidemioissa sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2009.....	74
	6.3. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1999 ja 2009.....	75
Taulu	6.1. Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa harjoittavien toimipaikkojen lukumäärä vuosina 2007 ja 2009.....	76
	6.2. Ravitsemistoimintaa harjoittavien toimipaikkojen lukumäärä vuosina 2007 ja 2009.....	77
	6.3. Kuluttajien lukumäärä ikäryhmittäin ja alueittain vuonna 2009 sekä koko maassa vuosina 2000 - 2009.....	78
	6.4. Kotitalouksien lukumäärä kotitalouden koon mukaan vuosina 2002 - 2008.....	79
	6.5. Eräiden elintarvikkeiden kotimainen tuotanto ja käyttö vuonna 2008.....	80
	6.6. Elintarvike- ja vesivälitteiset ruokamyrkytys epidemiat ja niissä sairastuneet vuosina 2002 - 2009.....	81
7. Elintarvikeketjun valvonta.....		83
Kartta	7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuonna 2009.....	85
Kuvio	7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2009.....	84
Taulu	7.1. Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohdetyyppittäin vuonna 2009.....	87
	7.2. Kunnallisen elintarvikevalvonnan toimenpiteiden syyt vuonna 2009.....	88
	7.3. Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2009.....	89
	7.4. Eräiden elintarvikkeiden laboratoriotutkimukset kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2009.....	90
	7.5. Rehuvalvonnan valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2004 - 2009.....	91
	7.6. Rekisteröityneet rehualan toimijat ja niihin tehdyt tarkastukset vuosina 2007 - 2009.....	92
	7.7. Kasvinsuojeluainejäämien valvonta vuosina 2005 - 2009.....	93
	7.8. Tullilaboratorion elintarvike tutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2009.....	94
	7.9. Tullilaboratorion elintarvike tutkimukset tutkimuksittain vuonna 2009.....	95
	7.10. Näytteiden määrä vierasainetutkimuksissa vuonna 2009.....	96
	7.11. Luomutoimijoiden määrä vuosina 2004 - 2009.....	97
	7.12. Luonnonmukaisessa tuotannossa havaittujen säännöstenvastaisuuksien lukumäärä vuosina 2006 - 2009.....	98
	7.13. Säännöstenvastaisuuksista annetut seuraamukset luomutoimijoille vuosina 2006 - 2009.....	98
Laatuseloste	100
Käsitteitä ja määritelmiä	102
Karttaluettelo	104
Kuvioluettelo	106
Julkaisussa käytetyt lähteet	108

Innehåll

Förord	4
Symboler och förkortningar	12
1. Livsmedelskedjans struktur	13
Diagram 1.1. Livsmedelskedjan	14
Karta 1.1. Antal lantgårdar år 1998	15
1.2. Antal lantgårdar år 2009	15
1.3. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 1998	16
1.4. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 2009	16
Tabell 1.1. Några antal av aktörer inom livsmedelskedjan åren 2007 - 2009	17
1.2. Volymen av produktion, import och konsumtion inom livsmedelskedjan åren 2007 - 2009	18
1.3. Självförsörjning av de viktigaste lantbruksprodukterna, åren 2004 - 2009	19
2. Lantbrukets produktion	21
Karta 2.1. Spannmålsproduktion år 2009	23
2.2. Köttproduktion år 2009	25
2.3. Mjökproduktion år 2009	26
Figur 2.1. Antal lantgårdar och medelantal nötkreatur på lantgårdarna åren 1995 - 2009	22
2.2. Ekologiska areal årealer 2000 - 2009	23
2.3. De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2009	24
2.4. Totalproduktionen av kött enligt djurslag åren 1995 - 2009	25
2.5. Mjökproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 1983 - 2009	27
Tabell 2.1. Antal lantgårdar enligt produktionsinriktning åren 2004 - 2009	28
2.2. Antal ekologiska gårdar enligt produktionsinriktning år 2009	29
2.3. Antal lantgårdar enligt åkerstorleksgrupper åren 2004 - 2009	30
2.4. Antal ekologiska gårdar enligt åkerstorleksgrupper år 2009	30
2.5. Jordbruksmarkens användning åren 2008 - 2009	31
2.6. Genomsnittliga åkerarealer och djurantal på gårdarna åren 2004 - 2009	32
2.7. De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2003 - 2009	32
2.8. Ekoskördar åren 2006 - 2009	33
2.9. Totalskördar av de viktigaste grönsaker på friland åren 2004 - 2009	33
2.10. Totalskördar av de viktigaste grönsakerna i växthus åren 2004 - 2009	34
2.11. Bär- och äppelproduktion åren 2004 - 2009	34
2.12. Ekologisk frilandsodling av de viktigaste grönsakerna och bären år 2009	35
2.13. Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2004 - 2009	36
2.14. Produktion av mejerimjök åren 2000 - 2009	37
2.15. Produktion av ägg åren 2005 - 2009	37
2.16. Mängden naturbär och svampar, som levererats till affärerna åren 2004 - 2009	38
2.17. Matfiskproduktion och fångsterna i det yrkesmässiga fisket åren 2004 - 2009	38
2.18. Jaktbytet åren 2004 - 2009	39
2.19. Import av lantbruksprodukter åren 2005 - 2009	40
3. Insatser av lantbruksproduktion	43
Figur 3.1. Försäljning av bekämpningsmedel åren 2000 - 2009	44
Tabell 3.1. Mängden växtnäring i försålda konstgödselmedel per odlad åkerhektar åren 2004/05 - 2008/09	46
3.2. Förbrukning av spannmål och potatis som utsäde på gårdar åren 2004 - 2009	46
3.3. Försäljning av växtskyddsmedel omräknad i verksam substans åren 2004 - 2009	47
3.4. Tillverkningen av foderblandningar åren 2004 - 2009	47
4. Husdjurens hälsa och välbefinnande	49
Karta 4.1. Antal nötkreatur år 2009	51
4.2. Antal svin år 2009	51
4.3. Antal fjäderfä år 2009	52

Figur	4.1. Antal husdjur åren 1995 - 2009	50
	4.2. Antal fjäderfå åren 1995 - 2009	51
	4.3. Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2009	53
Tabell	4.1. Antal husdjur totalt enligt djurart år 2009 och antal per gård åren 2001 och 2007 - 2009	54
	4.2. Antal husdjur områdesvis år 2009 och i hela landet åren 2001 - 2009	55
	4.3. Mängden av importen av levande djur åren 2004 - 2009	56
	4.4. EU-djurskyddsinspektioner av transporter åren 2000 - 2009	56
	4.5. EU-djurskyddsinspektioner på lantgårdar åren 2000 - 2009	57
	4.6. Antal djurskyddsbrott som kommit till polisens kännedom åren 2003 - 2008	58
	4.7. Antal domar för djurskyddsbrott och -förseelse i underdomstolar åren 2003 - 2008	58
	4.8. Antal husdjur på ekogårdar år 2009	59
5. Livsmedelsindustri		61
Figur	5.1. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2008	63
Tabell	5.1. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2007 - 2009	64
	5.2. Antal godkända anläggningar inom kött-, fisk-, mjölk- och äggbranschen områdesvis år 2010	65
	5.3. Användning av spannmål för livsmedel inom industrin åren 2002 - 2009	66
	5.4. Användning av spannmål för foder inom industrin åren 2002 - 2009	66
	5.5. Några siffror för livsmedelsindustrins inhemska försäljning åren 2004 - 2009	67
	5.6. Import av några industriella livsmedelprodukter åren 2005 - 2009	68
6. Distribution och konsumtion av livsmedel		71
Karta	6.1. Befolkning i Finland år 2009	73
Figur	6.1. Antal hushåll åren 1966 - 2008	72
	6.2. Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 - 2009	74
	6.3. Konsumtion av livsmedel åren 1999 och 2009	75
Tabell	6.1. Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel åren 2007 - 2009	76
	6.2. Antal arbetsställen inom restaurang-, catering och barverksamhet åren 2007 - 2009	77
	6.3. Antal konsumenter enligt ålder områdesvis år 2009 och i hela landet åren 2000 - 2009	78
	6.4. Antal hushållen enligt storlek av hushållen åren 2002 - 2008	79
	6.5. Inrikes produktion och användning för några livsmedel år 2008	80
	6.6. Livsmedels- och vattenburna matförgiftningsepidemier och antal personer som insjuknat i dem åren 2002 - 2009	81
7. Tillsyn över livsmedelskedjan		83
Karta	7.1. Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2009	85
Figur	7.1. Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2009	84
Tabell	7.1. Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori 2009	87
	7.2. Orsaker till åtgärder av den kommunala livsmedelstillsynen år 2009	88
	7.3. Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen enligt produktgrupp år 2009	89
	7.4. Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen för vissa livsmedel år 2009	90
	7.5. Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2004 - 2009	91
	7.6. Antal registrerade aktörer i foderbranschen och inspektionsbesök åren 2007 - 2009	92
	7.7. Kontroll av växtskyddsmedelrester åren 2005 - 2009	93
	7.8. Tulllaboratoriets livsmedelsundersökningar enligt produktgrupp år 2009	94
	7.9. Tulllaboratoriets livsmedelsundersökningar enligt undersökningen år 2009	95
	7.10. Antal prov i undersökningar av främmande ämnen år 2009	96
	7.11. Antal ekologiska aktörer åren 2004 - 2009	97
	7.12. Antal konstaterade regelbrott i ekoproduktion åren 2006 - 2009	98
	7.13. Antal påföljder som påförts ekologiska aktörer till följd av brott mot produktionsbestämmelser åren 2006 - 2009	98
Kvalitetsbeskrivning (på finska)		100
Begrepp och definitioner (på finska)		102
Förteckning över kartor		104
Förteckning över figurer		106
Källor (på finska)		108

■ Contents

Foreword	5
Symbols and abbreviations	12
1. Structure of the food chain	13
Chart 1.1. Food chain	14
Map 1.1. Number of farms, 1998	15
1.2. Number of farms, 2008	15
1.3. Number of establishments in food industry, 1998	16
1.4. Number of establishments in food industry, 2008	16
Table 1.1. Some numbers of operators of the food chain, 2007 - 2009	17
1.2. Quantity of production, import and consumption in food chain, 2007 - 2009	18
1.3. Self-sufficiency in the main agricultural products, 2004 - 2009	19
2. Agricultural production	21
Map 2.1. Crop production, 2009	23
2.2. Meat production, 2009	25
2.1. Milk production, 2009	26
Figure 2.1. Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2009	22
2.2. Organic areas, 2000 - 2009	23
2.3. Total yields of the most important crops, 1993 - 2009	24
2.4. Meat production, 2009	25
2.5. Total meat production by species, 1995 - 2009	25
Table 2.1. Number of farms by production sector, 2004 - 2009	28
2.2. Number of organic farms by production sector, 2009	29
2.3. Number of farms by field area group, 2004 - 2009	30
2.4. Number of organic farms by field area group, 2009	30
2.5. Use of agricultural area, 2008 - 2009	31
2.6. Average area of arable land and number of livestock on farms, 2004 - 2009	32
2.7. Total yields of the most important crops, 2003 - 2009	32
2.8. Organic production, 2006 - 2009	33
2.9. Total yields of the most important vegetables on open cultivation, 2004 - 2009	33
2.10. Total yields of the most important vegetables i greenhouse, 2004 - 2009	34
2.11. Berry and apple production, 2004 - 2009	34
2.12. Major organic vegetables and berries grown in the open, 2009	35
2.13. Number of slaughtered animals and meat production, 2004 - 2009	36
2.14. Production of dairy milk, 2000 - 2009	37
2.15. Egg production, 2005 - 2009	37
2.16. Flow of wild berries and mushrooms to market, 2004 - 2009	38
2.17. Production of food fish and catches by professional fisheries, 2004 - 2009	38
2.18. Annual game bag, 2004 - 2009	39
2.19. Import of farm products, 2005 - 2009	40
3. Inputs used in agricultural production	43
Map 3.1. Sale of pesticides, 2000 - 2009	44
Table 3.1. Quantity of plant nutrients sold in fertilizers per hectare of cultivated land, 2004/05 - 2008/09	46
3.2. Use of grain and potatoes as seed on farms, 2004 - 2009	46
3.3. Sale of plant protection products, calculated in terms of active ingredients, 2004 - 2009	47
3.4. Manufacture of compound feedingstuffs, 2004 - 2009	47
4. Animal health and welfare	49
Map 4.1. Number of cattle, 2009	51
4.2. Number of pigs, 2009	51
4.3. Number of poultry, 2009	52

Figure	4.1. Number of livestock, 1995 - 2009	50
	4.2. Number of poultry, 1995 - 2009.....	51
	4.3. Number of animal farms, 1995 - 2009	53
Table	4.1. Number of livestock by species, 2009, and number of livestock per farm, 2001 and 2007 - 2009.....	54
	4.2. Number of livestock by region, 2009, and in the whole country 2001 - 2009	55
	4.3. Imports volume of live animals, 2004 - 2009	56
	4.4. EU inspections of animal protection during transports, 2000 - 2009	56
	4.5. EU inspections of animal protection on farms, 2000 - 2009	57
	4.6. Number of crimes against animal welfare coming to the attention of the police, 2003 - 2008.....	58
	4.7. Number of sentences for animal welfare crime and violation in lower courts, 2003 - 2008.....	58
	4.8. Number of livestock on organic farms 2009	59
5. Food industry.....		
Figure	5.1. Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2008.....	63
Table	5.1. Number of establishments in food industry by branch, 2007 - 2009.....	64
	5.2. Number of approved establishments handling meat, fish, milk and egg products by area, 2010.....	65
	5.3. Cereals used for food by industry, 2002 - 2009	66
	5.4. Cereals used for feed by industry, 2002 - 2009	66
	5.5. Figures on domestic sales by the food industry, 2004 - 2009.....	67
	5.6. Imports of certain industrial food products 2005 - 2009.....	68
6. Distribution and consumption of foodstuffs.....		
Map	6.1. Population of Finland, 2009.....	73
Figure	6.1. Number of households, 1995 - 2008.....	72
	6.2. Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 - 2009	74
	6.3. Consumption of foodstuff, 1999 and 2009.....	75
Table	6.1. Number of establishments in retail sale of food, 2007 - 2009.....	76
	6.2. Number of establishments in food and beverage service activities, 2007 - 2009.....	77
	6.3. Number of consumers by age and region, 2009, and in the whole country, 2000 - 2009.....	78
	6.4. Number of households by the size of them, 2002 - 2008	79
	6.5. Domestic production and utilization for certain foodstuff, 2008	80
	6.6. Food and water borne food poisoning epidemics and number of cases of illness, 2002 - 2009	81
7. Control of the food chain		
Map	7.1. Number of control objects of municipal food control 2009.....	85
Figure	7.1. Control objects of municipal food control, 1998 - 2009.....	84
Table	7.1. Municipal food control by object category in 2009.....	87
	7.2. Causes of actions in municipal food control, 2009	88
	7.3. Laboratoryanalyses in municipal food control by product category, 2009	89
	7.4. Laboratory analyses in municipal food control of certain foodstuffs, 2009	90
	7.5. Number of control samples of feed control, 2004 - 2009.....	91
	7.6. Number of registered feed operators and inspection visits, 2007 - 2009	92
	7.7. Control of residues of plant protection products, 2005 - 2009.....	93
	7.8. Food control of the Finnish Customs Laboratory by product category, 2009.....	94
	7.9. Food control of the Finnish Customs Laboratory by type of analysis, 2009	95
	7.10. Number of samples in analyses of foreign matter, 2009.....	96
	7.11. Number of organic operators, 2004 - 2009	97
	7.12. Number of cases of non-compliance detected in organic production, 2006 - 2009	98
	7.13. Number of consequences to organic operators due to non-compliance with production directions, 2006 - 2009.....	98
Quality description (in Finnish)		
Concepts and definitions (in Finnish)		
List of Maps		
List of Figures		
Sources (in Finnish)		

Symbolit ja lyhenteet

Symboler och förkortningar

Symbols and abbreviations

-	Ei yhtään – Värdet noll – <i>Magnitude nil</i>
...	Tietoa ei julkaista – Uppgift offentliggörs inte <i>Data not published</i>
..	Tietoa ei ole saatu – Uppgift ej tillgänglig <i>Data not available</i>
0 0,0	Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä Mindre än hälften av den använda enheten <i>Magnitude less than half of unit employed</i>
Ha	Hehtaari – Hektar – <i>Hectare</i>
Kpl	Kappale – Stycke – <i>Number</i>
EU	Euroopan unioni – Europeiska unionen <i>European Union</i>
Eurostat	EU-komission tilastoviranomainen EU-kommissions statistik myndighet <i>Statistical Office of the European Communities</i>
Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto Livsmedelssäkerhetsverket <i>Finnish Food Safety Authority</i>
SVT FOS OSF	Suomen virallinen tilasto Finlands officiella statistik <i>Official Statistics of Finland</i>
TE-keskus TE-centralen TE centre	Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen <i>Employment and Economic Development Centre</i>
ELY-keskus ELY-central ELY Centre	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Närings-, trafik- och miljöcentralen <i>Centre for Economic Development, Transport and Environment</i>
AVI RFV RSAA	Aluehallintovirasto Regionalförvaltningsverket <i>Regional State Administrative Agency</i>

Elintarvikeketjun rakenne

Livsmedelskedjans struktur ■ Structure of the food chain

Pelloilta pöytään -elintarvikeketjun muodostavat alkutuotannon, maataloustuotteita jalostavan teollisuuden ja elintarvikkeiden jakelun toimijat sekä kuluttajat. Kuluttajat luottavat, että elintarvikeketju toimii turvallisten elintarvikkeiden tuottamiseksi.

1

Elintarvikeketjun rakenne

Elintarvikeketjun toiminta perustuu kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Elintarvikeketju pellolta kuluttajan lautaselle kulkee katkeamattomana elintarviketurvallisuuden osalta. Sen kaikkiin osaluaisiin kohdistuva elintarvike- ja rehuvalvonta takaavat elintarvikkeiden turvallisuuden.

■ 1.1. Elintarvikeketju
Livsmedelskedjan
Food chain

Turvallisiin elintarvikkeisiin tähtäävän elintarvikeketjun (kaavio 1.1) alkupäässä kylvetään pellolle tervettä siementä. Viljelyssä käytetään hyvälaatuisia kasvintuotantoon sopivia lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita käytetään ainoastaan todetun tarpeen mukaan. Rehuteollisuus varmistaa, että rehuvalmisteet eivät sisällä tauteja aiheuttavia mikrobeja. Eri tautien kuten salmonellan esiintymistä seurataan kansallisen salmonellaohjelman puitteissa. Hyvä rehu ja sitä kautta hyvinvoivat ja terveet eläimet ovat edellytys elintarviketurvallisuudelle. Tuotantoeläinten hyvä terveystilanne turvataan kansallisella eläinten terveydenhuoltojärjestelmällä.

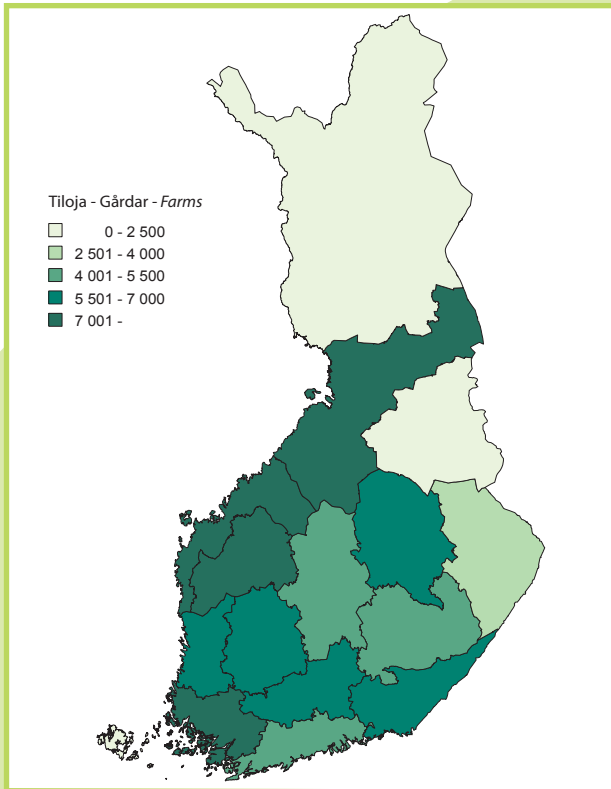
Elintarvikkeita ja rehuja koskevat yleiset hygieniasäännöt. Elintarvikealan yritysten on tunnistettava tuotantoprosessissa kaikki elintarviketurvallisuuden kriittiset pisteet. Alalla toimivat yritykset ovat jo pitkään varmistaneet elintarviketurvallisuutta omavalvonnalla. Sen yhtenä osana elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään käyttämänsä raaka-aineet. Näin turvataan laatu koko elintarvikeketjussa. Omavalvontavelvoite koskee myös kaupaa ja ruokapalveluita. Kuluttajalle jää vastuu siitä, että elintarvike pysyy käyttökelpoisena kotona ruoan nauttimiseen asti.

Kuluttaja huomaa useimmin katkoksen elintarviketurvallisuusketjussa ruokamyrkytyksestä, jolloin ruuasta tai talousvedestä on saatu tarttuva tauti tai myrkytys. Ruokamyrkytys-epidemiasta puhutaan silloin, kun vähintään kaksi henkilöä on saanut oireiltaan samanlaatuisen sairauden nautittuaan samaa alkuperää olevaa ruokaa tai talousvettä, ja kun kyseinen ruoka tai vesi voidaan todeta epidemiologisesti sairauden lähteeksi. Ruokamyrkytyksen aiheuttaja voi olla mikrobi, mikrobin tuottama toksini tai muu aineenvaihduntatuote tai esimerkiksi loinen, myrkyllinen eläin, kasvi, sieni tai kemiallinen aine.

Elintarvikeketjun toimijat

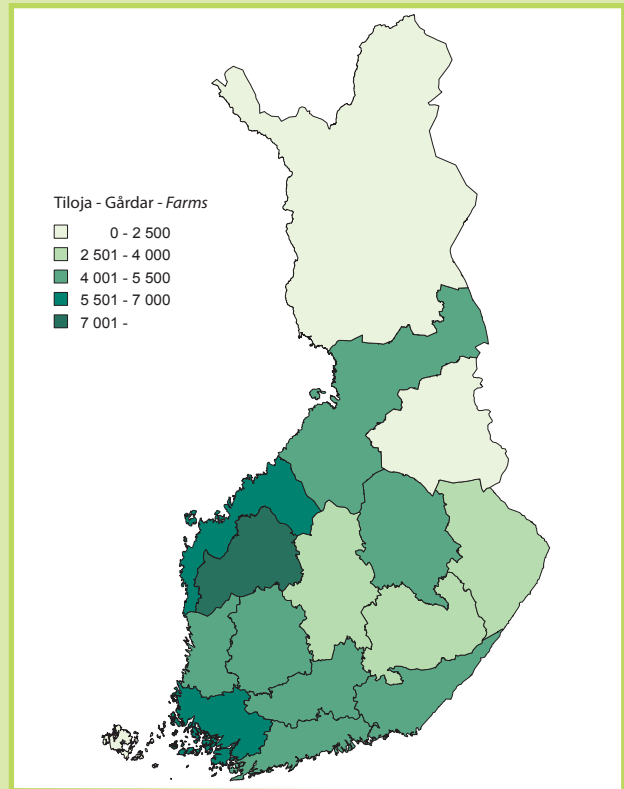
Suomessa oli noin 64 000 maatilaa vuonna 2009 (taulu 1.1.). Tilajoukko on pienentynyt 2 % edellisestä vuodesta ja 27 % vuodesta 1998 tasaisesti eri puolilla Suomea (kartat 1.1 ja 1.2). Eniten maatiloja oli molempina vertailuvuosina Varsinais-Suomen (11 %) ja Etelä-Pohjanmaan (11 %) TE-keskusten alueilla.

Maatilojen koko on kasvanut sekä peltohehtaareilla että karjakoolla mitattuna. Tekniikan ja tuotantotapojen kehityksessä maatilojen peltoja on yhdistetty isommiksi kokonaisuuksiksi. Maatilat ovat myös keskittyneet yhden tai muutaman

1.1. Maatilojen lukumäärä vuonna 1998

Antal lantgårdar år 1998
Number of farm, 1998

1.2. Maatilojen lukumäärä vuonna 2009

Antal lantgårdar år 2009
Number of farms, 2009

eläinlajin tuotantoon isommissa yksiköissä. Koko elintarvikeketjun alkupää on kokenut valtavan muutoksen viimeisen parin vuosikymmenen aikana.

Maataloustuotteita jalostettiin kotimaan elintarvikeketoollisuudessa vuonna 2008 yhteensä noin 1 800 toimipaikassa. Toimipaikkojen määrä on vähentynyt kymmenessä vuodessa 15 %. Eniten toimipaikkoja oli sekä vuonna 2008 että 1998 Uudenmaan (13 %) ja Varsinais-Suomen (12 %) TE-keskusten alueilla (kartat 1.3 ja 1.4).

Elintarvikkeiden raaka-aineet ja elintarvikkeet kuljetetaan maataloilta jalostukseen. Nykyään kuljetusmatkat voivat olla pitkiäkin johtuen elintarvikeketoollisuuden keskittymisestä Suomen eteläosaan. Kehittyneet teknologiat mahdollistavat kuitenkin mm. helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kylmäkuljetukset.

Elintarvikkeiden tukkukauppaa tehtiin noin 1 200 toimipaikassa ja vähittäiskauppaa noin 6 600 toimipaikassa vuonna 2008. Ravitsemistoimintaa (mm. ravintolat, kahvilat, henkilöstöruokalot, pitopalvelut) harjoitettiin vuonna 2008 yhteensä yli 12 000 toimipaikassa.

Elintarvikeketjun toiminta

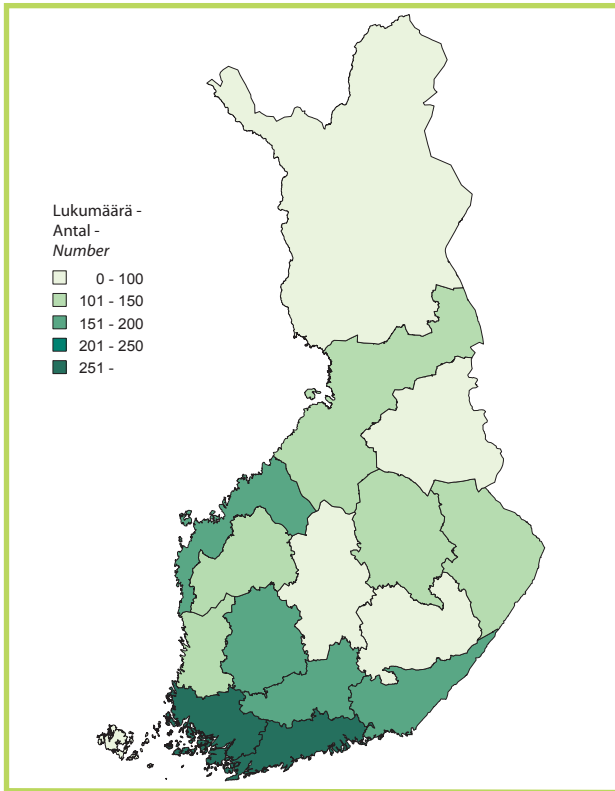
Elintarvikeketjun toiminta (taulu 1.2) perustuu kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Maatalous tuottaa leipäviljaa ihmisravinnoksi ja rehuviljaa eläinten ruokintaan. Perinteisesti leipäviljoja ovat vehnä ja ruis, joita tuotettiin yhteensä runsas 0,9

miljardia kiloa vuonna 2009. Vehnäsadosta noin puolet menee rehuikäyttöön. Rehuviljaksi on perinteisesti luettu ohra, kaura ja seosvilja, joita tuotettiin yhteensä 3,3 miljardia kiloa. Elintarvikeketoollisuus käytti yhteensä 0,4 miljardia kiloa ja rehuteollisuus 0,6 miljardia kiloa viljaa vuonna 2009. Luku pitää sisällään maahantuodun viljan. Määrät ovat samaa suuruusluokkaa kuin edellisessä vuonna.

Puutarhatuotannosta ja kotieläintuotannosta saadaan elintarvikeketjun tarvitsemat vihannekset, maito, liha ja kananmunat (taulu 1.2). Tuonnilla täydennetään raaka-ainevalikoimaa niiltä osin, kuin oma tuotanto ei riitä (taulu 1.3) tai Suomen ilmasto-olosuhteet eivät salli kasvatusta. Erilaiset hedelmät ovat esimerkki elintarvikkeista, joita tuodaan maahan paljon.

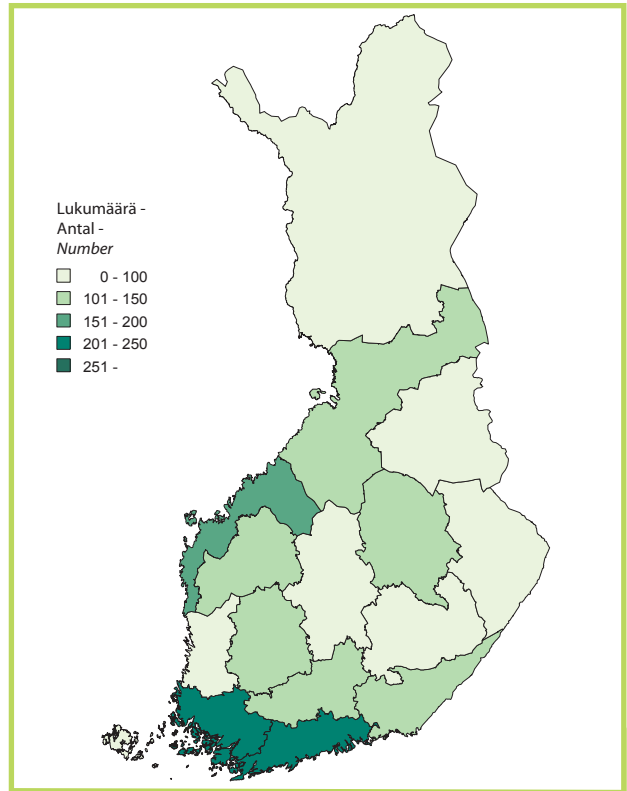
Elintarvikeketoollisuudessa raaka-ainevirrat yhdistyvät, ja kuluttajalta jää usein hämärän peittoon elintarvikkeen alkuperä. Tosin yleisen jäljitettävyyksivaatimuksen mukaan kaikkien elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään kaikissa vaiheissa elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, joita käytetään tai voidaan käyttää elintarvikkeeseen ja rehuun. Toimijan tulee tietää, keneltä hän on hankkinut käyttämänsä raaka-aineet/lisäaineet ja kenelle hän on edelleen toimittanut valmistamansa tuotteet.

Elintarvikeketoollisuuden raaka-ainevirroista ei ole juurikaan saatavilla julkista tietoa. Sen toimintaa seurataan lähinnä elintarvikkeiden brutto- ja jalostusarvon mukaan. Elintarvikeketoollisuuden tuotannon bruttoarvo oli vuonna 2009 10,4 miljardia euroa ja jalostusarvo 2,4 miljardia euroa. Luvut ovat samalla tasolla kuin edellisessä vuonna.

1.3. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 1998

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 1998
Number of establishments in food industry, 1998

1.4. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 2008

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 2008
Number of establishments in food industry, 2008

Elintarvikkeiden kulutusmääriä (taulu 1.2) arvioidaan eri tavoin perustuen mm. tuotanto-, tuonti- ja varastomääriin sekä erilaisiin ruoankäyttötutkimuksiin. Kulutusmäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tilastot kuitenkin osoittavat, että maidon kulutus on hieman laskenut ja vihannesten kulutus lisääntynyt.

Elintarvikevalvonta

Elintarviketurvallisuus on olennainen osa elintarvikeketjua. Sen varmistaminen alkaa maatilalta ja päättyy kuluttajan pöytään. Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja.

Suomessa eri tahot valvovat elintarvikeketjua yhteistyössä. Valvontaa koskevan lainsäädännön valmistelusta, norminannosta ja ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö (MMM). Elintarviketurvallisuusvirasto Evira johtaa, ohjaa ja kehittää sekä elintarvikkeiden että maatalouden alkutuotannossa käytettävien tuotteiden valvontaa. Valvonta perustuu koko elintarvikeketjun monivuoti-

seen kansalliseen valvontasuunnitelmaan, jossa on kuvattu yksityiskohtaisesti koko valvontaketju.

Elintarviketurvallisuustilastot

Elintarviketurvallisuustilastot on käsitteenä hyvin laaja. Ne voivat sisältää tilastoja koko elintarvikeketjusta. Euroopan tilastoviranomainen Eurostat on vuodesta 2002 lähtien kehittänyt elintarviketurvallisuutta kuvaavia tilastoja. Yksi tilastoinnin kehittämisen kannalta keskeinen asia on koko elintarvikeketjua koskevan tiedon kokoaminen. Eurostat onkin julkaissut vuonna 2009 [www-sivuil- laan tilastoja elintarvikeketjusta \(http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/food/introduction\)](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/food/introduction). Elintarvike- ja rehuvalvonnan toimivuutta kuvaavat indikaattorit ovat toinen tärkeä asia, jota Eurostatissa on kehitetty. Tämä työ jatkuu vielä.

1.1. Elintarvikeketjun toimijoiden lukumääriä vuosina 2007 - 2009

Några antal av aktörer inom livsmedelskedjan åren 2007 - 2009

Some numbers of operators of the food chain, 2007 - 2009

	Lukumäärä - Antal - Number		
	2007	2008	2009
	kpl - st. - no		
Maatilat, kaikki tuotantosuunnat	66 938	65 802	64 175
Gårdar, alla produktionsinriktningar <i>Farms, all production sectors</i>			
Elintarvikkeiden valmistus, kaikki toimipaikat ¹⁾	1 897	1 841	1 802
Livsmedelsframställning, alla arbetsställen <i>Manufacture of food products, all establishments</i>			
Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan tukkukauppa, kaikki toimipaikat ¹⁾	1 194	1 189	1 182
Partihandel med livsmedel, drycker och tobak, alla arbetsställen <i>Wholesale of food, beverages and tobacco, all establishments</i>			
Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä, kaikki toimipaikat ¹⁾	5 545	5 512	5 438
Detaljhandel med brett sortiment, alla arbetsställen <i>Retail sale in non-specialised stores, all establishments</i>			
Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä, kaikki toimipaikat ¹⁾	1 671	1 667	1 681
Specialiserad butikshandel med livsmedel, drycker och tobak, alla arbetsställen <i>Retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores, all establishments</i>			
Ravitsemistoimintaa harjoittavat toimipaikat ¹⁾	12 280	12 425	12 615
Restaurang-, catering och barverksamhet, alla arbetsställen <i>Food and beverage service activities, all establishments</i>			
Kotitaloudet	24 834 985	25 135 001	..
Hushållen <i>Households</i>			

¹⁾ TOL 2008 -toimialaluokituksen mukaisesti - Enligt näringsgrensindelningen TOL 2008 - According to Standard Industrial Classification TOL 2008

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne; SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuositulasto

Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur; FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret

Source: OFS: Tike, Farm Structure; OFS: Statistics Finland, Finnish Enterprises

1.2. Elintarvikeketjun tuotanto-, tuonti- ja kulutusmääriä vuosina 2007 - 2009

Volymer av produktion, import och konsumtion inom livsmedelskedjan åren 2007 - 2009

Quantity of production, import and consumption in food chain, 2007 - 2009

	2007	2008	2009
Peltokasvituotanto - Åkerväxtproduktion - <i>Field Crop Production</i>			
Leipävilja - Brödsäd - <i>Bread grain</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	884	848	929
Rehuvilja - Fodersäd - <i>Feed grain</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	3250	3 379	3 331
Viljan käyttö teollisuudessa - Användning av spannmål inom industrin - <i>Cereals used by industry</i>			
Elintarvikekäyttö - Användning för livsmedel - <i>Used for food</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	447	450	423
Rehukäyttö - Användning för foder - <i>Used for feed</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	596	590	565
Kotieläintuotanto - Husdjurproduktion - <i>Livestock production</i>			
Liha - Kött - <i>Meat</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	398	401	383
Maito - Mjök - <i>Milk</i> , milj. l - <i>million l</i>	2 287	2 244	2 264
Kananmunat - Ägg - <i>Egg</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	57	58	54
Ruokakalantuotanto - Matfiskproduktion - <i>Production of food fish</i>			
Perkaamaton kala - Orensad fisk - <i>Live fish</i> , milj. kg - <i>million kg</i>	13	13	13
Puutarhatuotanto - Trädgårdsproduktion - <i>Horticultural Production</i>			
Avomaavihannekset - Grönsaker på friland - <i>Vegetables, open cultivation</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	173	153	179
Kasvihuonevihannekset (pl. ruukkuvihannekset) - Växthusgrönsaker (utan grönsaker i kruka) - <i>Greenhouse vegetables (excl. potted vegetables)</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	71	76	72
Ruukkuvihannekset - Grönsaker i kruka - <i>Potted vegetables</i> , milj. kpl - milj. st. - <i>millions</i>	68	75	74
Elintarvikkeiden tuonti - Import av livsmedel - <i>Import of food</i>	2 515	2 750	2 805
Maataloustuotteet - Lantbruksprodukter - <i>Farm products</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	840	920	885
Teolliset valmisteet - Industriella produkter - <i>Industrial products</i> , milj.kg - <i>million kg</i>	1 674	1 830	1 920
Kulutus - Konsumtion - <i>Consumption</i> , kg/hlö/v - kg/person/år - <i>kg/capita/year</i>			
Liha - Kött - <i>Meat</i>	75	75	74
Kala - Fisk - <i>Fish</i>	17	16	..
Maito, nestemäiset tuotteet - Mjök, flytande produkter - <i>Milk, liquid products</i>	188	186	184
Vilja - Spannmål - <i>Cereals</i>	80	80	80
Vihannekset - Grönsaker - <i>Vegetables</i>	69	69	71
Hedelmä ja marjat - Frukt och bär - <i>Fruits and berries</i>	86	81	79

Lähde: SVT: Tike, Satotilasto, Lihan kokonaistuotanto, Maidon kokonaistuotanto, Kananmunien tuotanto, Puutarhatilastot; Tike, Ravintotase; Elintarvikeallisuusliitto

Källa: FOS: Tike, Skördestatistik, Totalproduktionen av kött, Totalproduktionen av mjök, Produktionen av ägg, Trädgårdsstatistik; Tike, Näringsbalans, Finnish Food and Drink Industries' Federation

Source: OFS:Tike, Crop Production Statistics, Total Meat Production, Total Milk Production, Egg Production, Horticultural Statistik; Tike, Balance Sheet for Food Commodities, Finnish Food and Drink Industries' Federation

1.3. Tärkeimpien maataloustuotteiden omavaraisuus vuosina 2004 - 2009

Självförsörjning av de viktigaste lantbruksprodukterna, åren 2004 - 2009

Self-sufficiency in the main agricultural products, 2004 - 2009

	Tuotannon osuus kulutuksesta (%)					
	Produktionsmängd i av konsumtionen (%)					
	Ratio of production to consumption (%)					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maito ja maitovalmisteet - Mjök och mjölkprodukter - Milk and milk products						
Neste - Flytande - <i>Liquid</i>	109	106	105	100	99	99
Rasva - Fett - <i>Fat</i>	132	129	128	125	121	121
Liha, yhteensä - Kött totalt - Meat, total	105	105	105	106	105	101
Naudanliha - Nötkött - <i>Beef</i>	94	89	90	90	85	86
Sianliha - Svinkött - <i>Pork</i>	112	116	115	116	116	112
Siipikarjanliha - Fjäderfäkött - <i>Poultry meat</i>	105	103	106	110	110	102
Kananmunat - Ägg - Eggs	119	119	116	116	117	106
Leipävilja, yhteensä - Brödsäd, totalt - Bread grain, total	115	102	96	116	114	114
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	123	111	104	121	122	123
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	63	32	48	81	61	43

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy, Elintarviketalous 2010

Källa: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy, Elintarviketalous 2010

Source: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy, Elintarviketalous 2010

Maatalouden tuotanto

Lantbrukets produktion ■ Agricultural production

*Suomen 64 175 maatilaa tuottivat
4,3 miljardia kiloa viljaa, 2,2 miljardia
litraa maitoa, 380 miljoonaa
kiloa lihaa ja 54 miljoonaa kiloa
kananmunia vuonna 2009.*

2

Maatalouden tuotanto

Elintarvikeketju perustuu maatalouteen. Elintarviketeollisuus saa tarvitsemansa kotimaisen raaka-aineen maataloilta. Lisäksi maatalouteen läheisesti liittyvät metsästys ja ruokakalan tuotanto sekä luonnonmarjojen ja sienten poiminta tuottavat elintarvikeketjulle raaka-aineita. Eräiden maataloustuotteiden, kuten hedelmien, maahantuonti täydentää elintarvikeketjun raaka-ainevalikoimaa.

Maatilat

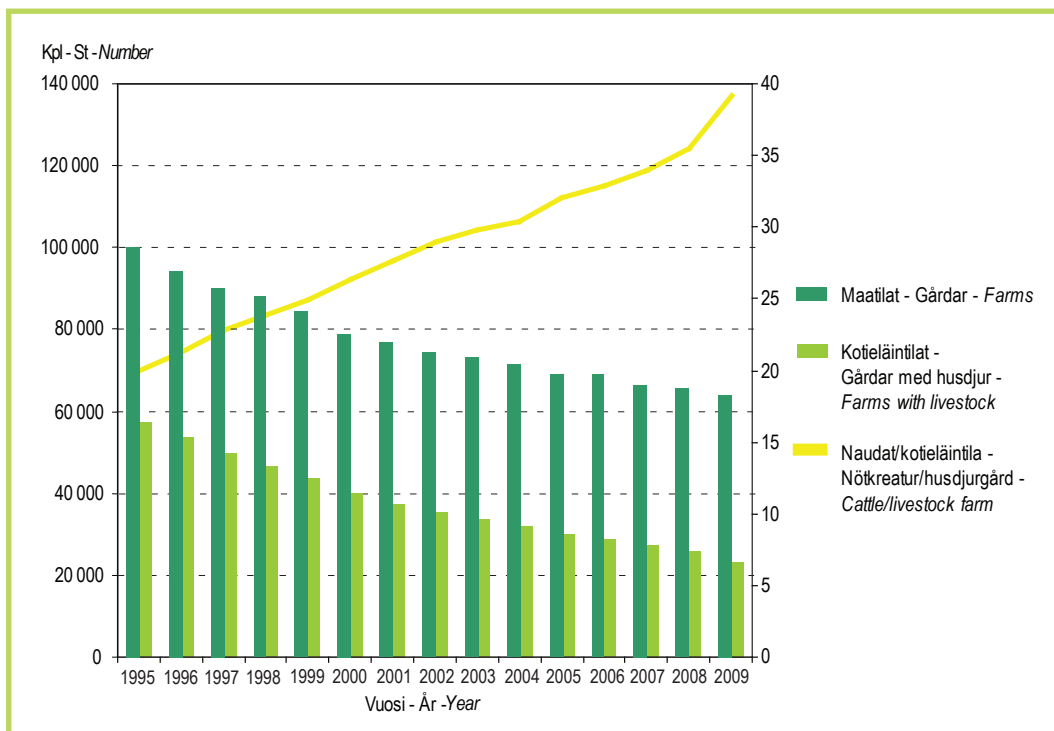
Maatilojen lukumäärä on vähentynyt vuosien myötä (kuvio 2.1) ja maatalouden rakenne muuttunut kohti suurempia yksiköitä. Suomessa oli vuonna 2009 kaikkiaan 64 175 maatilaa (taulu 2.1), kun niitä oli vuonna 1995 lähes 100 000 kappaletta. Tuotannosta on luopunut suhteessa enemmän pieniä tiloja. Luopuvien tilojen resursseista ja tuotannosta osa on siirtynyt tuotantoa jatkaville tiloille, mikä näkyy maatilojen keskimääräisen peltoalan kasvamisessa (taulu 2.6).

Yli 75 hehtaaria viljelevien tilojen (taulu 2.3) osuus kaikista maataloista on kasvanut viimeisen viiden vuoden aikana 7 %:sta 11 %:iin. Peltoalaltaan yli 200 hehtaarin kokoisten tilojen lukumäärä on kasvanut 14 vuoden aikana 59 tilasta 397 tilaan. Yksi syy tilojen suurenemiseen on teknologian ja tuotantotapojen kehittyminen. Samalla työpanoksella kuin aikaisemmin pystytään nykyään tuottamaan selkeästi suurempi tuotanto.

Viljanviljely on suomalaisien tilojen yleisin tuotantosuunta (taulu 2.1). Se oli tuotantosuuntana 43 %:lla maataloista vuonna 2009. Määrä on hieman lisääntynyt vuosien myötä. Esimerkiksi monet kotieläintuotannon lopettaneet maatilat ovat jatkaneet peltojen viljelyä.

Lypsykarjatalous on toiseksi yleisin tuotantosuunta (19 %). Lypsykarjataloutta harjoittavien tilojen lukumäärä on vähentynyt viimeisen kuuden vuoden aikana kolmanneksella. Maatalouden rakennemuutos on osaltaan aiheuttanut myös maitotilojen vähenemisen. Maitotiloilla käytettävä teknologia on kehittynyt ja korkeasta teknologiasta on tullut päivittäinen työkalu maidontuottajalle. Jotta teknologian hankinta kannattaisi, on tilalla oltava paljon eläimiä. Lypsylehmien määrä tilalla onkin teknologian kehittymisen myötä kasvanut (taulu 2.6).

Kaikkiaan 3 517 maatilalla harjoitettiin maassamme luonnonmukaista maataloustuotantoa vuonna 2009. Luomutilojen osuus tiloista oli 5 %, ja se on säilynyt lähes ennallaan vuodesta 2000. Luo-

■ 2.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2009

Antal lantgårdar och medelantal nötkreatur på lantgårdarna åren 1995 - 2009
Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2009

■ **2.2. Luomualat vuosina 2000 - 2009**
Ekologiska arealer åren 2000 - 2009
Organic areas, 2000 - 2009

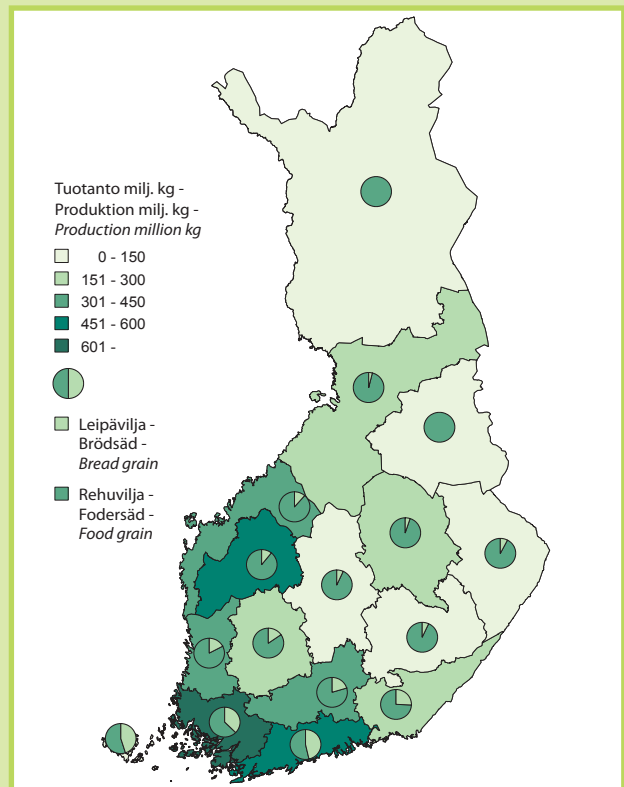
mutilat ovat suuntautuneet yleisimmin (taulu 2.2) viljanviljelyyn (40 %). Lammas- ja vuohitaloutta harjoitetaan päätuotantosuuntana luomutiloilla tavanomaisia tiloja useammin; koko maan lammas- ja vuohitalouksista 18 % on luonnonmukaisessa tuotannossa.

Luomuhyväksyttyä alaa oli 140 000 hehtaaria vuonna 2009 (kuvio 2.2). Luomualan osuus maamme viljellystä pinta-alasta on noin 6 %. Luomutilat jakautuvat peltosuuruusluokittain eri tavalla kuin tavanomaiset tilat (taulu 2.4). Pieniä luomutiloja on suhteessa vähemmän ja isoja tiloja suhteessa enemmän kuin muita tiloja. Luomutilojen hallussa on myös tavanomaisia tiloja enemmän peltoa.

Viljantuotanto

Ohra on yleisin Suomessa viljelty vilja (kuvio 2.3). Lähes kolmanneksella maatalousmaasta viljeltiin vuonna 2009 ohraa. Toiseksi suosituin viljalaji oli kaura. Kartassa 2.1 on kuvattu leipäviljan (vehnä ja ruis) ja rehuviljan (ohra, kaura ja seosvilja) tuotannon keskittymistä eri puolille Suomea. Pääosa leipäviljasta saadaan muuta maata suotuisempien kasvuolosuhteiden vuoksi Etelä-Suomesta. Muualla Suomessa tuotetaan taas enemmän rehuviljaa.

Vuosi 2009 oli kolmas perättäinen hyvä viljavuosi (taulu 2.7). Kotimainen viljasato oli lähes 4 300 miljoonaa kiloa. Sen lisäksi vilja-alaltamme korjattiin rehuksi noin 200 miljoonaa kiloa tuoresäilöviljaa. Leipäviljan (vehnä ja ruis) osuus sadosta oli lähes 930 miljoonaa kiloa ja rehuviljan (ohra, kaura ja seosvilja) osuus runsas 3 300 miljoonaa kiloa. Leipä- ja rehuviljasuhde kuvastaa hyvin kotimaisen viljan käyttöä. Kaksi kolmasosaa viljasta käytetään kotieläinten rehuksi ja vain noin 13 % käytetään kotimaassa elintarviketuotantoon.

■ **2.1. Viljantuotanto vuonna 2009**
Spannmålsproduktion år 2009
Crop production, 2009

Leipäviljasadosta pääosa oli vuonna 2009 vehnää, jota saatiin noin 890 miljoonaa kiloa. Vaikka vehnää pidetäänkin leipäviljana, sitä kuuluu nykyisin rehuksi lähes yhtä paljon kuin leiväksi. Rukiin sato laski vuodesta 2008 kolmanneksen 61 miljoonasta kilosta 42 miljoonaan kiloon. Ruis on lähes aito leipävilja eli sen tuotanto menee melkein kokonaisuudessaan ruisleivän tuotantoon. Ruis on ainoa viljamme, jota joudutaan tuomaan ulkomailta sen vähäisen kotimaisen tuotannon takia.

Ohra on viljoista satoisin ja maatalojen kotieläinten pääasiallinen rehuvilja. Mallastusta varten kasvatetaan erikseen mallasohraa. Vuonna 2009 rehuohraa ja mallasohraa tuotettiin yhteensä noin 2 200 miljoonaa kiloa, mikä on puolet Suomen viljasadosta. Kauraa korjattiin noin 1 100 miljoonaa kiloa. Kaura on ollut useina vuosina Suomelle merkittävä vientivilja.

Luomuviljan osuus Suomen viljantuotannosta oli 1,8 % eli 76 miljoonaa kiloa vuonna 2009. Luonnonmukaisesti viljeltyä leipäviljaa korjattiin yhteensä lähes 18 miljoonaa kiloa eli 1,2 miljoonaa kiloa enemmän kuin edellisenä vuonna (taulu 2.8). Luomuleipäviljasta ruista oli 6 miljoonaa kiloa. Suomen koko rukiintuotannosta viljellään luonnonmukaisesti 14 %. Luonnonmukaisesti tuotettua rehuviljaa korjattiin vuonna 2009 yhteensä lähes 59 miljoonaa kiloa, mikä on 0,5 miljoonaa kiloa edellisuotta vähemmän. Kaikki luomuvilja ei mene luomukäyttöön. Esimerkiksi luomuohraa käytetään maataloilla paljon tavanomaisessa tuotannossa olevien eläinten ruokintaan. Vuoden 2008 luomuohrasadosta vain 43 % meni luomukäyttöön.

Puutarhatuotanto

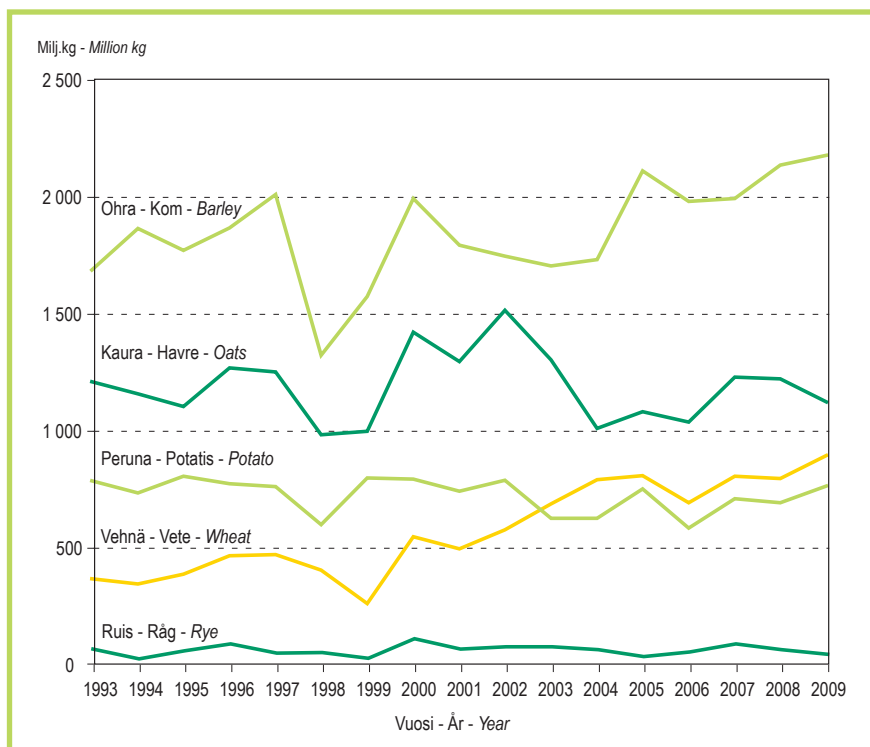
Avomaanvihannesala oli 8 346 hehtaaria vuonna 2009. Ala on hieman kasvanut edellisestä vuodesta. Avomaanvihannesala on noin 0,4 % koko maan viljellystä pinta-alasta. Avomaanvihannesten kokonaissato kohosi 179 miljoonaa kiloon vuonna 2009. Edellisellä vuonna sato oli 26 miljoonaa kiloa vähemmän. Kokonaissadosta lähes kolmannes on teollisuuden sopimustuotantoa.

Porkkana on määrältään ja rahalliselta arvoltaan tärkein avomaanvihannes. Porkkanan sato vuonna 2009 oli 70 miljoonaa kiloa (taulu 2.9), mikä on suurin tilastoitu sato Suomessa. Ennätysmato johtunee hyvistä kasvuoloista. Pinta-alallisesti tärkein vihannes on tarhaherne. Muita tärkeitä avomaalla kasvatettavia vihanneksia ovat sipuli ja keräkaali.

Pinta-alaltaan eniten luomuna viljeltiin porkkanaa ja toiseksi eniten ruokasipulia. Porkkanaa tuotettiin myös määrällisesti eniten. Luomuporkkanoiden sato vuonna 2009 oli lähes 1,8 miljoonaa kiloa (taulu 2.12), mikä on kaksinkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna. Luomuporkkanan sato on 2 % koko maan porkkanasadosta.

Vihanneksia saadaan nykyisin entistä enemmän kasvihuoneista. Kasvihuonetuotanto on kasvanut viimeisen parinkymmenen vuoden aikana selvästi. Kasvihuoneissa viljellyistä vihanneksista tärkeimmät ovat tomaatti ja kurkku (taulu 2.10). Niiden viljely kattoi 68 % koko kasvihuonevihannesalasta ja 95 % koko kasvihuonevihannestuotannosta vuonna 2009. Ruukkuvihannestuotanto on ollut koko ajan kasvussa, mutta vuonna 2009 ruukkuvihanneksia tuotettiin hieman edellistä vuotta vähemmän. Ruukkuvihanneksista tärkein kasvi on ruukkusalaatti (80 %).

Mansikka on pinta-alaltaan, tuotantomäärältään ja rahalliselta arvoltaan Suomen tärkein marja (taulu 2.11). Sen osuus tuotannosta vuonna 2009 oli 80 %. Luomumansikkaa oli mansikantuotannosta 2 % (taulu 2.12). Musta- ja viherherukka ovat seuraavaksi tärkeimmät marjat. Herukat ovat yleisimmin luomutuotettu marja. Luomuherukan osuus kaikesta tuotetusta herukasta vuonna 2009 oli 7 %.

■ 2.3. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2009
De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2009
Total yields of the most important crops, 1993 - 2009

Lihantuotanto

Suomessa lihan tuotantoon kasvatetaan nautoja, sikoja ja siipikarjaa sekä vähäisemmässä määrin lampaita ja poroja. Muiden eläinlajien merkitys on pieni. Suomessa tuotettiin yhteensä runsas 380 miljoonaa kiloa lihaa vuonna 2009 (taulu 2.13), mikä on 4 % vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Sianliha on yksi suosituimmista lihalaaduista maailmassa. Suomalainen sianliha on kuluttajan toiveiden mukaan vähärasvaista. Sianlihan tuotanto on suurelta osin sopimustuotantoa ja tuotanto on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2000 vuoteen 2008 saakka (kuviot 2.4). Vuonna 2009 tuotanto laski noin 5 % ja oli noin 200 miljoonaa kiloa. Määrä on yli puolet Suomen kaikesta lihan tuotannosta. Sianlihasta 60 % tuotetaan Varsinais-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan TE-keskusten alueilla.

Valtaosa, yli 80 prosenttia naudanlihasta saadaan lypsykarjasta. Yleisimmät lypsykarjarodut ovat ayrshire ja fräisiläinen. Suomenkarjaa ja muita alkuperäisrotuja kasvatetaan vain vähän. Naudanlihan tuotannosta pihvilihaa on hieman yli 10 prosenttia. Naudanlihan tuotanto on laskenut hiljalleen (kuviot 2.4). Vuosina 2009 ja 2008 naudanlihaa tuotettiin noin 82 miljoonaa kiloa. Määrästä noin 52 % saadaan Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan TE-keskusten alueiden tiloilta (kartta 2.2).

Siipikarjanlihaa on tuotettu vuosi vuodelta enemmän ja vuodesta 2005 alkaen enemmän kuin naudanlihaa. Siipikarjan tuotannossa tärkeimmät eläinlajit ovat broileri ja kalkkuna. Suomessa tuotettu lampaanliha on pääosin karitsanlihaa. Kotimaisen karitsanlihan osuus on reilu viidennes kokonaiskulutuksesta.

Maidontuotanto

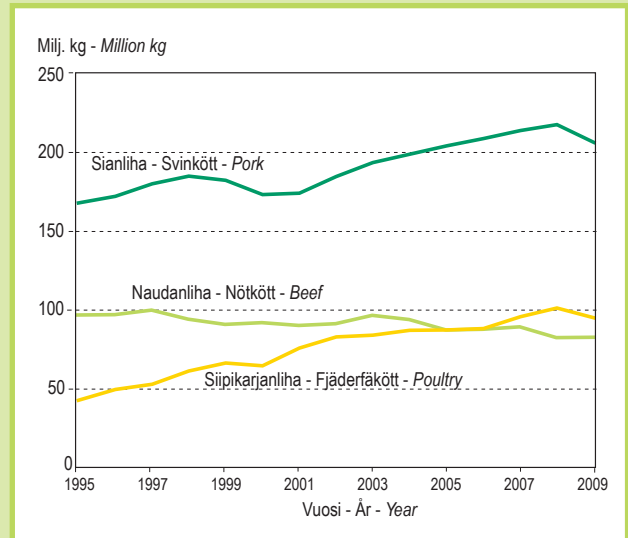
Maidontuotanto on suomalaisen maatalouden perusta. Peltoalastamme maidontuotantoon käytetään noin kolmannes. Lehmäkohtaiset maitomäärät ovat kasvaneet tasaisesti kehittyvän eläinjalostuksen, tutkimuksen ja ruokinnan myötä. 1900-luvun aikana suomalaisen lehmän vuosituotos on noussut 1 500 litrasta lähes 8 000 litraan. Päivätuotos on keskimäärin 25 litraa, jonka tuottamiseen lehmä tarvitsee 50 kiloa nurmirehua, 14 kiloa viljapohjaista väkirehua ja 100 litraa vettä.

Maidontuotanto on vähentynyt hieman vuodesta 2002 lähtien (kuviot 2.5). Kokonaistuotannosta noin 98 % toimitetaan meijeriin ja loput käytetään maataloilla (taulu 2.14). Luomumaidon osuus meijerimaidosta oli 1,3 % vuonna 2009. Luomumaidon tuotanto on kasvanut 13 miljoonalla litralla vuodesta 2000 vuoteen 2009.

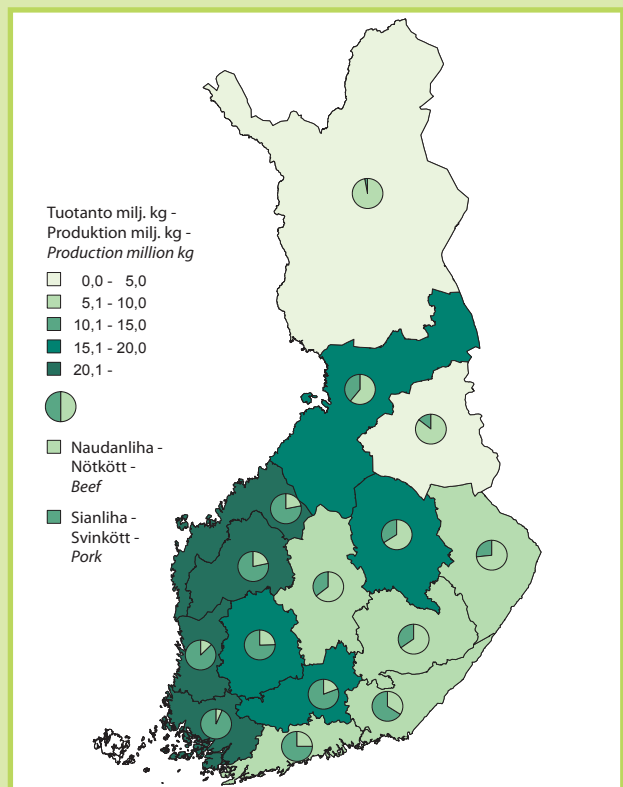
Suomen maidontuotannosta 51 % saatiin Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Savon ELY-keskusten alueilta kiintiökaudella 2009/2010 (kartta 2.3).

Kananmunan tuotanto

Suomessa kananmunia tuotetaan häkki-, lattia- ja luomukanalassa. Yli 70 % kananmunista tuotetaan häkki- tai virikehäkkikanalassa. Kanaloissa tuotettiin yhteensä noin 54 miljoonaa kiloa kananmunia vuonna 2009 mikä on hieman edellisvuotta vähemmän.

2.4. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2009
Totalproduktionen av kött enligt djurslag åren 1995 - 2009
Total meat production by species, 1995 - 2009

2.2. Lihantuotanto vuonna 2009
Köttproduktion år 2009
Meat production, 2009

(taulu 2.15). Kananmunista 99 % meni kananmunapakkaamoihin ja sitä kautta kulutukseen.

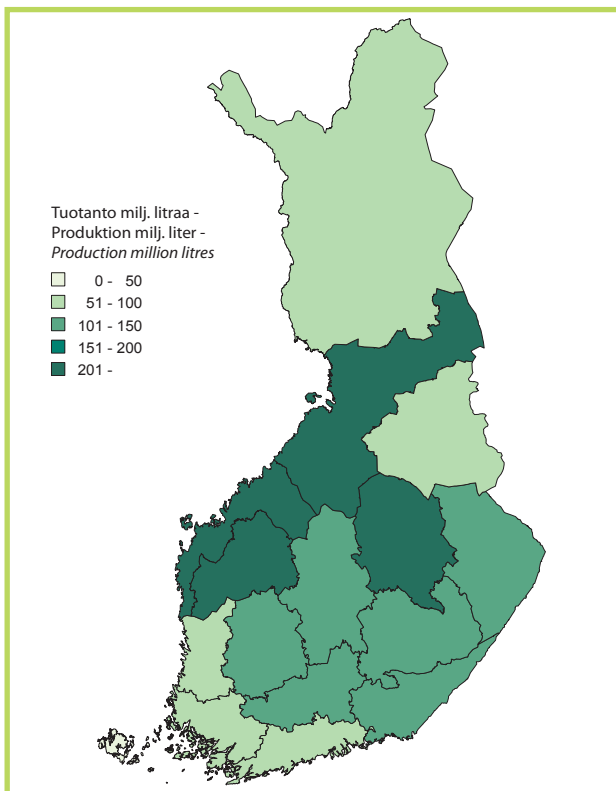
Lattiakanaloista saatujen kananmunien määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 2005. Pakkaamoiden vastaanottamista kananmunista 21 % oli tuotettu lattiakanaloissa vuonna 2009. Luomukanmunien osuus pakkaamoiden vastaanottamista kananmunista oli 2,4 %.

Keruutuotanto

Marjastus ja sienestys ovat Suomessa jokamiehen oikeuksia. Suomessa kasvaa 37 syötäväksi kelpavaa marjalajia, joista 16 poimitaan ravinnoksi. Taloudellisesti tärkeitä kaupparajoja ovat puolukka, mustikka ja suomuurain. Luonnonmarjoja tuli kauppaan vuonna 2009 noin 7 miljoonaa kiloa (taulu 2.16). Kauppaan saatu sato on vaihdellut vuosien myötä välillä 3 – 12 miljoonaa kiloa. Vuoden 2009 sadosta suurimman osan muodostivat puolukka (54 %) ja mustikka (44 %).

Sieniä saatiin kauppaan vuonna 2009 oli 0,6 miljoonaa kiloa. Tästä suurin osa (60 %) oli herkkutatteja (taulu 2.16). Seuraavaksi eniten myyntiin kerättiin rouskuja (26 %) ja keltavahveroita (5 %).

Metsistämme saatuja luonnonantimia ei luokitella automaattisesti luomuksi. Keruutuotteet, kuten metsämarjat, sienet ja luonnonrytit ovat luomutuotteita ainoastaan silloin kun ne on kerätty erikseen hyväksytyiltä keruupaikoilta.

2.3. Maidontuotanto vuonna 2009

Mjölproduktion år 2009
---. Milk production, 2009

Ruokakalan tuotanto

Merialueilla ja sisävesissä kasvatettiin vuonna 2009 yhteensä noin 13,6 miljoonaa kiloa ruokakalaa (taulu 2.17). Saalis on pysynyt samalla tasolla vuodesta 2004 lähtien. Koko maan kasvatetusta ruokakalasta 82 % tuotettiin merialueilla: Ahvenanmaalla 6,0 miljoonaa kiloa, Lounais-Suomen rannikolla ja saaristossa 3,6 miljoonaa kiloa ja muilla merialueilla noin 1,5 miljoonaa kiloa. Sisämaasta saatiin 2,5 miljoonaa kiloa kalaa elintarvikkeeksi.

Kirjolohti on edelleen tärkein viljelty ruokakalalajimme. Sen tuotanto on pysynyt vakaana viime vuodet. Kirjolohta viljeltiin 12,7 miljoonaa kiloa vuonna 2009 ja siikaa 0,7 miljoonaa kiloa. Muita viljeltyjä ruokakaloja ovat muun muassa taimen, nieriä, sampi ja kuha. Niiden tuotanto oli kuitenkin vähäistä.

Kalansaaliit

Kalastus tuottaa saalista lähes kymmenkertaisen määrän verrattuna kalan kasvatukseen (taulu 2.17). Suomalaiset ammattikalastajien mereltä pyydetty saalis oli 118 miljoonaa kiloa vuonna 2009. Saalis oli kuusi miljoonaa kiloa edellisvuotta suurempi ja yksi kaikkien aikojen suurimmista. Silakka oli sekä määrältään että arvoltaan merialueen ammattikalastuksen tärkein laji. Sitä kalastettiin 90 miljoonaa kiloa. Toiseksi eniten kalastettiin kilohailia, 23 miljoonaa kiloa.

Sisävesien ammattikalastajien saalis vuonna 2008 oli noin 3 900 tonnia kalaa. Muikku oli tärkein saaliskala sisävesillä sekä saaliin määrän että arvon perusteella mitattuna. Vapaa-ajankalastajien saalis pieneni 2000-luvun alkupuolen noin 40 miljoonasta kilosta noin 33 miljoonaan kiloon vuonna 2008.

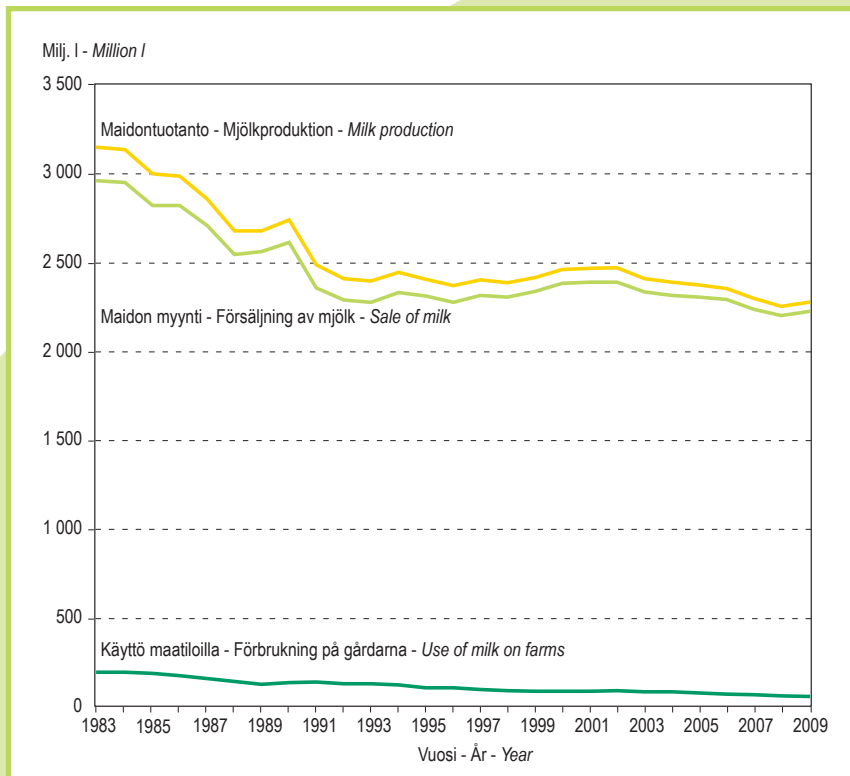
Riistasaaliit

Metsästyksellä on usein kiinteä yhteys maatilatalouteen. Yksi tärkeä motiivi metsästykselle on mahdollisuus hankkia lihaa luonnosta. Jänis-, hirvi- ja vesilintusaaliit ovat pysyneet samalla tasolla usean vuoden ajan (taulu 2.18).

Metsästäjien saaliista kertyi yhteensä noin 11 miljoonaa kiloa syötävää riistanlihaa. Lukumääräisesti eniten saalistettiin lintuja. Vuonna 2009 saaliiksi saatiin yli 500 000 vesilintua, joista puolet oli sinisorsia. Lisäksi pyydettiin 200 000 metsäkanalintua ja 300 000 muuta riistalintua, muun muassa fasaaneja ja sepelkyhkyjä. Koko riistalintusaaliista kertyi lihaa runsaat 0,5 miljoonaa kiloa.

Metsäjäniksiä ja rusakoita pyydettiin yhteensä 300 000, ja niistä saatiin lihaa arviolta 0,6 miljoonaa kiloa. Muista vähälukuisemmista riistalajeista kuten majavasta, karhusta ja villisiasta lihaa saatiin noin 0,1 miljoonaa kiloa.

Muihin riistaeläimiin verrattuna hirvestä saadaan eniten lihaa. Vuonna 2009 ammuttiin runsaat 62 000 hirveä ja lähes 26 000 valkohäntäpeuraa. Hirvenlihaa kertyi 8,2 miljoonaa kiloa ja peuranlihaa 1,2 miljoonaa kiloa. Metsäkauriita ammuttiin vajaa 4 000 ja siitä saatiin lihaa noin 50 tuhatta kiloa.

■ 2.5. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maataloilla vuosina 1983 - 2009

Mjölproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 1983 - 2009
 Production, sale and use of milk on farms, 1983 - 2009

Maataloustuotteiden tuonti

Suomen maatalous ei pysty olosuhteiden vuoksi tuottamaan kaikkea, mitä kuluttajat haluavat syödä. Eniten maahan tuodaan hedelmiä (taulu 2.19). Vuonna 2009 tuotiin hedelmiä yhteensä 246 miljoonaa kiloa. Erilaisia vihanneksia ja kasviksia tuotiin maahan yhteensä 120 miljoonaa kiloa.

Viljoista eniten tuotiin ruista. Suomalaista tuotantoa täydensi 60 miljoonaa kiloa ulkomaista ruista, sillä Suomen ruistutuotanto ei riitä kattamaan kulutusta. Vehnää tuotiin 30 miljoonaa kiloa. Yksi syy vehnän tuonnille on ulkomaisen vehnän korkeampi proteiinipitoisuus, jolla puolestaan on merkitystä leipäteollisuudessa. ■

Lisätietoa maatalouden rakenteesta ja tuotannosta -
 Mera information om lantbruksstruktur och produktion -
 More information from the structure: and production of agriculture

www.maataloustilastot.fi

2.1. Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2004 - 2009

Antal lantgårdar enligt produktionsinriktning åren 2004 - 2009

Number of farms by production sector, 2004 - 2009

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	kpl - st - no					
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - <i>Milk production</i>	17 490	16 495	15 196	13 794	12 455	11 896
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning - <i>Other cattle husbandry</i>	4 768	4 508	4 279	4 185	4 030	4 013
Sikatalous - Svinhushållning - <i>Pig husbandry</i>	3 401	3 165	2 958	2 736	2 309	2 255
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning - <i>Poultry husbandry</i>	1 034	976	921	872	762	774
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning - <i>Sheep and goat husbandry</i>	1 006	779	846	831	782	791
Hevostalous - Hästhushållning - <i>Horse husbandry</i>	2 144	2 111	2 165	2 188	2 105	2 242
Viljanviljely - Spannmålsodling - <i>Cereals production</i>	28 979	28 563	28 450	28 044	28 478	27 728
Erikoiskasvintuotanto - Produktion av specialväxter - <i>Special crop production</i>	4 416	4 311	4 239	4 064	3 927	3 767
Puutarhakasvien viljely - Frilandsodling av trädgårdsväxter - <i>Horticulture</i>	2 331	2 184	2 154	2 011	1 947	1 921
Muu kasvintuotanto - Övrig produktion av växter - <i>Other plant production</i>	5 955	5 902	6 726	7 340	8 146	8 026
Muu tuotanto - Övrig produktion - <i>Other production</i>	530	523	1 137	873	861	762
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	72 054	69 517	69 071	66 938	65 802	64 175

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne

Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur

Source: OSF: Tike, Farm Structure

2.2. Luomutilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuonna 2009

Antal ekologårdar enligt produktionsinriktning år 2009

Number of organic farms by production sector, 2009

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector	Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms kpl - st - no	Jakauma Fördelning Distribution %	Osuus ³⁾ Andel Proportion %
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - <i>Milk production</i>	502	14	4
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning - <i>Other cattle husbandry</i>	542	15	13
Sikatalous - Svinhushållning - <i>Pig husbandry</i>	23	1	1
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning - <i>Poultry husbandry</i>	35	1	5
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning - <i>Sheep and goat husbandry</i>	138	4	18
Hevostalous - Hästhushållning - <i>Horse husbandry</i>	82	2	4
Viljanviljely - Spannmålsodling - <i>Cereals production</i>	1 413	40	5
Erikoiskasvintuotanto - Produktion av specialväxter - <i>Special crop production</i>	134	4	3
Puutarhakasvien viljely²⁾ - Frilandsodling av trädgårdsväxter - <i>Horticulture</i>	181	5	9
Muu kasvintuotanto - Övrig produktion av växter - <i>Other plant production</i>	436	12	5
Muu tuotanto - Övrig produktion - <i>Other production</i>	31	1	4
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	3 517	100	5

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - *Includes also farms in conversion to organic production*

²⁾ Puutarhakasvien viljely avomaalla ja kasvihuoneissa - Odling av trädgårdsväxter i växthus och på friland - *Includes cultivation in the open and in greenhouses*

³⁾ Luomutilojen osuus tuotantosuunnan kaikista tiloista - Andel ekologårdar från alla gårdar i denna produktionsinriktning - *Proportion of organic farms from all farms with this production sector*

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne ja Evira, Luomurekisteri

Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur och Evira, Ekoregister

Source: OSF: Tike, Farm structure and Evira, Organic register

2.3. Maatilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuosina 2004 - 2009

Antal lantgårdar enligt åkerstorleksgrupper åren 2004 - 2009
Number of farms by field area group, 2004 - 2009

Peltosuuruusluokka (ha) Åkerstorleksgrupp (ha) Field area group (ha)	Maatilojen lukumäärä						Jakauma
	Antal gårdar						Fördelning
	Number of farms						Distribution
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009
	kpl - st - no						%
0,00 - 9,99	15 325	13 993	14 473	13 888	13 740	13 469	21 %
10,00 - 19,99	16 914	15 989	15 617	14 835	14 411	13 813	22 %
20,00 - 29,99	12 556	12 000	11 552	10 999	10 569	10 067	16 %
30,00 - 39,99	8 824	8 409	8 083	7 763	7 549	7 239	11 %
40,00 - 49,99	5 750	5 732	5 658	5 409	5 261	5 102	8 %
50,00 - 74,99	7 434	7 549	7 561	7 550	7 518	7 410	12 %
75,00 -	5 251	5 845	6 127	6 494	6 754	7 075	11 %
Maatilat yhteensä - Gårdar totalt - Farms, total	72 054	69 517	69 071	66 938	65 802	64 175	100 %

Lähde: SVT:Tike, Maatilojen rakenne
Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur
Source: OSF: Tike, Farm structure

2.4. Luomutilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuonna 2009

Antal ekologiska gårdar enligt åkerstorleksgrupper år 2009
Number of organic farms by field area group, 2009

Peltosuuruusluokka (ha) Åkerstorleksgrupp (ha) Field area group (ha)	Luomutilat ¹⁾	Jakauma	osuus ²⁾
	Ekologiska gårdar	Fördelning	Andel
	Organic farms	Distribution	Proportion
	kpl - st - no	%	%
0,00 - 9,99	493	14	4
10,00 - 19,99	771	22	6
20,00 - 29,99	591	17	6
30,00 - 39,99	407	12	6
40,00 - 49,99	300	9	6
50,00 - 74,99	459	13	6
75,00 -	503	14	7
Maatilat yhteensä - Gårdar totalt - Farms, total	3 524	100	5

¹⁾ Sisältää myös siirtäjäalueissa olevat tilat - inkluderar också gårdar som läggs till ekologisk produktion - includes also farms in conversion to organic production.

²⁾ Luomutilojen osuus peltokoon kaikista tiloista - Andel ekologiska gårdar från alla gårdar i denna storlek - proportion of organic farms from all farms in this size

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne ja luomutila, Luomutilaregisteri
Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur och luomutila, Luomutilaregister
Source: OSF: Tike, Farm Structure and Luomutila, Organic register

2.5 Maatalousmaan käyttö vuosina 2008 - 2009

Jordbruksmarkens användning åren 2008 - 2009

Use of agricultural area, 2008 - 2009

Viljelykasvi Odlingsväxt Crop	Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms			Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms		
	2008	2009	2009	2008	2009	2009
	ha	ha	%	ha	ha	%
Viljakasvit - Sädesväxter - <i>Cereals</i>	1 204 973	1 156 754	60,7	46 346	46 307	38,1
Syysvehnä - Höstvete - <i>Winter wheat</i>	22 141	15 554	0,8	678	802	0,7
Kevätvehnä - Vårvete - <i>Spring wheat</i>	191 763	196 197	10,3	4 978	5 741	4,7
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	19 244	12 325	0,6	4 572	4 054	3,3
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	608 675	595 306	31,2	4 570	5 424	4,5
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	348 359	320 017	16,8	24 500	22 626	18,6
Seosvilja - Blandsäd - <i>Mixed crops</i>	13 886	16 083	0,8	6 811	7 257	6,0
Muut viljat - Andra spannmål - <i>Other cereals</i>	904	1 272	0,1	237	402	0,3
Nurmet alle 5 vuotta - Ängar under 5 år - <i>Grasslands under 5 years</i>	587 906	572 162	30,0	67 341	68 199	56,1
Herne - Ärter - <i>Peas</i>	2 278	3 211	0,2	987	1 015	0,8
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	26 149	26 091	1,4	307	308	0,3
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - <i>Turnip rape and rape</i>	62 593	78 088	4,1	1 916	2 934	2,4
Puutarhakasvit - Trädgårdsväxter - <i>Horticultural crops</i>	11 112	11 461	0,6	361	344	0,3
Muut kasvit - Andra växter - <i>Other crops</i>	54 538	57 577	3,0	2 055	2 371	2,0
Viljelty ala yhteensä - Odlad areal totalt - <i>Cultivated area, total</i>	1 949 549	1 905 345	100,0	119 314	121 477	100,0

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - *Includes also farms in conversion to organic production*

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne ja Evira, Luomurekisteri

Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur och Evira, Ekoregister

Source: OSF: Tike, Farm Structure and Evira, Organic register

2.6 Keskimääräiset peltoalat ja eläinmäärät maataloilla vuosina 2004 - 2009

Genomsnittliga åkerarealer och djurantal på gårdarna åren 2004 - 2009

Average area of arable land and number of livestock on farms, 2004 - 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Peltoa / tila (ha)	31	33	33	34	35	36
Åkerareal / gård (ha) Arable land area / farm (ha)						
Lypsylehmiä / tila (kpl)	18	19	20	21	22	23
Mjölkkor / gård (st) Dairy cows / farm (no)						
Lihaskojoja / tila (kpl)	162	182	194	211	235	252
Gödsvin / gård (st) Fattening pigs / farm (no)						
Kanoja / tila (kpl)	1 857	2 019	2 214	2 486	2 734	2 629
Höns / gård (st) Hens / farm (no)						

Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne, Kotieläintuotannon rakenne

Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur; Husdjursproduktionens struktur

Source: OSF: Tike, Farm structure, Structure of Livestock Production

2.7. Tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot vuosina 2003 - 2009

De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2003 - 2009

Total yields of the most important crops, 2003 - 2009

Kas i Odlings t rop	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	t iljkg million kg						
ehnä Vete heat	679	782	801	684	797	788	887
is äg ye	73	62	32	51	87	61	42
hia Korn arley	1 697	1 725	2 103	1 972	1 984	2 129	2 171
Kaia Havre Oats	1 295	1 002	1 073	1 029	1 222	1 213	1 115
ypsi ja lapsi bs o h raps Turnip rape and rape	94	75	106	148	114	89	140
eine rter Peas	10	6	8	9	11	7	11
Peina otatis Potatoes	617	619	743	576	702	684	755
okei ijikas So kerbeta Sugar beet	892	1 064	1 181	952	673	468	559
Ki aheinä Vallhö Hay	345	339	378	417	383	368	290
äil eh nsilage Silage	6 670	7 611	7 091	5 102	8 319	8 033	7 965

Lähde: SVT: Tike, Satotilasto

Källa: FOS: Tike, Skördestatistik

Source: OSF: Tike, rop roduction Statistics

2.8. Luomusato vuosina 2006 - 2009

Ekoskördar åren 2006 - 2009

Organic production, 2006 - 2009

Viljelijä kasvat Odlingsväxter Crop	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg			
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	8,9	9,7	10,2	11,6
Ruis - råg - <i>Rye</i>	6,9	8,5	6,1	5,9
Arpa - Korn - <i>Barley</i>	10,9	8,8	6,6	8,0
Aurina - Avena - <i>Oats</i>	33,5	41,0	41,8	39,5
Örtökulttuuri - Grönsaker - <i>Edible crops</i>	8,5	12,9	10,8	11,2
Rapeseed - Raps - <i>Turnip rape</i>	1,4	1,3	1,3	2,1
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	4,4	3,7	4,8	2,2
Erne - Roter - <i>Beans</i>	1,7	1,2	0,6	1,3
Rikkipapu - Bön - <i>Road bean</i>	2,0
Uutina - Torrhö - <i>Hay</i>	..	14,2	16,2	10
Illallinen rehu - Silage - <i>Silage</i>	..	271,9	267,1	371,3
Tuore vilja - Färsk skördad - <i>Cereals harvested green</i>	22,4	28,7

¹ Sisältää sikeli - ei ehääller silä ete - (incl) spelt

² Sisältää kokonijäsilörehu ja tuoresäilöijä - kl. helsädesel silage o h el silerad silä mål - (incl) cereals harvested green

Lähde: SVT: Tike, Luomusatotilasto

Källa: FOS: Tike, Ekoskördstatistik

Source: OSF: Organic production statistics

2.9. Tärkeimpien avomaavihannesten kokonaissadot vuosina 2004 - 2009

Totalskördar av de viktigaste grönsaker på friland åren 2004 - 2009

Total yields of the most important vegetables on open cultivation, 2004 - 2009

Laji Sort Species	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg					
Porkkana - Morot - <i>Carrot</i>	57,0	67,0	56,4	68,1	60,5	70,4
Ruokasipuli - Matlök - <i>Onion</i>	23,6	21,1	17,5	22,8	20,4	21,7
Valkokaali - Vitkål - <i>White cabbage</i>	17,9	19,3	17,9	18,6	18,8	23,8
Tarhaherne - Trädgårdsärt - <i>Garden pea</i>	5,9	4,2	5,2	6,4	5,7	6,1

Lähde: SVT: Tike, Puutarhatilastot

Källa: FOS: Tike, Trädgårdsstatistik

Source: OSF: Tike, Horticultural Statistics

2.10. Tärkeimpien kasvihuonevihannesten kokonaissadot vuosina 2004 - 2009

Totalskördar av de viktigaste grönsakerna i växthus åren 2004 - 2009

Total yields of the most important vegetables in greenhouse, 2004 - 2009

Laji Sort Species	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg					
Maatti - Tomat - Tomato	34,6	38,0	38,7	38,2	40,5	38,4
Asiikki - nekurkku - Väli thusgurka - Cucumbers	31,0	32,4	29,4	29,2	31,4	29,4
Elmeikki - salaatti - Huvudsallat - Utterihead - lettuce	0,9	0,8	1,1	1,0	1,3	1,3
Arika - Paprika - Sweet pepper	0,8	1,0	0,8	0,7	0,6	0,9

Lähde: SVT: Tike, Puutarhatilastot

Källa: FOS: Tike, Trädgårdsstatistik

Source: OSF: Tike, Horticultural Statistics

2.11. Marja- ja omenatuotanto vuosina 2004 - 2009

Bär- och äppelproduktion åren 2004 - 2009

Berry and apple production, 2004 - 2009

Laji Sort Species	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg					
Mansikka - Jordgubbe - Strawberry	9,6	10,1	10,4	9,7	11,2	11,6
Herukat - Vinbär - Currants	2,0	2,2	2,2	1,9	1,2	2,1
Vadelma - Hallon - Raspberry	0,4	0,6	0,5	0,4	0,5	0,6
Muut marjat - Övriga bär - Other berries	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3
Omena - Äppel - Apple	2,7	3,6	3,3	3,5	4,3	4,3

Lähde: SVT: Tike, Puutarhatilastot

Källa: FOS: Tike, Trädgårdsstatistik

Source: OSF: Tike, Horticultural Statistics

2.12. Tärkeimpien luomuvihannesten ja luomumarjojen viljely avomaalla vuonna 2009

Ekologisk frilandsodling av de viktigaste grönsakerna och bären år 2009

Major organic vegetables and berries grown in the open, 2009

Laji Sort Species	Yritysten määrä Antal företag Number of enterprises kpl - st - number	Pinta-ala Areal totalt Area, total ha	Sato Skörd Yield 1000 kg	% ¹⁾
Vihannekset yhteensä - Grönsaker, totalt - Vegetables, total	135	177	2 869	2
Tarhaherne - Trädgårdsärt - Garden pea	28	22	37	1
Valkokaali - Vitkål - White cabbage	21	15	394	2
Porkkana - Moröt - Carrot	57	50	1 758	2
Ruokasipuli - Matlök - Onion	66	34	312	1
Marjat, yhteensä - Bär totalt - Berries, total	298	618	411	3
Mansikka - Jordgubbe - Strawberry	151	129	217	2
Herukat - Vinbär - Currants	178	360	144	7
Vadelma - Hallon - Raspberry	72	25	17	3

¹⁾ Luomusadon osuus koko sadosta - Andel ekoskörden av total skörden - Percentage of the yield of organic production from the yield of whole production

Lähde: SVT: Tike, Puutarhatilastot

Källa: FOS: Tike, Trädgårdsstatistik

Source: OSF: Tike, Horticultural Statistics

2.13. Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihantuotanto vuosina 2004 - 2009 ¹⁾

Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2004 - 2009

Number of slaughtered animals and meat production, 2004 - 2009

Eläinlaji Djurart Species		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kotieläintuotanto - Husdjursproduktion - Livestock production							
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle	A	328	306	304	301	275	273
	B	93,3	86,7	87,2	88,6	81,9	82,1
Siat - Svin - Pigs	A	2 356	2 403	2 406	2 446	2 459	2 345
	B	198,5	203,6	208,3	213,3	217,1	205,8
Lampaat ja karitsat - Får och lamm - Sheep and lambs	A	35	34	35	38	42	41
	B	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8
Siipikarja - Fjäderfå - Poultry	A	54 796	55 110	55 371	55 414	56 289	52 391
	B	87,0	87,0	88,0	95,4	100,9	94,9
Poronlihan tuotanto - Renköttproduktion - Production of reindeer meat							
Teurasporot - Slaktrenar - Reindeer for slaughter	A	105	116	123	115	101	101
	B	2,5	2,9	2,8	2,7	2,4	2,3

A = lukumäärä, 1 000 kpl - antal, 1000 st. - thousands

B = milj. kg - million kg

¹⁾ Poronlihan tuotannossa poronhoitovuodet 2003/2004 - 2008/2009 - I renköttproduktion renskötselåren 2003/2004 - 2008/2009 - I production of reindeer meat reindeer herding years 2003/2004 - 2008/2009

Lähde: SVT: Tike, Lihan kokonaistuotanto; Paliskuntain yhdistys

Källa: FOS: Tike, Totalproduktionen av kött; Renbeteslagsförening

Source: OSF: Tike, Total Meat Production; The Reindeer Herders' Association

2.14. Meijerimaidon tuotanto vuosina 2000 - 2009

Produktion av mejerimjök åren 2000 - 2009

Production of dairy milk, 2000 - 2009

	Maidon tuottajia mjölksproducenter milk producers		Astaannettu maitomäärä ottagen mjölmängd received milk volume	
	Yhteensä ¹⁾ Totalt Total kpl - st - no	Luomumaidon tuottajia Ekoproducenter Organic milk producers kpl - st - no	Yhteensä ²⁾ Totalt Total milj. l - million l	Luomumaito Ekomjölkk Organic milk milj. l - million l
2000	22 225	116	2 371	16
2001	20 731	125	2 378	19
2002	19 416	141	2 376	23
2003	18 143	173	2 323	30
2004	16 928	174	2 304	32
2005	15 844	141	2 293	27
2006	14 564	128	2 279	26
2007	13 271	121	2 226	27
2008	12 267	124	2 188	28
2009	11 516	125	2 215	29

¹⁾ Sisältää luomumaidontuottajat - Inkl. ekoproducenter - Incl. organic milk producers²⁾ Sisältää luomumaidon - Inkl. ekomjölkk - Incl. organic milk

Lähde: SVT: Tike, maidon tilasto

Källa: FOS: Tike, mejeristatistik

Source: OSF: Tike: milk statistics

2.15. Kananmunien tuotanto vuosina 2005 - 2009

Produktion av ägg åren 2005 - 2009

Egg production, 2005 - 2009

	Pakkaamoon ¹⁾ Till packeri To the packing plant		Maatilakäyttö Gårdsanvändningen On-farm usage	Kokonaistuotanto Total produktion Total production
	Yhteensä ²⁾ Totalt Total milj. kg - million kg	Luomutuotanto Ekoproduktion Organic production milj. kg - million kg		
2005	57,1	1,2	1,1	58,2
2006	56,1	1,2	0,6	56,7
2007	54,9	1,1	2,1	57,0
2008	57,7	1,2	0,5	58,3
2009	53,4	1,3	0,5	53,9

¹⁾ Pakkaamoiden vastaanottama määrä - Innehåller av packeri invärd mängd - Received by egg packer²⁾ Sisältää luomukananmunat - Inkl. ekoägg - Incl. organic eggs

Lähde: SVT: Tike, Kananmunien tuotanto

Källa: FOS: Tike, Produktionen av ägg

Source: OSF: Tike, Egg production

2.16. Luonnonmarjojen ja sienten kauppantulomäärät vuosina 2004 - 2009

Mängden naturbär och svampar, som levererats till affärerna åren 2004 - 2009

Flow of wild berries and mushrooms to market, 2004 - 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	1 000 kg					
Luonnonmarjat yhteensä – Vilda bär totalt – Wild berries, total	3 123	12 027	6 065	11 298	5 986	6 820
Mustikka - Blåbär - Blueberry	1 402	3 111	3 339	4 928	1 747	3 015
Puolukka - Lingon - Lingonberry	1 507	8 544	2 438	5 887	4 041	3 678
Lakka - Hjortron - Cloudberry	199	321	211	37	170	74
Muut luonnonmarjat - Övriga naturbär - Other wild berries	15	51	77	445	28	53
Sienet yhteensä – Svampar totalt – Mushrooms, total	356	426	447	353	492	590
Keltavahverot - Kantareller - Chantarelles	9	16	3	14	10	29
Herkkutatit - Karljohanssvampar - Boletus edulis (porcini)	153	181	375	126	357	354
Rouskut - Riskor - Lacteous agarics (milk caps)	99	152	45	172	89	154
Muut luonnonsienet - Övriga vilda svampar - Other wild mushrooms	96	77	24	41	36	53

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy, Elintarviketalous 2010

Källa: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy, Elintarviketalous 2010

Source: Gallup Food and Farm Facts, Elintarviketalous 2010

2.17. Ruokakalan tuotanto ja ammattikalastuksen saaliit vuonna 2004 - 2009

Matfiskproduktion och fångsterna i det yrkesmässiga fiskeet åren 2004 - 2009

Production of food fish and catches by professional fisheries, 2004 - 2009

	Perkaamaton kala - Orensad fisk - Live weight					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg					
Ruokakalan tuotanto - Matfiskproduktion - Production of food fish	12,8	14,4	12,9	13,0	13,4	13,3
Merialue - Havet - Sea	11,0	12,1	10,7	10,8	11,3	11,1
Sisävedet - Insjöarna - Inland	1,9	2,2	2,1	2,2	2,2	2,5
Kalansaalis - Fångst - Catches	97,1	..	107,1	..	115,5	..
Merikalastus – Havsfiske – Marine fisheries	92,0	88,3	102,6	117,9	111,6	117,5
Sisävesikalastus – Insjöfiske – Freshwater fisheries	5,1	..	4,5	..	3,9	..

Lähde: SVT: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Vesiviljely, Ammattikalastus merellä, Ammattikalastus sisävesillä

Källa: FOS: Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Vattenbruk, Yrkesfisket i havet, Yrkesfisket i insjöområdet

Source: OSF: Finnish Game and Fisheries Research Institute, Aquaculture, Commercial Marine Fishery, Commercial Inland Fishery

2.18. Riistasaalis vuosina 2004 - 2009

Jaktbytet åren 2004 - 2009

Annual game bag, 2004 - 2009

Riistaeläin Viljebråd Game animal	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Yksilö - Individ - Individual					
Jänikset - Harar - Hares	263 500	261 800	268 800	275 800	279 800	289 900
Metsäjänis - Skogshare - <i>Actic hare</i>	200 200	188 600	200 000	209 900	193 300	201 300
Rusakko - Fälthare - <i>European hare</i>	63 300	73 200	68 800	65 900	86 500	88 600
Hirvi ja muut sorkkaeläimet - Älg och andra klövdjur - Moose and other artiodactyla	92 853	99 382	101 351	88 640	87 154	91 699
Hirvi - Älg - <i>Moose</i>	68 357	74 021	75 587	62 557	57 097	62 070
Valkohäntäpeura - Vitsvanshjort - <i>White-tailed deer</i>	21 483	21 900	22 191	22 623	25 624	25 694
Metsäpeura - Skogsren - <i>Wild forest reindeer</i>	87	119	141	134	89	40
Kuusipeura - Dovhjort - <i>Fallow deer</i>	160	143	163	161	162	150
Metsäkauris - Rådjur - <i>Roe deer</i>	2 766	3 199	3 269	3 165	4 182	3 745
Vesilinnut yhteensä - Sjöfåglar totalt - <i>Waterfowl, total</i>	621 500	598 300	586 000	469 200	528 700	543 500
Tavi - Kricka - <i>Teal</i>	109 300	113 900	114 800	92 700	95 600	108 700
Sinisorsa - Gräsand - <i>Mallard</i>	281 100	295 900	281 400	210 700	271 800	263 000
Muut vesilinnut - Övriga sjöfåglar - <i>Other waterfowl</i>	231 100	188 500	189 800	165 800	161 300	171 800
Metsäkanalinnut yhteensä - Skogshöns totalt - <i>Grouse, total</i>	356 300	396 300	459 200	359 100	227 400	186 800
Pyy - Järpe - <i>Hazel grouse</i>	85 000	87 700	95 800	88 400	57 200	59 700
Riekko - Dalripa - <i>Willow grouse</i>	98 900	103 100	89 400	52 900	30 600	4 600
Teeri - Orre - <i>Black grouse</i>	140 200	162 700	216 000	176 000	114 100	101 100
Metso - Tjäder - <i>Capercaillie</i>	32 200	42 800	58 000	41 800	25 500	21 400
Muut riistalinnut yhteensä - Övriga viltfåglar totalt - <i>Other game birds, total</i>	189 600	213 500	245 400	188 600	243 900	295 400

Lähde: SVT: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Källa: FOS: Vilt- och fikenforsknings institutet

Source: OSF: Finnish Game and Fisheries Research Institute

2.19. Maataloustuotteiden tuonti vuosina 2005 - 2009¹⁾

Import av lantbruksprodukter åren 2005 - 2009

Import of farm products, 2005 - 2009

Tuote Produkt Product	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg				
Vilja - Spannmål - <i>Cereals</i>					
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	23,2	29,4	17,0	50,2	29,8
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	80,4	89,1	49,6	68,6	59,9
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	8,3	3,3	2,8	1,7	0,0
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	0,0	0,0	0,3	0,0	1,5
Vihannekset ja kasvikset - Grönsaker - <i>Vegetables</i>	103,9	99,9	109,4	119,6	120,1
Marjat - Bär - <i>Berries</i>	3,1	1,6	2,5	2,8	3,8
Hedelmät - Frukter - <i>Fruits</i>	239,9	239,9	267,4	246,7	246,2
Kala, tuore - Fisk, färsk - <i>Fish, fresh</i>	20,0	23,6	29,6	28,9	31,7

¹⁾ Tuonti kaikista maista yhteensä - Import från alla länder - *Import from all countries*

Lähde: Elintarviketeollisuusliitto ry

Källa: Livsmedelsindustriförbundet rf

Source: Finnish Food and Drink Industries' Federation

Maataloustuotannon panokset

Insatser av lantbruksproduktion ■
Inputs into agricultural production

*Siemenet, lannoitteet,
kasvinsuojeluaineet sekä
tuotantoeläinten rehut ovat
tärkeimpiä maatalouden panoksia*

3

Maataloustuotannon panokset

Turvallisiin elintarvikkeisiin tähtäävässä elintarvikeketjussa kylvetään pellolle tervettä siementä. Kasvinviljelyssä tarvitaan hyvälaatuisia ja kasvintuotantoon sopivia lannoitteita. Kasvinsuojeluaineita käytetään ainoastaan todellisen tarpeen mukaan. Rehuteollisuudessa huomioidaan, että rehuvalmisteet eivät sisällä tauteja aiheuttavia mikrobeja.

Kasviravinteet

Lannoitteet sisältävät yleensä ennen kaikkea typpeä, fosforia ja kaliumia. Nämä kolme ovat kasvien pääravinteita. Tyypilliset lisä- tai sivuravinteet ovat kalsium, rikki ja magnesium. Hivenaineina mukana on myös booria, rautaa, sinkkiä, kuparia, molybdeenia ja seleeniä.

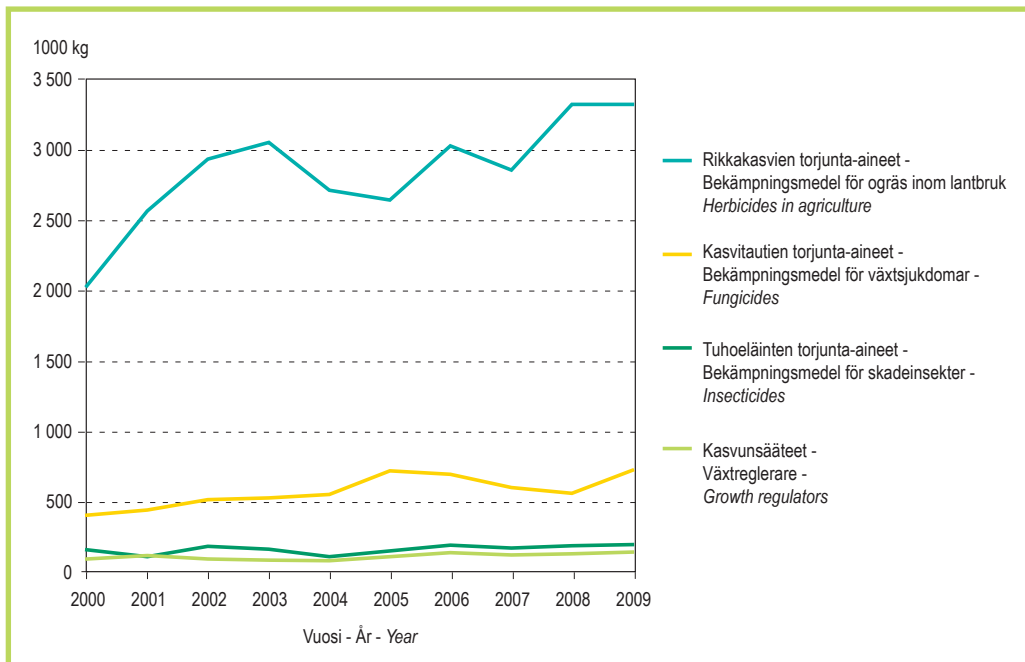
Lannoitteista ei ole saatavissa varsinaisia käyttölukuja, mutta myytyjen lannoitteiden määrästä voidaan arvioida käyttömääriä. Lannoitusvuonna 2008/2009 väkilannoitteita myytiin pääravinteiksi (typpi, fosfori ja kalium) laskettuna yhteensä lähes 180 miljoonaa kiloa. Tämä on noin viidenneksen edellistä lannoitusvuotta vähemmän ja alhaisin myyntimäärä sitten vuoden 1995. Peltohehtaaria kohden lannoitteita myytiin 89 kiloa lannoitusvuonna 2008/2009 (taulu 3.1) eli peräti 22 kiloa edellisvuotta vähemmän. Lannoitteiden käyttöä onkin tehostettu viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana, sillä liiallinen ja suunnittelematon lannoittaminen johtaa vesistöjen rehevöitymiseen.

Kylvösiemenet

Maatiloilla käytettiin viljaa kylvösiemeneksi yhteensä 354 miljoonaa kiloa vuonna 2009 (taulu 3.2). Määrä on yli neljänneksen enemmän kuin kahtena edellisena vuonna. Ohran osuus siemenmäärästä on suurin, 48 %. Kauran osuus on 29 %, vehnän osuus 22 % ja rukiin osuus 1 %. Perunaa käytettiin vuonna 2009 siemenperunaksi 77 miljoonaa kiloa, mikä on 46 % enemmän kuin edellisena vuonna.

Maatiloilla käytetty siemen on joko tilalla itse tuotettua siementä tai siemenliikkeestä ostettua virallisesti tarkastettua ja hyväksyttyä eli sertifioitua siementä. Sertifioitu siemen tuotetaan ammattitaitoisilla siemenviljelmillä, jotka pystyvät parhaiten tuottamaan siemenkelpoista satoa myös sääoloiltaan vaikeina vuosina. Tällöin pystytään myös hyvin estämään kasvitautien leviäminen tuotettavaan satoon.

Sertifioitun viljansiemenen vuosituotanto on 2000-luvulla ollut 71 miljoonaa kiloa, mikä kattaa noin 26 % kylvöihin käytettävästä

3.1. Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 – 2009

Försäljning av bekämpningsmedel åren 2000 – 2009
Sale of pesticides, 2000 – 2009

siemenestä. Keskimääräinen sertifioidun viljansiemenen tuotantoala on ollut noin 25 000 hehtaaria. Siemenperunan vuosittainen tuotantoala on 2000-luvulla ollut keskimäärin 1 400 hehtaaria ja tuotettu sertifioidun siemenperunan määrä 23 miljoonaa kiloa.

Kasvinsuojeluaineet

Kasvinsuojeluaineisiin kuuluu rikkakasvien, kasvitautien ja tuhoeläinten torjunta-aineita sekä kasvunsäätettä. Kasvinsuojeluaineita myytiin vuonna 2009 yhteensä lähes 4,4 miljoonaa kiloa, mikä on noin 0,3 miljoonaa kiloa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tehoaineiksi laskettuna kasvinsuojeluaineiden määrä on 1,7 miljoonaa kiloa (taulu 3.3). Eniten myytiin rikkakasvien torjunta-aineita, joiden myyntimäärä on suurempi kuin viitenä edellisenä vuonna. Rikkakasvien torjunta-aineiden osuus kaikista myydyistä kasvinsuojeluaineista on 54 %.

Tuotantoeläinten rehut

Valtaosa kotieläintuotannon tarvitsemasta rehuraaka-aineesta tuotetaan suomalaisilla maatiloilla. Rehukasvien tuotantoon käytettiin vuonna 2009 noin 80 % viljelystä pelto-alasta. Päätuotteet ovat nurmirehu ja rehuvilja eri muodoissaan (tuoreena tai säilötynä) riippuen tuotantoeläintyyppistä. Erilaisia teollisia rehuseoksia valmistettiin Suomessa vuonna 2009 yhteensä 1,3 miljardia kiloa (taulu 3.4), mikä on 4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna ja 6 % vähemmän kuin vuonna 2007. Eniten valmistettiin nautakarjan rehuseoksia; 42 % koko rehunvalmistusmäärästä. Sioille tarkoitettujen rehuseosten osuus on 26 % ja siipikarjan rehuseosten osuus 21 % koko teollisesti tuotetusta rehumäärästä.

3.1. Väkilannoitteissa myytyjen kasviravinteiden määrä viljeltyä peltohehtaaria kohden vuosina 2004/05 - 2008/09

Mängden växtnäring i försälda konstgödselmedel per odlad åkerhektar åren 2004/05 – 2008/09

Quantity of plant nutrients sold in fertilizers per hectare of cultivated land, 2004/05 – 2008/09

	Lannoitusvuosi ¹⁾ - Gödslingsår - Fertilizer year				
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Pääravinteet, kg/ha - Huvudnäringssämnen, kg/ha					
<i>Main plant nutrients, kg/ha</i>	110	108	106	111	89
Typpi - Kväve - Nitrogen	75	74	74	79	67
Fosfori - Fosfor - Phosphorus	9	9	8	8	5
Kalium - Kalium - Potassium	26	25	25	24	16
Hivenravinteet, g/ha - Mikronäringssämnen, g/ha					
<i>Micronutrients, g/ha</i>	108	96	91	114	74
Boori - Bor - Boron	82	78	74	91	61
Kupari - Koppar - Copper	26	18	17	24	13

¹⁾ Lannoitusvuosi: 1.7. – 30.6. – Ett gödslingsår: 1.7 – 30.6 – Fertilizer year: 1 July – 30 June

Lähde: Tike, Maatilastatistinen vuosikirja
Källa: Tike, Lantbruksstatistisk årsbok
Source: Tike, Yearbook of Farm Statistics

3.2. Viljan ja perunan käyttö siemeneksi maatiloilla vuosina 2004 - 2009

Förbrukning av spannmål och potatis som utsäde på gårdar åren 2004 – 2009

Use of grain and potatoes as seed on farms, 2004 – 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maatiloilla						
<i>Plant</i>						
	milj. kg - million kg					
Maatiloilla - spannmål - Cereals	271	282	256	281	279	354
Ehjä - Ete - Heat	59	65	56	57	62	76
Vie - Äg - Ye	3	5	5	4	3	4
Hra - Korn - Barley	125	130	125	136	134	170
Kaura - Havre - Ate	85	82	71	85	80	103
Peruna - Potatis - Potatoes	65	56	53	56	53	77

Lähde: Tike, Maatilojen sadonkäyttö
Källa: Tike, användningen av skörden på gårdarna
Source: SFI Tike, use of crops on farms

3.3. Kasvinsuojeluaineiden myynti tehoaineiksi laskettuna vuosina 2004 - 2009

Försäljning av växtskyddsmedel omräknad i verksam substans åren 2004 – 2009

Sale of plant protection products, calculated in terms of active ingredients, 2004 – 2009

Valmisteryhmä Grupp av bekämpningsmedel Pesticide group	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	1 000 kg					
Kasvitautien torjunta-aineet Bekämpningsmedel för växtsjukdomar Fungicides	237	255	261	187	158	225
Tuhoeläinten torjunta-aineet maataloudessa Bekämpningsmedel för skadeinsekter inom lantbruk Insecticides in agriculture	36	47	40	35	35	35
Rikkakasvien torjunta-aineet Bekämpningsmedel för ogräs inom lantbruk Herbicides in agriculture	1 174	1 077	1 274	1 191	1 357	1 355
Torjunta-aineet metsätaloudessa Bekämpningsmedel inom skogsbruk Pesticides in forestry	260	429	581	977	1 054	808
Kasvunsäätet Växtreglerare Growth regulators	42	52	70	66	72	79

Lähde: Tike, Maatilatilastollinen vuosikirja

Källa: Tike, Lantbruksstatistisk årsbok

Source: Tike, Yearbook of Farm Statistics

3.4. Rehuseosten valmistusmäärät¹⁾ vuosina 2004 - 2009

Tillverkningen av foderblandningar åren 2004 - 2009

Manufacture of compound feedingstuffs, 2004 - 2009

Rehuseostyyppi Foderblandningstyp Type of feed	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	miljoonaa kg / million kg					
Rehuseokset nautakarjalle - foderblandningar för nötkreatur Feed mixtures for cattle	619	637	612	586	560	558
Rehuseokset sioille - foderblandningar för svin Feed mixtures for pigs	346	359	360	368	363	341
Rehuseokset siikarjalle - foderblandningar för fjäderfä Feed mixtures for poultry	306	297	293	307	313	285
Kivnäisrehuseokset - Mineralfoderblandningar Mineral feed mixtures	33	31	31	26	28	30
Muut rehuseokset - Muut foderblandningar Other feed mixtures	127	145	128	127	114	115
Yhteensä - Totalt / Total	1 431	1 534	1 424	1 394	1 378	1 327

¹⁾ Valmistus kotimaan markkinoille / Tillverkning för den inhemska marknaden / Manufacture for the domestic market

Lähde: Lintarviketurvallisuusvirasto / vira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket / vira

Source: Finnish Food Safety Authority / vira

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

Husdjurens hälsa och välbefinnande ■ Animal health and welfare

Kotieläinten terveydellä on merkittävä vaikutus jalostavan teollisuuden raaka-aineiden laatuun ja siten myös eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuteen. Eläinperäisten elintarvikkeiden eettisyyden näkökulmasta hyvinvoiva kotieläin on kaiken lähtökohta.

4

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

Kotieläintuotannon rakenne on vuosien myötä muuttunut, ja tuotanto tapahtuu nykyisin aiempaa isommissa tuotantoyksiköissä. Kasvaneet tuotantoyksiköt saattavat vaikuttaa eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, jota seurataan monella taholla. Tartuntatautien vastustamiseksi tehdään määrätietoista jatkuvaa työtä. Eläinsuojelusäädökset ja säädösten mukaisuuden valvonta sekä mautiloilla että kuljetuksien aikana varmistavat eläinten hyvinvoinnin.

Kotieläinten määrä

Kotieläinten eli tuotantoeläinten kokonaismäärissä ei ole tapahtunut valtavia muutoksia viimeiseen kymmeneen vuoteen (kuviot 4.1 ja 4.2). Eläinten määrä tilaa kohti on sen sijaan kasvanut vuosittain (taulu 4.1).

Lehmä on Suomen tärkein kotieläin. Lehmien kokonaismäärä on viime vuosina vähentynyt, mutta lehmät tuottavat maitoa nykyisin aiempaa enemmän. Yhdellä mautilalla oli vuonna 2009 keskimäärin 23 lypsylehmää kun vuonna 2001 lehmiä oli 16 kappaletta. Maitotiloilla syntyneet lypsylehmien sonnivasikat sekä varsinaiseen lihan tuotantoon kasvatetut nautaeläimet lasketaan lihakarjaksi.

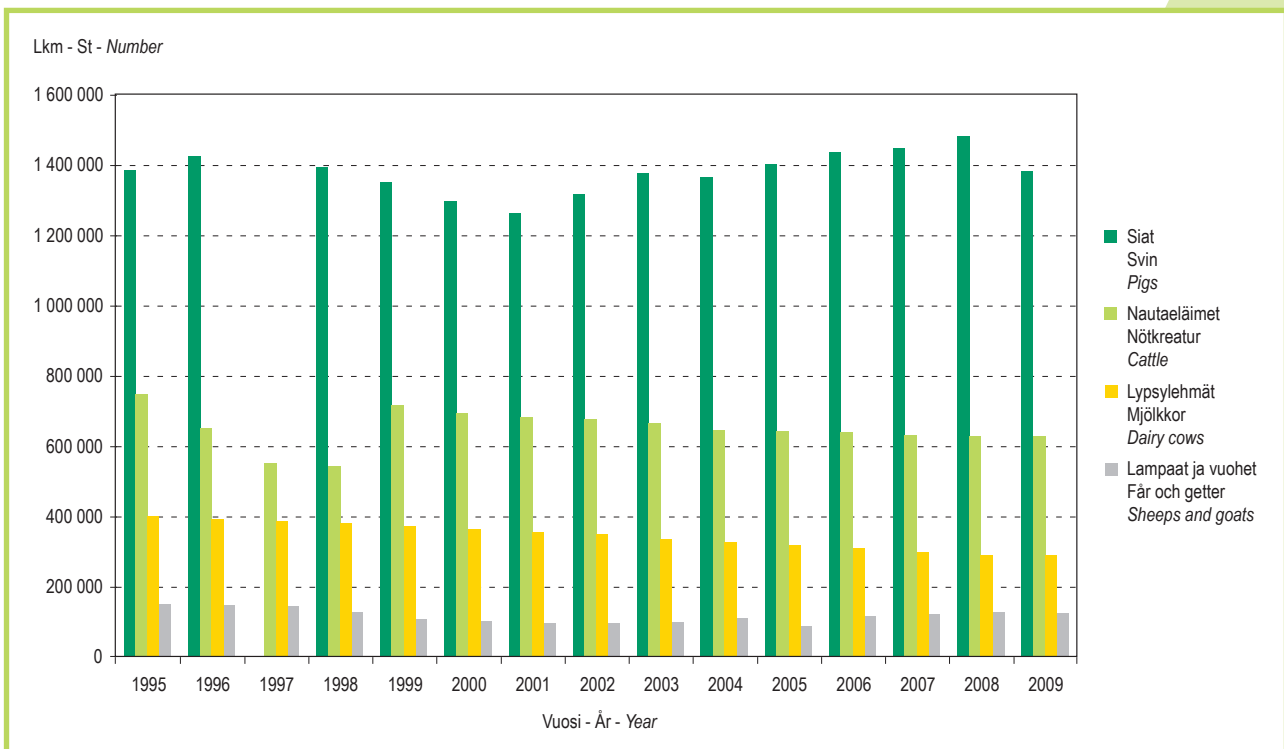
Nautaeläimiä eli sekä lypsylehmiä että lihakarjaa oli tilaa kohden vuonna 2009 keskimäärin 56 yksilöä (taulu 4.1). Määrä on kasvanut yhdeksän vuoden aikana 49 %. Nautaeläimiä oli eniten Pohjan-

maalla ja Pohjois-Savossa (kartta 4.1).

Aikaisemmin melkein jokaisella mautilalla oli pari sikaa. Sikatalouden kehittyessä osa mautiloista erikoistui sikojen kasvattamiseen. Vuodesta 2001 tilakohtainen sikaluku on lähes tuplaantunut ja sikatiloilla oli keskimäärin 610 sikaa vuonna 2009 (taulu 4.1). Sikoja oli eniten Varsinais-Suomessa (kartta 4.2). Sikalat jaetaan tuotannon mukaan emakko-, liha- tai yhdistelmäsiikaloihin sekä jalostus- ja siitossikaloihin.

Munivien kanojen tilakohtainen määrä on kasvanut lähes 1 000 eläimellä vuodesta 2001. Vuonna 2009 mautilalla oli keskimäärin 2 600 kanaa. Aikaisemmin lähes jokaisella mautilalla oli oma pieni kanala, joka tuotti kananmunia omiin ja lähiseudun asukkaiden tarpeisiin.

Mautiloilla on lisäksi paljon muutakin siipikarjaa. Broilerikasvatamoiden keskimääräinen eläinluku on myös noussut samoin kuin

4.1. Kotieläinten lukumäärä vuosina 1995 - 2009

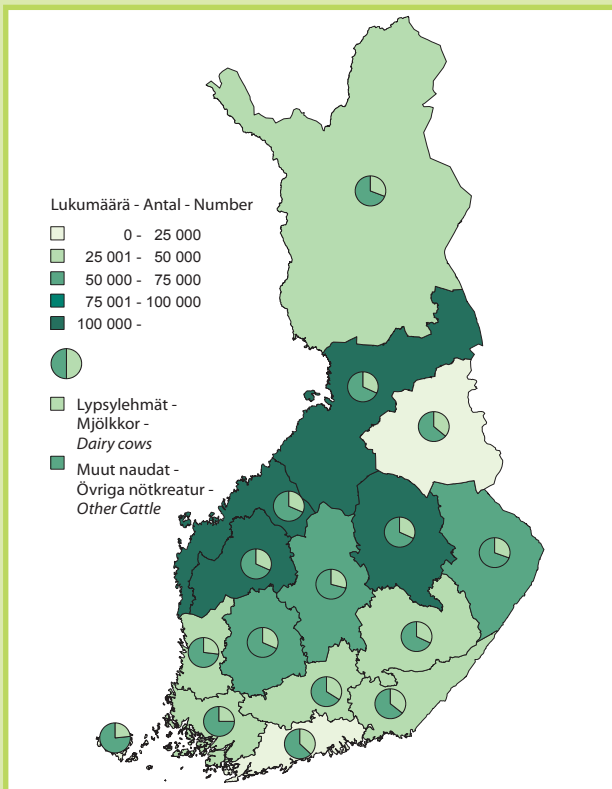
Antal husdjur åren 1995 - 2009

Number of livestock, 1995 - 2009

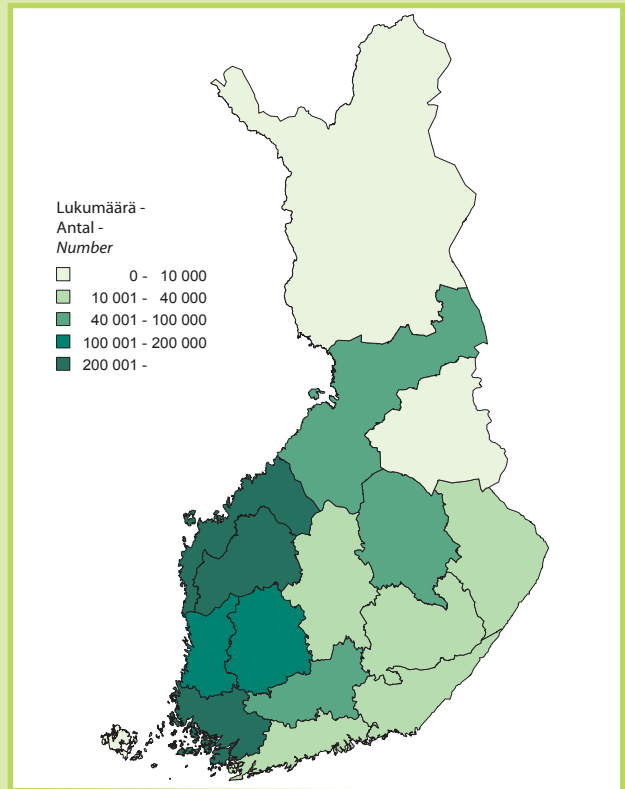
4.2. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2009

Antal fjäderfå åren 1995 - 2009
Number of poultry, 1995 - 2009

4.1. Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2009

Antal nötkreatur år 2009
Number of cattle, 2009

4.2. Sikojen lukumäärä vuonna 2009

Antal svin år 2009
Number of pigs, 2009

kalkkunoiden tilakohtainen lukumäärä. Kalkkunoiden kasvattamiseen erikoistuneita maatiloja sekä broikerikasvattamoja, on Suomessa kuitenkin huomattavasti kanatiloja vähemmän. Siipikarjaa on kasvatettu eniten Varsinais-Suomessa (kartta 4.3).

Lammas on monipuolinen kotieläin, joka tuottaa lihaa, villaa ja turkiksia, ja joissakin maissa myös maitoa. Maatilojen keskimääräinen lammasluku on lähes tuplaantunut 45 eläimestä (vuonna 2001) nykyiseen 84 eläimeen. Lampaista oli vuonna 2009 eniten Lapissa, Varsinais-Suomessa sekä Ahvenanmaalla (taulu 4.2).

Kotieläintilat

Kotieläintiloja on vuosi vuodelta aiempaa vähemmän (kuva 4.3). Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet lypsykarjatilojen lukumäärissä. Vuonna 1999 lypsykarjatiloihin oli yli 26 000 kappaletta. Kymmenessä vuodessa määrä on supistunut yli puolella alle 13 000 tilaan. Alalla toimivien tilojen koko on kasvanut vuosien myötä. Suuria yli 50 lehmän lypsykarjatiloihin oli vuonna 2009 yhteensä 967 kappaletta kun niitä vuonna 2000 oli vain 151. Yli 75 lehmän lypsykarjatiloihin oli vuonna 2009 jo 219 tilaa.

Kotieläinten tuonti

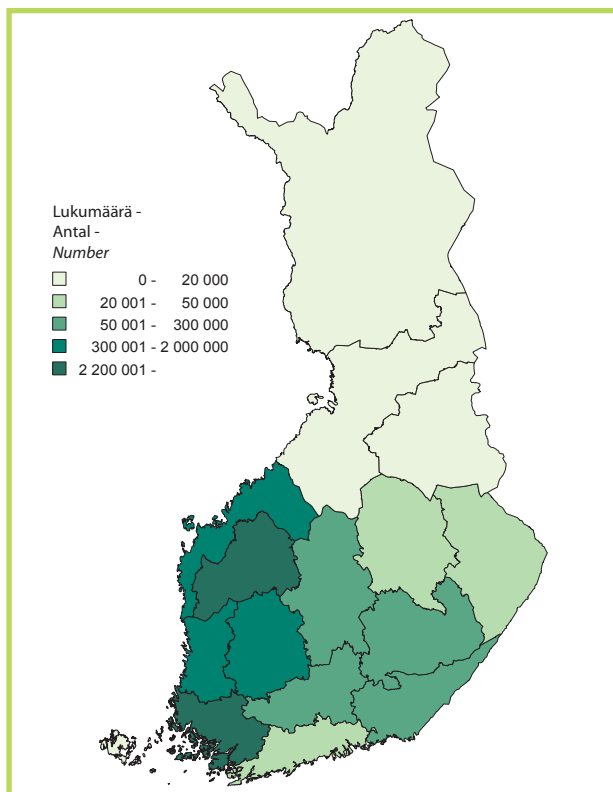
Elävien eläinten tuonti on vaihdellut paljon vuosittain (taulu 4.3). Vuonna 2009 Suomeen tuotiin muun muassa 47 hevosta ja 80 sikaa. Aikaisempina vuosina on Suomeen tuotu myös nautaeläimiä, lampaista ja vuohia. Siipikarjaa tuotiin vuonna 2009 noin 80 000 yksilöä.

Elävien eläimien tuonnille on olemassa omat säädöksensä. Tuontieläin, jonka tautitilannetta ei ole selvitetty, aiheuttaa tuojalle suuren taloudellisen riskin. Jos jokin tauti puhkeaa puolen vuoden sisällä tuonnista, niin tuoja vastaa eläimen mukanaan tuoman taudin aiheuttamista kustannuksista. Alkion- ja spermantuonti on elävän eläimen tuontiin verrattuna eläintautiriskin kannalta huomattavasti turvallisempi tapa saada uutta jalostusainesta maahan.

Eläinten terveys

Tarttuvien eläintautien tilanne on Suomessa hyvä. Meillä todetaan harvoin vakavia eläintautiepidemioita. Hyvä tilanne perustuu tautien ehkäisemiseksi tehtyyn määrätietoiseen työhön. Tautien vastustamiseen kuuluu ilmoitusvelvollisuus, sairaiden eläinten tutkimus vakavien tautien varalta ja erilliset seuranta tutkimukset. Eiviran Eläintaudit Suomessa 2009 -julkaisuun on koottu ajankohtaista tietoa eläintautien esiintymisestä maassamme sekä niihin liittyvistä valvonta- ja seurantaohjelmista.

Yksi eläinten terveyteen liittyvistä valvontaohjelmista on kansallinen salmonellavalvontaohjelma, joka koskee nautoja, sikoja ja siipikarjaa sekä niistä saatavaa lihaa ja kananmunia. Valvontaohjelman tavoitteena on ehkäistä salmonellatartunta ihmisiin ja pitää salmonellan esiintyminen tuotantoeläimillä ja niistä saatavissa elintarvikkeissa alle 1 %:n vuosisatasella. Ohjelman tavoite on saavutettu useana vuonna peräkkäin.

■ 4.3. Siipikarjan lukumäärä vuonna 2009
Antal fjäderfä år 2009
Number of poultry, 2009

Zoonoosit

Zoonoosiksi kutsutaan tartuntatauteja, joiden aiheuttajat voivat siirtyä eläimistä ihmisiin tai ihmisistä eläimiin. Zoonoosia aiheuttavat erilaiset bakteerit, virukset, alkueläimet ja loiset sekä muut taudinaiheuttajat kuten prionit. Zoonoosit voivat tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välillinen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, veden tai hyönteisten välityksellä.

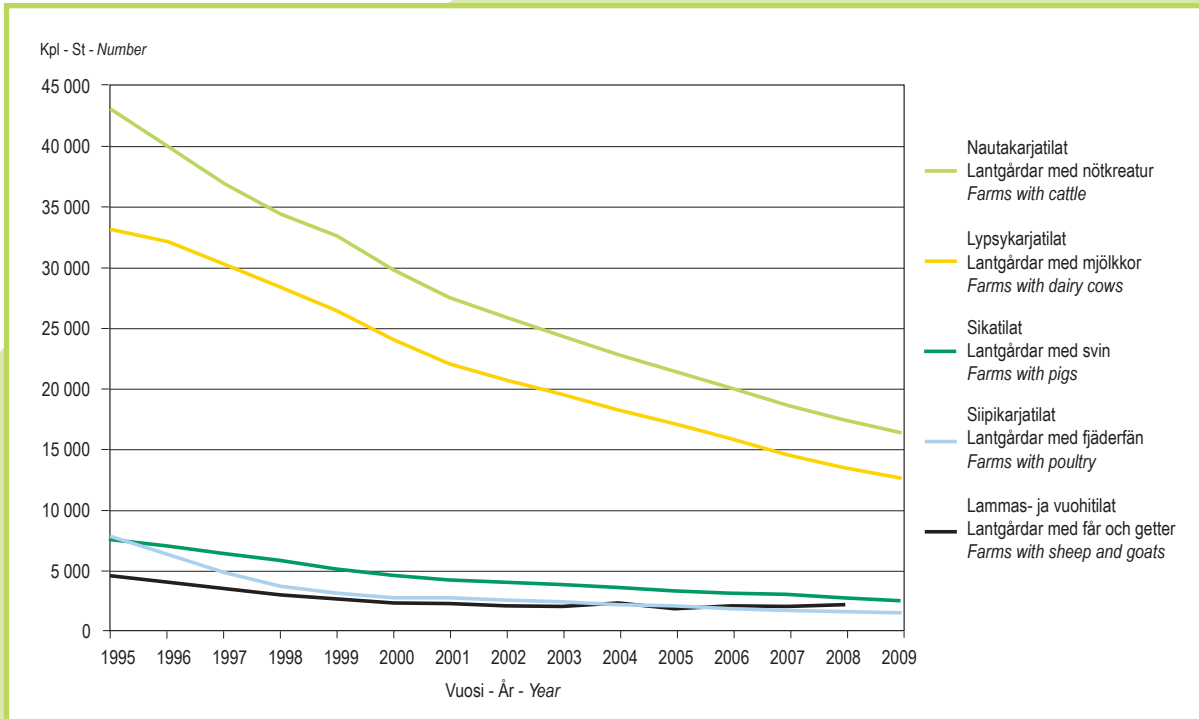
Eläimillä ei esiinny Suomessa tällä hetkellä vakavia zoonoosia kuten nautatuberkuloosia, bruselloosia tai rabiasta. Maassamme todettuja zoonoosia ovat esimerkiksi salmonella, kampylobakteerit, listerioosi, yersinioosi ja EHEC-tartunta.

Zoonoosihin liittyvät tarkemmat tiedot on koottu yhteen Zoonoosikeskuksen sivuille (www.zoonoosikeskus.fi).

Eläinten hyvinvointi

Tuottajan on kannattavaa investoida eläinten hyvinvointiin. Eläinten hyvinvoinnin arviointi on kuitenkin haastava tehtävä. Tuotantoeläimen hyvinvoinnista kertovat tuotannon määrä, terveys, kasvu ja hedelmällisyys sekä lihan tai maidon eli tuotteiden laatu.

Hyvinvointia koskevista yleisistä vaatimuksista on olemassa säädöksiä. Niiden tarkoituksena on suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla.

4.3. Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2009

Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2009
Number of animal farms, 1995 - 2009

Munivien kanojen, sikojen ja vasikoiden EU-eläinsuojelutarkastuksia on tehty maataloille jo useamman vuoden ajan. Vuonna 2008 tarkastuksia ryhdyttiin tekemään myös ankkoja ja hanhia kasvataville tiloille ja vuonna 2009 lammas- ja vuohitiloille. Osa tiloista valitaan tarkastukseen satunnaisotannalla ja osa tiettyjen eläinlaji-kohtaisesti määriteltyjen riskitekijöiden perusteella.

Maataloille tehtiin vuonna 2009 eniten vasikoiden hyvinvointitarkastuksia (334 kappaletta) (taulu 4.5). Näistä 19 %:ssa löytyi epäkohtia ja 9 %:ssa tarkastus johti toimenpiteisiin. Munivien kanojen hyvinvointitarkastuksia tehtiin 51 kappaletta ja sikojen hyvinvointitarkastuksia 96 kappaletta. Osassa (18 %) tarkastuksia löytyi epäkohtia ja osa (7 - 12 %) tarkastuksista johti määräysten rikkomisesta johtuviin toimenpiteisiin.

Ankkojen ja hanhien hyvinvointitarkastuksissa ei löytynyt huomautettavaa. Lampaiden ja vuohien hyvinvointitarkastuksia tehtiin maataloille vuonna 2009 ensimmäistä kertaa. Näistä löytyi muita tarkastuksia enemmän epäkohtia (taulu 4.5).

Teurastamoissa ja tien päällä tarkastettiin 275 eläinkuljetusta vuonna 2009 (taulu 4.4). Epäkohtia löytyi 27 %:ssa ja 13 % tarkastuksista johti toimenpiteeseen.

Eläinsuojelurikokset

Eläinsuojelurikokset luokitellaan laissa kolmeen eri luokkaan: eläinsuojelurikokset, lievät eläinsuojelurikokset ja eläinsuojelurikokset.

Poliisin tietoon tuli vuonna 2008 yhteensä 503 eläinsuojelurikosta tai -rikkomusta (taulu 4.6). Edellisinä vuosina niitä on ollut hie-
man vähemmän. Alioikeuksissa on annettu yhteensä 201 tuomiota eläinsuojelurikoksista tai -rikkomuksista vuonna 2008 (taulu 4.7).

Luomueläimet

Luomutiloilla voidaan kasvattaa tavanomaisia kotieläimiä tai luomueläimiä, mutta tavanomaisessa tuotannossa olevalla tilalla ei voi kasvattaa luomueläimiä. Luomurekisterin mukaan luonnonmukais-
ta kotieläintuotantoa harjoitettiin 548 tilalla vuonna 2009, mikä on 37 tilaa enemmän kuin edellisellä vuonna ja 65 tilaa enemmän kuin vuonna 2007.

Luomueläintiloilla oli vuonna 2009 yhteensä lähes 32 000 nau-
taa (taulu 4.8). Näistä 15 % oli lypsylehmiä. Luomunautojen osuus tavanomaisessa tuotannossa olevista nautaeläimistä on vain 3 % ja luomulypsylehmien osuus tavanomaisessa tuotannossa olevista lypsylehmistä 2 %.

Luomusikoja on luomunautoja vähemmän, eli kaikkiaan 2 600 eläintä 14 maatilalla. Luomusikojen osuus tavanomaisessa tuotannossa olevista sioista on vain 0,2 %. Sen sijaan luomulampaita vuonna 2009 oli 94 maatilalla lähes 9 500 eläintä, ja niiden osuus tavanomaisessa tuotannossa olevista lampaista oli 8 %. Siipikarjan osalta tilastotietoa on vain kanoista. Munivia luomukanoja oli vuonna 2009 yhteensä noin 88 000 eläintä mikä on noin 3 % kaikista maassamme olevista kanoista. ■

4.1. Kotieläinten lukumäärä eläinlajeittain vuonna 2009 ja tilaa kohden vuosina 2001 ja 2007 - 2009

Antal husdjur totalt enligt djurart år 2009 och antal per gård åren 2001 och 2007 - 2009

Number of livestock by species, 2009, and number of livestock per farm, 2001 and 2007 - 2009

Kotieläin Husdjur Livestock	Eläimiä Djur Livestock	Eläimiä / maatala Djur/ gård Livestock/ farm			
		2009	2001	2007	2008
Nautaeläimet 1.5. - Nötkreatur 1.5. - Cattle 1.5.	918 268	38	50	52	56
Lypsylehmät - Mjölkkor - Dairy cows	290 044	16	21	22	23
Emolehmät - Dikor - Suckler cows	51 822	11	20	21	23
Hiehot 2 vuotta ja yli - Kvigor 2 år och över - Heifers 2 years and over	31 145	2	3	3	3
Hiehot 1 - 2 vuotta - Kvigor 1 - 2 år - Heifers 1 - 2 years	131 403	7	9	9	9
Sonnit 2 vuotta ja yli - Tjurar 2 år och över - Bulls 2 years and over	10 599	3	4	4	4
Sonnit 1 - 2 vuotta - Tjurar 1 - 2 år - Bulls 1 - 2 years	98 909	8	14	14	15
Vasikat alle 1 vuotta - Kalvar under 1 år - Calves under 1 year	304 346	14	18	18	20
Siat 1.4. - Svin 1.4. - Pigs 1.4.	1 381 207	317	514	586	610
Karjut 50 kg ja yli - Galtar 50 kg och över - Boars 50 kg and over	3 180	2	3	3	3
Emakot 50 kg ja yli - Suggor 50 kg och över - Sows 50 kg and over	152 864	55	93	100	107
Lhasiat 50 kg ja yli - Gödsvin 50 kg och över - Fattening pigs 50 kg and over	491 877	129	211	235	252
Siat 20 - 50 kg - Svin 20 - 50 kg - Pigs 20 - 50 kg	337 046	98	172	190	207
Porsaat alle 20 kg - Grisar under 20 kg - Piglets under 20 kg	396 240	149	245	285	298
Lampaat 1.6. - Får 1.6. - Sheep 1.6.	117 673	45	63	68	84
Vuohet 1.6. - Getter 1.6. - Goats 1.6.	5 924	12	13	13	14
Sii iikarja .4. - Fjäderfän 1.4. - Poultry 1.4.	9 369 452	4 058	6 217	7 202	6 884
Munivat kanat vähintään 20 viikkoa - Värphöns minst 20 veckor - Laying hens at least 20 weeks	2 926 088	1 517	2 486	2 734	2 629
Kananpoikaset alle 20 viikkoa - Kycklingar under 20 veckor - Chicks under 20 weeks	858 921	5 926	8 041	9 407	9 336
Kukot vähintään 20 viikkoa - Tuppar minst 20 veckor - Cockerels at least 20 weeks	15 498	46	68	94	77
Broilerit - Broilrar - Broilers	4 918 452	30 405	36 769	20 245	47 752
Kalkkunat - Kalkoner - Turkeys	306 113	2 502	4 393	5 185	4 638
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - Other poultry	344 380	95	1 796	1 968	1 862
Hevoset 1.4.¹⁾ - Hästar 1.4. - Horses 1.4.	31 291	5	5	6	6

¹⁾ Vain maataloilla olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - Horses on farms only

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä

Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur

Source: OSF: Tike, Number of Livestock

4.2. Kotieläinten lukumäärä alueittain vuonna 2009 ja koko maassa vuosina 2001 - 2009 ¹⁾

Antal husdjur områdesvis år 2009 och i hela landet åren 2001 - 2009

Number of livestock by region, 2009, and in the whole country 2001 - 2009

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen Employment and Economic Development Centre		Nautaeläimet Nötkreatur Cattle	Siat Svin Pigs	Lampaat Får Sheep	Vuohet Getter Goats	Siipikarja Fjäderfån Poultry	Hevoset Hästar Horses
Uusimaa - Nyland - <i>Uusimaa</i>	A	23 129	34 487	7 156	358	25 328	4 336
	B	3 %	2 %	6 %	6 %	0 %	14 %
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland - <i>Varsinais-Suomi</i>	A	34 902	360 906	11 248	768	3 516 369	2 231
	B	4 %	26 %	10 %	13 %	38 %	7 %
Satakunta - Satakunta - <i>Satakunta</i>	A	32 008	162 314	5 269	425	1 721 062	1 582
	B	3 %	12 %	4 %	7 %	18 %	5 %
Häme - Tavastland - <i>Häme</i>	A	46 639	93 437	3 623	114	178 302	2 869
	B	5 %	7 %	3 %	2 %	2 %	9 %
Pirkanmaa - Birkaland - <i>Pirkanmaa</i>	A	51 016	100 429	5 884	1 350	933 855	2 623
	B	6 %	7 %	5 %	23 %	10 %	8 %
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland - <i>Southeastern Finland</i>	A	41 014	36 809	4 376	136	50 678	2 502
	B	4 %	3 %	4 %	2 %	1 %	8 %
Etelä-Savo - Södra Savolax - <i>South Savo</i>	A	48 199	18 205	5 283	99	63 787	1 750
	B	5 %	1 %	4 %	2 %	1 %	6 %
Pohjois-Savo - Norra Savolax - <i>North Savo</i>	A	119 342	41 945	3 651	282	33 238	2 338
	B	13 %	3 %	3 %	5 %	0 %	7 %
Pohjois-Karjala - Norra Karelen - <i>North Karelia</i>	A	59 589	12 551	5 236	188	28 307	1 292
	B	6 %	1 %	4 %	3 %	0 %	4 %
Keski-Suomi - Mellersta Finland - <i>Central Finland</i>	A	52 040	20 766	6 599	143	110 272	2 394
	B	6 %	2 %	6 %	2 %	1 %	8 %
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten - <i>South Ostrobothnia</i>	A	107 782	233 269	6 695	1 011	2 132 302	2 300
	B	12 %	17 %	6 %	17 %	23 %	7 %
Pohjanmaa - Österbotten - <i>Swedish Ostrobothnia</i>	A	104 719	206 721	8 979	508	531 133	1 867
	B	11 %	15 %	8 %	9 %	6 %	6 %
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten - <i>Northern Ostrobothnia</i>	A	131 995	56 629	10 361	240	17 531	1 834
	B	14 %	4 %	9 %	4 %	0 %	6 %
Kainuu - Kajanaland - <i>Kainuu</i>	A	22 422	1 602	3 167	50	10 891	510
	B	2 %	0 %	3 %	1 %	0 %	2 %
Lappi - Lapland - <i>Lapland</i>	A	35 778	843	17 022	225	66	606
	B	4 %	0 %	14 %	4 %	0 %	2 %
Ahvenanmaa - Åland - <i>Åland</i>	A	7 694	294	13 124	27	16 331	257
	B	1 %	0 %	11 %	0 %	0 %	1 %
Koko maa - Hela landet - <i>Whole country</i>	A	918 268	1 381 207	117 673	5 924	9 369 452	31 291
	B	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2001		1 037 412	1 260 758	96 003	7 445	10 553 583	26 172
2002		1 025 379	1 315 006	95 884	6 607	10 733 933	25 197
2003		1 000 165	1 374 864	98 410	6 757	10 996 969	25 829
2004		969 140	1 364 607	108 887	7 271	10 405 204	24 400
2005		958 925	1 401 071	89 737	6 944	10 538 157	26 595
2006		949 291	1 436 470	116 653	6 670	10 239 024	28 638
2007		926 694	1 448 041	119 252	6 181	9 791 071	29 716
2008		915 345	1 482 058	122 218	5 918	10 521 654	31 468
2009		918 268	1 381 207	117 673	5 924	9 369 452	31 291

A: Eläinten lukumäärä - Antal husdjur - *Number of livestock*

B: % koko maan eläimistä - % av husdjur i hela landet - *% of livestock in the whole country*

¹⁾ Nautojen lukumäärä 1.5. vuosina 2001–2009. Sikojen, siipikarjan ja hevosten lukumäärä 1.5. vuosina 2001–2003 ja 1.4. vuosina 2004–2009. Lampaiden ja vuohien lukumäärä 1.5. vuosina 2001–2005 ja 1.6. vuosina 2006–2009. - Antal nötkreatur 1.5 åren 2001–2009. Antal svin, fjäderfå och hästar 1.5 åren 2001–2003 och 1.4 åren 2004–2009. Antal får och getter 1.5. åren 2001–2005 och 1.6. åren 2006–2009. - *Number of cattle 1.5 in 2001–2009. Number of pigs, poultry and horses 1.5. in 2001–2003 and 1.4. in 2004–2009. Number of sheep and goats 1.5. in 2001–2005 and 1.6. in 2006–2009.*

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä

Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur

Source: OSF: Tike, Number of Livestock

4.3. Elävien eläinten tuonnin määrä vuosina 2004 - 2009

Mängden av importen av levande djur åren 2004 - 2009
Imports volume of live animals, 2004 - 2009

Laji Art Species	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	kpl - st. - number					
Hevoset – Hästar – Horses	1 705	174	164	137	119	47
Nautaeläimet – Nötkreatur – Cattle	8	47	265	127
Siat – Svin – Pigs	..	113	140	249	62	80
Lampaat ja uohot – Får och getter – Sheep and goats	41	2	22	..
Siiikarja – Fjäderfä – Poultry	92 028	183 665	452 821	61 790	76 480	80 043

¹⁾ Tuonti kaikista maista yhteensä - Import från alla länder - Imports from all countries

Lähde: SVT: Tullihallitus, Tavaroiden tuonti ja vienti Yhdistetyn tavaranimikkeistön (CN) mukaan

Källa: FOS: Tullstyrelsen, Import och export av varor enligt kombinerade nomenklaturen (KN)

Source: OSF: National Board of Customs, Imports and Exports of Goods by the Combined Nomenclature (CN)

4.4. Kuljetusten EU-eläinsuojelutarkastukset vuosina 2000 - 2009

EU-djurskyddsinspektioner av transporter åren 2000 - 2009
EU inspections of animal protection during transports, 2000 - 2009

	Arkastustekijöiden lukumäärä Aika inspektioner Number of inspections kpl - st - no	Arkastukset joissa epäkohtia Inspektioner, där man hittade fel Inspections defects ere found	Arkastukset jotka johtivat toimepiteeseen Inspektioner som ledde till åtgärd Inspections that led to action being taken
2000	268	23	5
2001	318	36	11
2002	317	26	8
2003	269	22	9
2004	474	23	9
2005	451	23	10
2006	443	21	8
2007	369	20	8
2008	328	11	6
2009	275	27	13

¹⁾ Läinkuljetusasetus 23 tai 26 artikla tai eläinkuljetuslaki 37

Artikel 23 eller 26 i förordningen om djurtransport eller lagen om djurtransport 37

Article 23 or 26 of the Regulation on transport of animals, or the Act on transport of animals

Lähde: Lintarviketurvallisuusvirasto

Källa: Lintarviketurvallisuusvirasto

Source: Finnish Food Safety Authority

4.5. EU-eläinsuojelutarkastukset tiloilla vuosina 2000 - 2009

EU-djurskyddsinspektioner på lantgårdar åren 2000 - 2009

EU inspections of animal protection on farms, 2000 - 2009

Eläinlaji Djurart Animal species	Tarkastusten lukumäärä År tal inspektioner Number of inspections kpl - st - no	Tarkastukset, joissa epäkohtia Inspektioner, där man hittade fel Inspections where defects were found		Tarkastukset, jotka johtivat toimenpiteeseen ¹⁾ Inspektioner som ledde till åtgärd Inspections that led to action being taken	
		%	%	%	%
Munivat kanat - Värphöns - <i>Laying hens</i>	2000	30	3	3	3
	2001	35	6	3	3
	2002	84	8	6	6
	2003	52	21	12	12
	2004	81	31	20	20
	2005	81	15	11	11
	2006	110	20	11	11
	2007	85	17	13	13
	2008	60	7	6	6
	2009	51	18	12	12
Siat - Svin - <i>Pigs</i>	2000	66	2	2	2
	2001	74	12	3	3
	2002	90	14	6	6
	2003	49	18	8	8
	2004	82	22	9	9
	2005	78	26	4	4
	2006	89	35	22	22
	2007	90	23	16	16
	2008	105	15	6	6
	2009	96	18	7	7
Vasikat - Kalvar - <i>Calves</i>	2000	501	18	13	13
	2001	416	26	15	15
	2002	510	39	21	21
	2003	380	33	21	21
	2004	454	33	15	15
	2005	476	35	19	19
	2006	425	28	15	15
	2007	412	17	8	8
	2008	387	28	17	17
	2009	334	19	9	9
Ankat ja hanhet - Ankor och gäss - <i>Ducks and geese</i>	2008	11	18	9	9
	2009	7	-	-	-
Lampaat - Får - <i>Sheep</i>	2009	28	29	21	21
Vuohet - Getter - <i>Goats</i>	2009	11	36	36	36

¹⁾ Eläinsuojelulaki 42 §
Djurskyddslag 42 §
Law of animal protection, 42 §

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.6. Poliisiin tietoon tulleet eläinsuojelurikokset vuosina 2003 - 2008

Antal djurskyddsbrott som kommit till polisens kännedom åren 2003 - 2008

Number of crimes against animal welfare coming to the attention of the police, 2003 - 2008

Rikosnimike ¹⁾ Brottsbenämning Crime nomenclature	Rikosten lukumäärä - Antal brott - Number of crimes					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Eläin suojelurikkomus - Djurskyddsförseelse - Violation of animal welfare	177	201	187	162	157	186
Lievä eläin suojelurikos - Lindrigt djurskyddsbrott - Petty crime against animal welfare	26	29	24	19	39	39
Eläin suojelurikos - Djurskyddsbrott - Crime against animal welfare	237	261	237	254	252	278
Rikokset yhteensä - Brott totalt - Crimes, total	440	491	448	435	448	503

¹⁾ Eläinsuojelulaki 54§1/1-4 ja 54§2/1-3, Rikoslaki 17:15§ ja 17:14§ -
Djurskyddslag 54§1/1-4 och 54§2/1-3, Strafflag 17:15§ och 17:14§ -
Animal Welfare Act 54§1/1-4 and 54§2/1-3, Criminal Code 17:15§ and 17:14§

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Oikeustilastot
Källa: FOS: Statistikcentralen, Rättsväsende
Source: OSF: Statistics Finland, Justice

4.7. Eläinsuojelurikoksista ja -rikkomuksista annettujen tuomioiden määrä alioikeuksissa vuosina 2003 - 2008

Antal domar för djurskyddsbrott och -förseelse i underdomstolar åren 2003 - 2008

Number of sentences for animal welfare crime and violation in lower courts, 2003 - 2008

Rikosnimike ¹⁾ Brottsbenämning Crime nomenclature	Tuomioiden lukumäärä - Antal domar - Number of sentences					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Eläinsuojelurikkomus - Djurskyddsförseelse - Violation of animal welfare	83	90	90	119	80	92
Lievä eläin suojelurikos - Lindrigt djurskyddsbrott - Petty crime against animal welfare	18	23	28	18	40	20
Eläin suojelurikos - Djurskyddsbrott - Crime against animal welfare	70	75	85	103	87	89
Tuomiot yhteensä - Domar totalt - Sentences total	171	188	203	240	207	201

¹⁾ Eläinsuojelulaki 54§1/1-4 ja 54§2/1-3, Rikoslaki 17:15§ ja 17:14§ -
Djurskyddslag 54§1/1-4 ja 54§2/1-3, Strafflag 17:15§ ja 17:14§ -
Animal Welfare Act 54§1/1-4 and 54§2/1-3, Criminal Code 17:15§ and 17:14§

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Oikeustilastot
Källa: FOS: Statistikcentralen, Rättsväsende
Source: OSF: Statistics Finland, Justice

4.8. Kotieläinten lukumäärä luomutiloilla vuonna 2009

Antal husdjur på ekogårdar år 2009

Number of livestock on organic farms 2009

Kotieläin Husdjur Livestock	Luomueläintilat Ekohusdjursgårdar Organic animal farms		Luomutilat Ekogårdar Organic farms	
	Eläimiä ¹⁾ Djur Livestock	Tiloja Gårdar Farms	Eläimiä ²⁾ Djur Livestock	Tiloja Gårdar Farms
	Nautaeläimet - Nötkreatur - <i>Cattle</i> 1.5.2009	31 646	429	73 445
Lypsylehmät - Mjölkkor - <i>Dairy cows</i>	4 892	144	13 825	591
Emolehmät - Dikor - <i>Suckler cows</i>	9 265	272	12 709	475
Hiehot yhteensä - Kvigor totalt - <i>Heifers total</i>	12 130	944
Lypsy- ja emolehmiä - Till mjölkkor och dikor - <i>For dairy and suckler cows</i>	5 690	348	10 766	892
Teuraaksi - Till slaktdjur - <i>For slaughter</i>	2 444	168	1 364	225
Soikkot - Tjurar - <i>Bulls</i>	577	268	9 952	735
Vasikat - Kalvar - <i>Calves</i>	8 778	401	24 829	1 064
Siat - Svin - <i>Pigs</i> 1.4.2009	2 607	14	9 752	33
Karjut - Galtar - <i>Boars</i>	13	8	21	11
Emakot - Suggor - <i>Sows</i>	616	9	786	16
Lhasiat - Gödsvin - <i>Fattening pigs</i>	1 978	8	8 945	33
Lampaat - Får - <i>Sheep</i> 1.6.2008 ⁴⁾	9 454	94	36 666	291
Uuhet - Tackor - <i>Ewes</i>	18 829	269
Uuhet karitsoineen - Tackor och lamm - <i>Ewes and lambs</i>	8 947	85
Muut lampaat - Övriga får - <i>Other sheep and lambs</i>	507	68	17 837	253
Vuohet - Getter - <i>Goats</i> 1.6.2009	76	8	625	46
Siiikarja - Fjäderfän - <i>Poultry</i> 1.4.2009	242 374	132
Munivat kanat - Värphöns - <i>Laying hens</i>	87 665	26	114 841	119
Broilerit - Broilrar - <i>Broilers</i>	-	-
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - <i>Other poultry</i>
Hevoset - Hästar - <i>Horses</i> ³⁾ 1.4.2009	16	11	2 185	396

¹⁾ Luomueläinten lukumäärä 31.12.2009 - Antal ekohusdjur 31.12.2009 - *Number of organic animals 31.12.2009*

²⁾ Sisältää tavanomaiset eläimet ja luomueläimet - Inkluderar konventionellt skötta husdjur och ekohusdjur - *Includes conventionally bred animals and organic animals*

³⁾ Vain mautiloilla olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - *Horses on farms only*

⁴⁾ Lampaiden lukumäärät ovat vuodelta 2008 - Antal får är från år 2008 - *Number of sheep is from year 2008*

Lähde: SVT: Tike, Maatilarekisteri; Evira, Luomurekisteri

Källa: FOS: Tike, Lantbruksregister; Evira, Ekoregister

Source: OSF: Tike, Farm Register; Evira, Organic register

Elintarviketeollisuus

Livsmedelsindustri ■ Food industry

Valtaosa kotimaassa tuotetuista maataloustuotteista jalostetaan kotimaan elintarviketeollisuudessa.

5

Elintarviketeollisuus

Elintarvikkeiden teollisen valmistuksen ja tuonnin lisääntyminen on muuttanut elintarvikeketjun rakennetta. Elintarvikeketjun toiminta perustuu edelleen kuitenkin kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Kotimaisen elintarviketuotannon tulevaisuuden kannalta keskeistä on säilyttää kuluttajien luottamus tuotteiden turvallisuuteen ja laatuun.

Elintarviketeollisuus jalostaa maataloustuotteet valmiiksi elintarvikkeiksi tai raaka-aineiksi jatkokäsittelyä varten. Aiemmin väestö oli enemmän suoraan tekemisissä maatalouden kanssa ja elintarviketuotanto tapahtui enemmän kotona. Ruoka valmistettiin tuolin pääasiassa omalla maatilalla tuotetuista aineksista. Kun ihmiset muuttivat pois maatiloilta ja vaihtoivat elinympäristöään, teollisten elintarvikkeiden tarve lisääntyi. Ruoan alkuperä ei enää ole yhtä näkyvästi esillä. Ruoan alkuperän jäljitettävyys onkin tullut tärkeäksi osaksi elintarviketuotantoa.

Elintarviketeollisuuden toimipaikat

Elintarviketeollisuus on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala. Elintarvikkeita on valmistettu viime vuosina yhteensä noin 2 000 toimipaikassa eri puolilla Suomea (kartta 1.3). Teurastusta sekä lihaa ja lihatuotteita jalostavia toimipaikkoja oli vuonna 2008 yhteensä 241 kpl (taulu 5.1, kuvio 5.1), mikä on 13 % elintarviketeollisuuden kaikista toimipaikoista. Näistä pääosassa jalostettiin lihaa (198 toimipaikassa).

Kalaa ja kalatuotteita jalostavia toimipaikkoja oli vuonna 2008 161 kappaletta eli 8 % kaikista toimipaikoista. Hedelmiä, marjoja ja vihanneksia jalostettiin 188 toimipaikassa eli 10 %:ssa kaikista toimipaikoista. Määrät ovat pysytelleet samoina vuodesta toiseen (kuvio 5.1). Maitotaloustuotteiden valmistuspaikkojen luku on pienentynyt vuosien myötä. Maitotaloustuotteita valmistettiin vuonna 2008 yhteensä 71 toimipaikassa, kun vastaava määrä vuonna 1995 114 kpl.

Elintarvikehuoneistoja koskevat vaatimukset säädetään laissa. Elintarvikehuoneistolla tarkoitetaan mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa, niiden osaa tai muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään.

Elintarvikehuoneisto on hyväksyttävä ennen toiminnan aloittamista. Eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsitteleviä elintarvikehuoneistoja kutsutaan laitoksiksi. Hyväksytyjä liha-alan laitoksia oli vuoden 2010 alussa yhteensä 345, kala-alan laitoksia 338, maitoalan laitoksia 92 ja muna-alan laitoksia 79 kappaletta (taulu 5.2).

Elintarviketuotanto

Viljan elintarvikekäyttö teollisuudessa on pysynyt samalla tasolla viimeiset vuodet. Myös viljaa käyttävien yritysten lukumäärä on 2000-luvulla pysynyt samansuuruisena.

Maatiloilta jyvät kuljetetaan raaka-aineeksi elintarvike- ja rehuteollisuudelle. Myllyissä jyvät jauhetaan erilaisiksi myllytystuotteiksi. Nämä kuljetetaan edelleen raaka-aineiksi mm. leipomoihin ja konditorioihin. Mallastamot puolestaan valmistavat jyvästä idättämällä maltaita, joita käytetään esimerkiksi panimoteollisuudessa oluen valmistukseen. Viljasta valmistetaan myös mm. makaronia ja mandlejä.

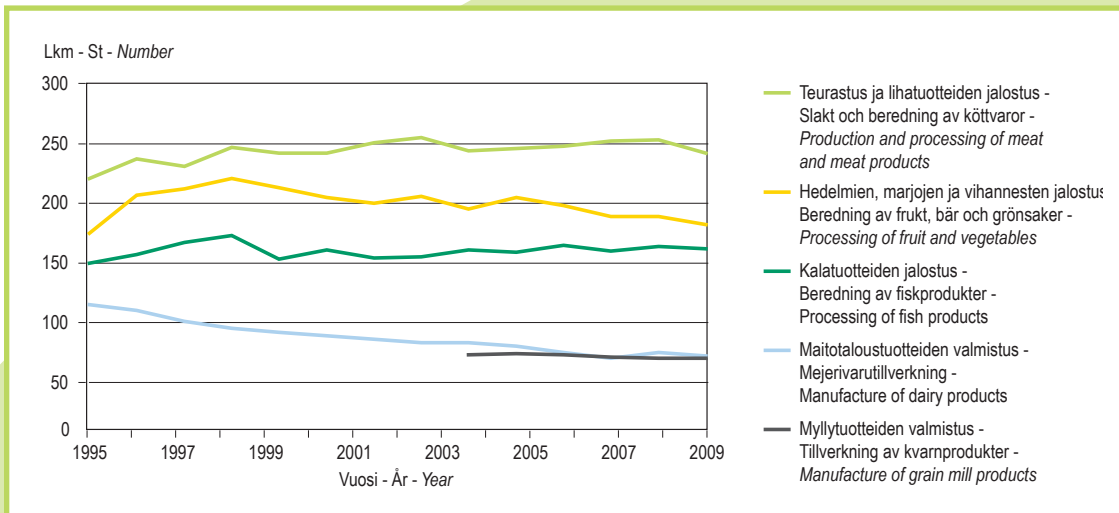
Viljaa käytettiin teollisuudessa elintarvikkeisiin vuonna 2009 yhteensä 423 miljoonaa kiloa (taulu 5.3). Suurimman osan tästä kuluttivat myllyt. Vehnän osuus oli 65 %, rukiin 22 %, kauran 12 % ja ohran 1 %. Rehuteollisuudessa viljaa kului yhteensä 565 miljoonaa kiloa (taulu 5.4). Tästä ohran osuus oli suurin, 41 %. Vehnän osuus oli 34 % ja kauran 25 %.

Eläimet kuljetetaan maatiloilta teurastamoon erityisesti siihen tarkoitukseen suunnitelluilla kuljetusautoilla. Vuonna 2009 teurastettiin noin 2,3 miljoonaa sikaa ja lihaa saatiin runsas 200 miljoonaa kiloa (taulu 2.13). Lihaa käytetään teollisuudessa useiden tuotteiden raaka-aineena ja eniten käytetään sianlihaa. Lihateollisuus toimittaa vähittäiskauppaan valmiiksi jauhettua, paloitetua ja pakattua lihaa itsepalvelutiskeihin. Suurkeittiöt ja ravintolat ostavat lihaa, josta ne voivat valmistaa helposti ja nopeasti ruokaa. Lihaa maustetaan ja marinoidaan sekä kaupassa että teollisuudessa.

Meijeriteollisuus jalostaa maatiloilta tuodun raakamaidon erilaisiksi tuotteiksi, kuten rasvapitoisuudeltaan erilaisiksi maidoiksi, juustoiksi, voiksi ja jugurtiksi. Tuotteet pakataan meijerissä ja kuljetetaan kauppoihin. Meijerien vastaanottama maitomäärä oli 2,2 miljardia litraa (taulu 2.14) vuonna 2009.

Vihanneksia jalostava teollisuus käsittelee entistä enemmän raakoja kasviksia ja tekee niistä mm. raakasalaatteja. Hyvä hygienian tarvitaan raaka-salaattien, kuten muidenkin helposti pilaantuvien elintarvikkeiden, käsittelyssä. Pakastevihannekset ovat myös jokapäiväisiä raaka-aineita ruuanvalmistuksessa sekä koti- että suurtauluskeittiöissä.

Elintarviketuotannon määrää kuvataan yleisesti sen rahallisella arvolla. Tuotannon bruttoarvo oli vuonna 2009 10,4 miljardia eu-

5.1. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2008

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2008
 Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2008

roa. Myyntimääriä lasketaan muun muassa kulutuksen perusteella (taulu 5.5). Elintarviketeollisuus myi kotimassa lihaa vuonna 2009 noin 370 miljoonaa kiloa (määrä sisältää myös maahantuodun lihan). Tästä puolet oli naudanlihaa. Nestemäisiä maitovalmisteita myytiin vuonna 2009 noin 990 miljoonaa litraa ja juustoja 110 miljoonaa kiloa.

Elintarvikkeiden tuonti

Erilaisia teollisia elintarvikkeita tuotiin Suomeen vuonna 2009 yhteensä 1 920 miljoonaa kiloa (taulu 5.6). Tähän sisältyy rehuraaka-aineita ja rehuseoksia noin 530 miljoonaa kiloa.

Peruna- ja vihannespakasteita sekä kasvissäilykkeitä on tuotu viime vuosina aiempaa enemmän. Perunapakasteita tuotiin 25 miljoonaa kiloa vuonna 2009, mikä on 16 % enemmän kuin vuonna 2005. Vihannespakasteita tuotiin 29 miljoonaa kiloa eli 25 % enemmän kuin vuonna 2005. Kasvissäilykkeiden tuontimäärä oli 38 miljoonaa kiloa, mikä on 31 % enemmän kuin vuonna 2005.

Makkaraa ja muita lihavalmisteita maahantuotiin vuonna 2009 yhteensä 18 miljoonaa kiloa, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2005. Jugurtin tuonti on myös lisääntynyt reippaasti. Vuonna 2009 tuotiin 29 miljoonaa kiloa jugurttia eli kaksinkertaisesti vuonna 2005 tuotu määrä. Juustoa tuotiin 44 miljoonaa kiloa, mikä on 44 % enemmän kuin vuonna 2005. ■

5.1. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2007 - 2009

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2007 - 2009

Number of establishments in food industry by branch, 2007 - 2009

Toimipaikkatyyppi ¹⁾ Arbetsställets typ Type of establishment	Lukumäärä			Jakauma
	Antal			Fördelning
	Number			Distribution
	2007	2008	2009	2009
Teurastus, lihan säilyvyyskäsittely ja lihatuotteiden valmistus Beredning och hållbarhetsbehandling av kött och köttvaror Processing and preserving of meat and production of meat products	247	225	219	12 %
Kalan, äyriäisten ja nilviäisten jalostus ja säilöntä Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk samt skal- och blötdjur Processing and preserving of fish, crustaceans and molluscs	160	156	148	8 %
Hedelmien ja kasvien jalostus ja säilöntä Beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker Processing and preserving of fruit and vegetables	187	173	169	9 %
Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus Framställning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter Manufacture of vegetable and animal oils and fats	21	22	25	1 %
Maitotaloustuotteiden valmistus Mejerivaru- och glasstillverkning Manufacture of dairy products	73	70	69	4 %
Myly- ja tärkkelystuotteiden valmistus Tillverkning av kvamprodukter och stärkelse Manufacture of grain mill products, starches and starch products	80	75	76	4 %
Leipomotuotteiden, makaronien ja m. almistus Tillverkning av bageri- och mjölprodukter Manufacture of bakery and farinaceous products	837	823	800	44 %
Muiden elintarvikkeiden almistus Annan livsmedelsframställning Manufacture of other food products	208	212	218	12 %
Eläinruokien valmistus Framställning av beredda djurfoder Manufacture of prepared animal feeds	84	85	78	4 %
Elintarvikkeiden valmistus yhteensä Livsmedelsframställning totalt Manufacture of food products, total	1897	1841	1802	100 %
Juomien valmistus Framställning av drycker Manufacture of beverages	89	96	92	

1) TOL2008 mukaan - enligt TOL2008 - by TOL2008

Lähde: SVT, Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuosittainen tilasto

Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret

Source: OSF: Statistics Finland, Finnish enterprises

5.2. Hyväksytyjen liha-, kala-, maito- ja muna-alan laitosten lukumäärä alueittain vuonna 2010

Antal godkända anläggningar inom kött-, fisk-, mjölk- och äggbranchen områdesvis år 2010

Number of approved establishments handling meat, fish, milk and egg products by area, 2010

Aluehallintovirasto (AVI) Regionalförvaltningsverket (RFV) Regional State Administrative Agency (RSAA)	Liha-ala ¹ laitokset Anläggningar inom köttbranchen Establishments handling meat products	Kala-ala ¹ laitokset Anläggningar inom fiskbranchen Establishments handling fish products	Maitoala ¹ laitokset Anläggningar inom mjölkbranchen Establishments handling milk products	Mu ¹ a-ala ¹ laitokset Anläggningar inom äggbranchen Establishments handling egg products
	kpl - st - no			
Etelä-Suome¹ aluehalli¹ tovirasto - Södra Finlands regionalförvaltningsverk - South Finland RSAA	72	40	22	18
Lou¹ ais-Suome¹ aluehalli¹ tovirasto - Sydvästra Finlands regionalförvaltningsverk - South-West Finland RSAA	63	69	9	29
Itä-Suome¹ aluehalli¹ tovirasto - Östra Finlands regionalförvaltningsverk - East Finland RSAA	49	58	13	9
Lä¹ si- ja Sisä-Suome¹ aluehalli¹ tovirasto - Västra och Inre Finlands regionalförvaltningsverk - West and Inner Finland RSAA	78	83	31	20
Pohjois-Suome¹ aluehalli¹ tovirasto - Norra Finlands regionalförvaltningsverk - North Finland RSAA	27	56	12	3
Lapi¹ aluehalli¹ tovirasto - Laplands regionalförvaltningsverk - Lapland RSAA	51	22	4	-
Ahve¹ a¹ maa¹ valtio¹ virasto - Statens ämbetsverk på Åland - State unit on Åland	5	10	1	-
Hyväksytyt laitokset yhte¹ sä - Godkända anläggningar totalt Approved establishments total	345	338	92	79

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

5.3. Viljan elintarvikekäyttö teollisuudessa vuosina 2002 - 2009

Användning av spannmål för livsmedel inom industrin åren 2002 - 2009

Cereals used for food by industry, 2002 - 2009

Viljalaji Sädesslag <i>Cereal</i>	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj.kg - million kg ¹⁾							
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	308	303	311	289	284	290	288	275
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	86	87	93	93	98	101	99	91
Ori - Korn - <i>Barley</i>	6	6	6	6	6	6	6	6
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	37	40	40	45	47	50	56	51
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	437	436	449	432	436	447	450	423

1) Vuosina 2002 - 2008 määrät ovat myllyjen elintarvikejauhatusmääriä - Under åren 2002 - 2008 antalen är mängden som kvarnar av malt spannmål till livsmedel -
Amounts of years 2002 - 2008 are amounts of grain milled for food

Lähde: SVT: Tike, Teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastot

Källa: FOS: Tike, Statistik över industrins och handelns inköp, användning och lagring av spannmål

Source: OSF: Tike, Statistics on cereals purchased, used and stockpiled by industry and trade

5.4. Viljan rehukäyttö teollisuudessa vuosina 2002 - 2009

Användning av spannmål för foder inom industrin åren 2002 - 2009

Cereals used for feed by industry, 2002 - 2009

Viljalaji Sädesslag <i>Cereal</i>	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj.kg - million kg							
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	127	146	169	223	227	206	176	193
Ori - Korn - <i>Barley</i>	438	419	275	233	263	285	248	232
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	91	124	167	178	105	106	165	140
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	656	689	611	635	595	596	590	565

Lähde: SVT: Tike, Teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastot

Källa: FOS: Tike, Statistik över industrins och handelns inköp, användning och lagring av spannmål

Source: OSF: Tike, Statistics on cereals purchased, used and stockpiled by industry and trade

5.5. Elintarviketeollisuuden kotimaan myyntimääriä vuosina 2004 - 2009

Några siffror för livsmedelsindustrins inhemska försäljning åren 2004 - 2009

Figures on domestic sales by the food industry, 2004 - 2009

Elintarvike Livsmedel Foodstuff	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liha - Kött - Meat , milj. kg - million kg ¹⁾						
Naudanliha - Nötkött - Beef	177	176	181	185	187	184
Sia- ja siipikarjanliha - Svin- och fjäderfäkött - Pork	99	98	97	99	97	95
Siipikarjanliha - Fjäderfäkött - Poultry	83	84	83	93	93	93
Meijerivalmisteet - Mejeriprodukter - Dairy products ¹⁾						
Nestemäiset maitovalmisteet - Flytande mjölkprodukter - Liquid milk products, milj. l - million l ²⁾	951	949	954	962	1 000	993
Juusto - Ost - Cheese, milj. kg - million kg	96	98	101	105	106	111
Maitojauhe - Mjölkpulver - Milk powder, milj. kg - million kg	7	6	6	6	6	
Jäätelö - Glass - Ice cream , milj. l - million l ³⁾	69	74	72	72	67	69
Myllytuotteet - Kvarnprodukter - Milling products , milj. kg - million kg ⁴⁾	449	432	436	447	445	423
Pakasteet - Djupfrysta produkter - Frozen products , milj. kg - million kg ³⁾						
Viha- ja esilakasteet - Djupfrysta grönsaks- rodukter - Frozen vegetable products	27	26	21	22	24	24
Ruokapakasteet - Djupfrysta matprodukter - Frozen food products	21	22	23	25	25	24
Perunapakasteet - Djupfrysta potatisprodukter - Frozen potato products	19	22	23	25	26	25
Lihapakasteet - Djupfrysta köttprodukter - Frozen meat products	8	6	6	7	8	8
Siipikarjapakasteet - Djupfrysta fjäderfäprodukter - Frozen poultry products	2	2	1	1	1	1
Leivonnaispakasteet - Djupfrysta bageriprodukter - Frozen bakery products	44	44	43	43	47	45
Kalapakasteet - Djupfrysta fiskprodukter - Frozen fish products	10	8	7	8	8	8

¹⁾ Kulutus (sis. tuonnin) - Konsumtion (inkl. import) - Consumption (incl. imports)

²⁾ Vuodet 2008 ja 2009, milj. kg - Åren 2008 och 2009, milj. kg - Years 2008 and 2009, million kg

³⁾ Sis. tuonnin - Inkl. import - Incl. imports

⁴⁾ Viljan elintarvikējauhatus (sis. tuonnin ja viennin) viljaksi laskettuna - Malning av spannmål till livsmedel (inkl. import och export) omräknat i spannmål - Grain milled in Finland (incl. import and exports), calculated as grain

Lähde: Elintarviketeollisuusliitto ry

Källa: Livsmedelsindustriförbundet rf

Source: Finnish Food and Drink Industries' Federation

5.6. Eräiden teollisten elintarvikkeiden tuonti vuosina 2005 - 2009¹⁾

Import av några industriella livsmedelprodukter åren 2005 - 2009

Imports of certain industrial food products 2005 - 2009

Tuote Produkt Product	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. kg - million kg				
Elintarviketeollisuuden tuotteet yhteensä	1 510	1 582	1 674	1 830	1 920
Livsmedelsindustrins produkter totalt <i>Food industry products, total</i>					
Hedelmäsäilykkeet - Fruktkonserver - <i>Fruit preserves</i>	34	34	37	38	35
Hillot ja marmeladit - Sylter och marmelader - <i>Jams and marmalades</i>	3	3	3	4	5
Marjapakasteet - Djupfrysta bärprodukter - <i>Frozen berries</i>	14	13	13	13	15
Perunapakasteet - Djupfrysta potatisprodukter - <i>Frozen potato products</i>	21	21	22	24	25
Vihannespakasteet - Djupfrysta grönsaksprodukter - <i>Frozen vegetable products</i>	23	24	27	26	29
Kasvissäilykkeet - Grönsakskonserver - <i>Canned vegetables</i>	29	30	33	37	38
Tomaattikastike - Tomatsåser - <i>Tomato sauces</i>	11	12	12	14	14
Keksit ja vohvelit - Kex och väfflor - <i>Biscuits and wafers</i>	16	15	16	16	15
Makaroni - Makaroni - <i>Macaroni</i>	15	16	16	17	18
Ruokaleipä - Bröd - <i>Bread</i>	12	13	13	14	15
Kalapakasteet - Djupfrysta fiskprodukter - <i>Frozen fish products</i>	8	7	7	8	6
Kalasäilykkeet - Fiskkonserver - <i>Canned fish</i>	20	23	25	26	25
Makkara - Korvar - <i>Sausages</i>	2	2	2	2	3
Muut lihavalmisteet - Övriga köttprodukter - <i>Other meat products</i>	8	10	13	14	15
Jogurtti - Yoghurt - <i>Yoghurt</i>	12	17	23	27	29
Juusto - Ost - <i>Cheese</i>	31	36	35	37	44

¹⁾ Tuonti kaikista maista yhteensä - Import från alla länder - *Imports from all countries*

Lähde: Elintarviketeollisuusliitto ry

Källa: Livsmedelsindustriförbundet rf

Source: *Finnish Food and Drink Industries' Federation*

Elintarvikkeiden jakelu ja kulutus

Distribution och konsumtion av livsmedel ■
Distribution and consumption of foodstuffs

*Jokapäiväinen elintarvikkeiden
kulutus perustuu luottamukseen koko
elintarvikeketjua kohtaan.*

6

Elintarvikkeiden jakelu ja kulutus

Elintarvikkeet kuljetetaan eri jakelukanavien kautta kauppaan ja kuluttajille. Kuluttajien ostopäätökset perustuvat hinnan lisäksi yhä enemmän myös tuotteiden laatuun, makuun, terveellisyteen, ympäristöystävällisyyteen sekä ennen kaikkea mielikuvaan tuotteen turvallisuudesta. Tämä asettaa vaatimuksia koko elintarvikeketjulle.

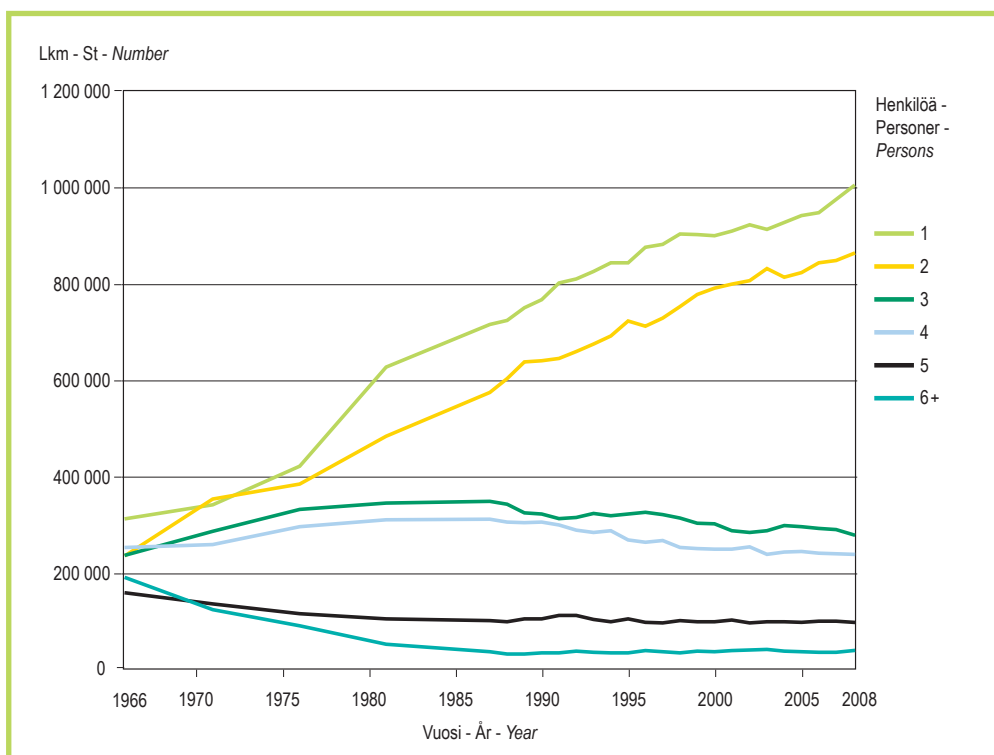
Kuljetukset

Elintarvikkeita voi kuljettaa Suomessa elintarvikelain nojalla hyväksytyissä kuljetusvälineissä. Kuljetuksissa tulee noudattaa kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen hyväksymää omavalvontasuunnitelmaa. Kuljetuskalusto ja -yritykset ovat pitkälle erikoistuneita (esim. kylmäkuljetukset, pakkaskuljetukset). Kylmäsäilytystä vaativien, helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kylmäketju ei saa katketa pitkänkään kuljetuksen aikana. Kuumina kuljettavien, helposti pilaantuvien elintarvikkeiden jäähtyminen kuljetuksen aikana ei myöskään saa vaarantaa niiden hygieenistä laatua.

Kaupat

Kauppan tehtävä on toimittaa asiakkaille heidän toivomansa tuotteet. Sen tehtävä on huolehtia myös osaltaan elintarvikkeiden turvallisuudesta ja elintarviketurvallisuusketjun eheydestä. Elintarvikkeita myyvät kaupat ovat lainsäädännön mukaan elintarvikehuoneistoja ja kuuluvat elintarviketurvallisuusvalvonnan piiriin.

Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa harjoitettiin vuonna 2008 yhteensä lähes 4 000 toimipaikassa. Tämä on 2 % vähemmän kuin vuonna 2007. Elintarvikkeita myytiin erilaisissa supermarketeissa, valintamyymälöissä ja kioskeissa (taulu 6.1). Nämä (2 734 kpl) muodostavat 70 % kaikista elintarvikkeiden vähittäiskauppaa har-

6.1. Kotitalouksien lukumäärä henkilöluvun mukaan vuosina 1966 - 2008

Antal hushåll enligt antal av personer åren 1966 - 2008
Number of households by number of persons, 1966 - 2008

joittavista toimipaikoista. Valintamyymälät, jotka ovat kooltaan 100 – 400 m², muodostavat suurimman osan erikoistumattoman vähittäiskaupan toimipaikoista.

Vähittäiskauppaa tehtiin yhteensä 974 erikoismyymälässä vuonna 2008, mikä on 2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämän lisäksi elintarvikkeita kaupattiin kuluttajille myös toreilla ja kojuissa kaikkiaan 187 eri toimipaikassa vuonna 2008. Toimipaikkojen määrässä ei ole tapahtunut muutoksia.

Ravitsemistoiminta

Ravitsemistoimintaa harjoittavat muun muassa ravintolat, kahvilat, ruokakioskit, koulu- ja työpaikkaruokalat. Joukkoruokailu on nykyään keskeinen osa suomalaista ruokakulttuuria. Kaikki ravitsemistoimintaa harjoittavat yritykset kuuluvat elintarvikevalvonnan piiriin. Ensisijaisesti toimijoiden tulee tuottaa laadukasta ja turvallista ruokaa omavalvonnan mukaisesti.

Ravitsemistoimintaa harjoitettiin vuonna 2008 yhteensä yli 9 000 toimipaikassa (taulu 6.2). Lukumäärä on 2 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä 32 % oli ravintoloita ja 34 % kahvilaravintoloita. Muita toimipaikkoja olivat ruokakioskit, pitopalvelu, henkilöstö- ja laitosruokalat, olut- ja drinkkibaarit sekä kahvilat ja kahvibaarit.

Vuonna 2009 suurkeittiöiden annosmäärä oli yhteensä noin 850 miljoonaa annosta. Annosmäärä on kasvanut noin 13 % vuodesta 2002.

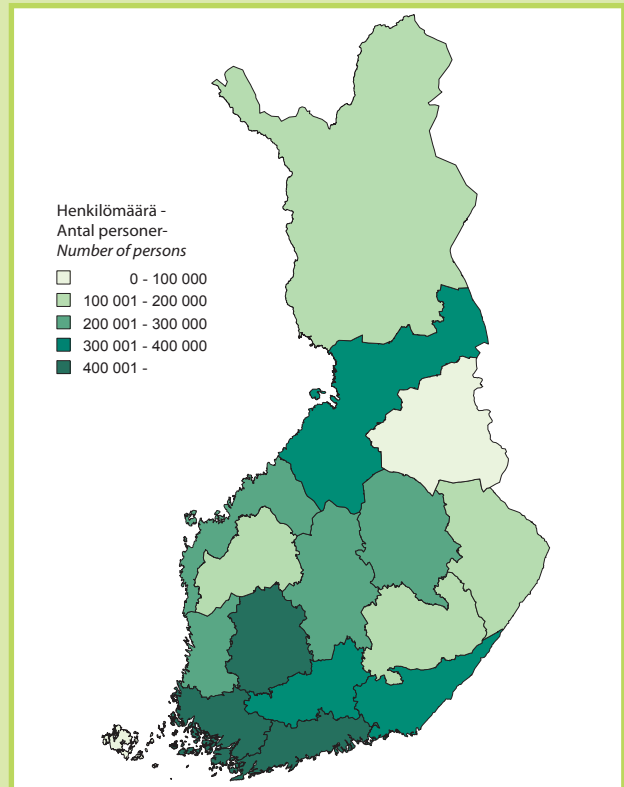
Kuluttajat

Suomen väestö muodostaa elintarvikeketjun loppupään eli kuluttajat (taulu 6.4). Elintarvikkeet pitää kuljettaa kuluttajien saataville, ja välimatkat ovat välillä pitkiäkin. Suomen väkiluku vuoden 2009 lopussa oli 5,4 miljoonaa. Väestö on keskittynyt suuriin kaupunkeihin ja niiden ympärille. 28 % väestöstä asuu Uudenmaan TE-keskuksen alueella. Väestön ikäjakauma on alueittain hieman erilainen (taulu 6.4). Yli 60-vuotiaiden osuus on suurin Etelä-Savossa ja pienin Uudellamaalla.

Kotitalouksia oli 2,5 miljoonaa kappaletta vuonna 2008 (taulu 6.5). Luku on kasvanut hiljalleen vuosittain. Vuodesta 2002 määrä on suurentunut 5 %. Syynä tähän on pienten kotitalouksien lukumäärän jatkuva kasvaminen (kuvio 6.1). Kotitalouksista 1 hengen talouksia oli 40 % vuonna 2008 ja 2 hengen talouksia 34 %. Yli 4 hengen talouksia kotitalouksien kokonaismäärästä vuonna 2008 oli vain 5 %.

Elintarvikkeiden kulutus

Leipäviljaa käytettiin kotimaisiin elintarvikkeisiin vuonna 2008 yhteensä 442 miljoonaa kiloa (taulu 6.6) eli saman verran kuin edellisenä vuonna. Kulutus oli henkeä kohden 67 kiloa vuodessa (kuvio 6.3). Viimeisen 10 vuoden aikana leipäviljan kulutus on lisääntynyt 1,3 kiloa/henkilö.

6.1. Suomen väkiluku 2009
Befolkning i Finland år 2009
Population of Finland, 2009

Tuoreita vihanneksia kului vuonna 2008 yhteensä 299 miljoonaa kiloa ja tuoreita hedelmiä 248 miljoonaa kiloa. Keskiverto suomalainen söi siis vuoden aikana 56 kiloa vihanneksia ja 47 kiloa tuoreita hedelmiä.

Lihaa (nauta, sika ja siipikarja) kulutettiin Suomessa vuonna 2008 edellisvuoden tapaan eli kaikkiaan 376 miljoonaa kiloa. Määrästä puolet oli sianlihaa eli 187 miljoonaa kiloa. Naudanlihan kulutus oli 97 miljoonaa kiloa ja siipikarjanlihan 92 miljoonaa kiloa. Keskiverto suomalainen söi vuodessa 71 kiloa lihaa, mikä on 700 grammaa enemmän kuin vuonna 2007. Viimeisen 10 vuoden aikana lihan vuosikulutus on lisääntynyt noin viidellä kilolla henkeä kohden. Sianlihan kulutettiin 35 kiloa henkeä kohden ja naudanlihaa 18 kiloa ja siipikarjanlihan 17 kiloa henkilöä kohden.

Maitoa käytettiin vuonna 2008 736 miljoonaa kiloa ja maitotuotteita 323 miljoonaa kiloa. Käytetystä maitomäärästä yli puolet oli kevytmaitoa. Suomalainen kulutti keskimäärin 139 kiloa maitoa vuodessa. Jugurtin, piimän, viilin ja kerman yhteenlaskettu kulutus vuonna 2008 oli 47 kiloa henkeä kohden. Juustoa suomalainen kulutti keskimäärin 18 kiloa henkeä kohden.

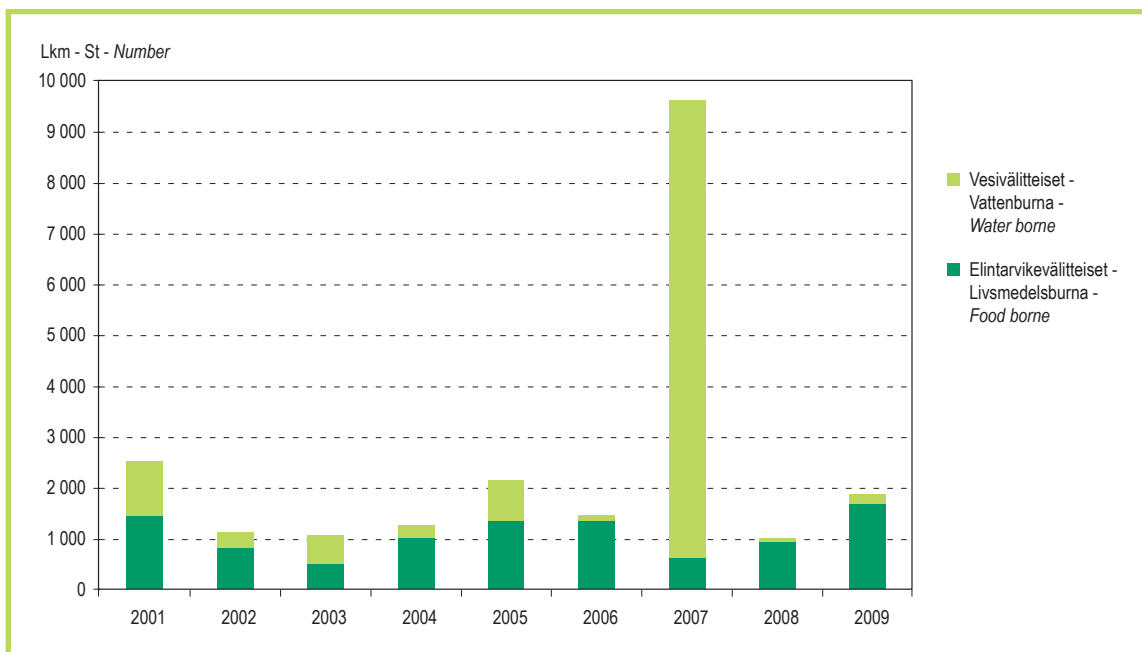
Kananmunia kulutettiin vuonna 2008 50 miljoonaa kiloa, eli 9 kiloa henkeä kohden. Vuodesta 2000 kananmunien vuosikulutus on vähentynyt puolella kilolla henkeä kohden.

Ruokamyrkytykset

Ihmiä sairastuu ruokamyrkytyksiin valvonnasta huolimatta (taulu 6.6, kuvio 6.2). Yksittäisten sairastumisten määristä ei ole tarkkaa tietoa, sillä suurin osa sairastuneista ei hakeudu lääkäriin. Ruokamyrkytys epidemioista on sen sijaan kerätty järjestelmällisesti tietoja jo vuodesta 1975 lähtien.

Ruokamyrkytys epidemiat voivat välittyä joko saastuneiden elintarvikkeiden tai veden kautta. Suurin osa epidemioista (88 %) saadaan elintarvikkeista ja loput vedestä. Epidemioissa sairastuneiden määrät saattavat vaihdella paljonkin (taulu 6.6, kuvio 6.2). Vuosina 2002 – 2009 sairastuneiden määrät ovat olleet 1 000 – 9 000 henkilöä vuodessa.

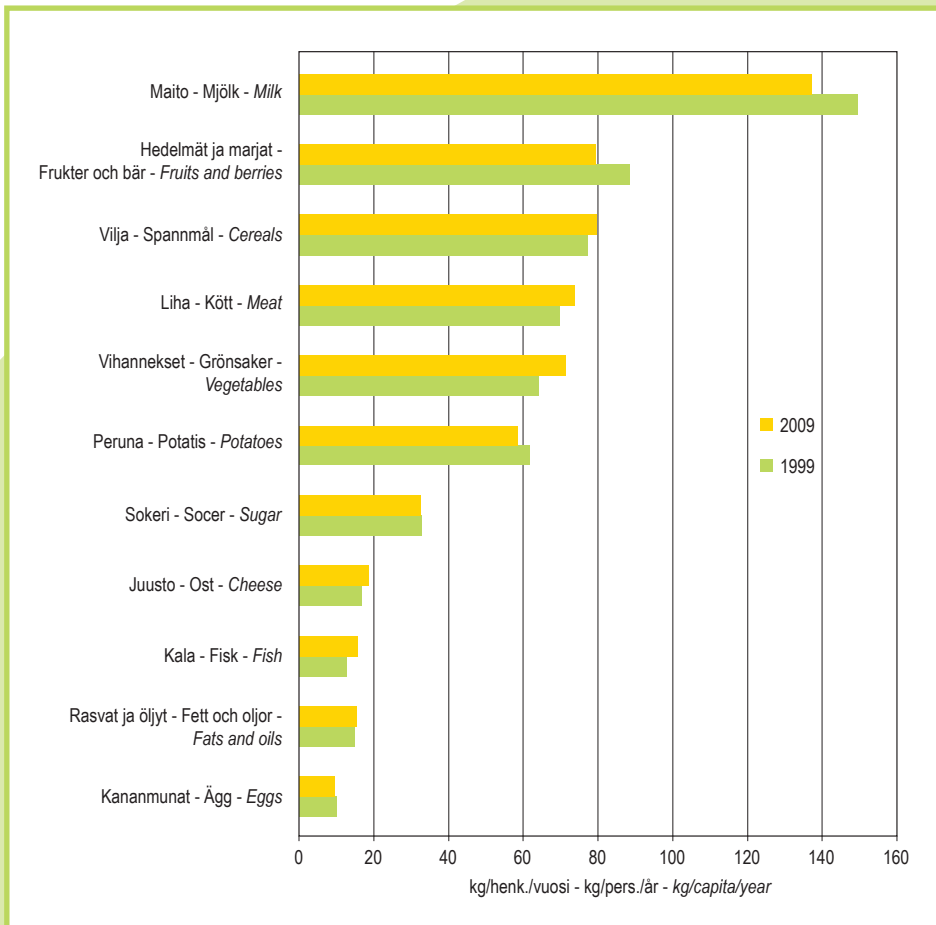
Kasvikset ja kasvistuotteet oli vuosina 2001 – 2009 keskimäärin yleisimmin raportoitu elintarvikeryhmä niissä elintarvikkevälitteisissä epidemioissa, joissa välittäjäelintarvike pystyttiin osoittamaan. Vuonna 2009 määrä oli selvästi edellisvuosia suurempi. Tuolloin 55 % ruokamyrkytyksistä johtui kasviksista tai kasvistuotteista. Käsitteilyvirheen mukaan jaoteltuna raportoidut elintarvikkevälitteiset ruokamyrkytys epidemiat johtuivat vuonna 2009 pääasiassa saastuneesta raaka-aineesta (30 %) tai riittämättömästä kuumennuksesta (28 %). ■

■ 6.2. Ruokamyrkytys epidemioissa sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2009

Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 – 2009

Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 – 2009

6.3. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1999 ja 2009

Konsumtion av livsmedel åren 1999 och 2009
Consumption of foodstuff, 1999 and 2009

6.1. Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa harjoittavien toimipaikkojen lukumäärä vuosina 2007 - 2009

Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel åren 2007 - 2009

Number of establishments in retail sale of food, 2007 - 2009

Toimipaikkatyyppi ¹⁾ Arbetsställets typ Type of establishment	Lukumäärä Antal Number			Jakauma Fördelning Distribution
	2007	2008	2009	2009
Isot supermarketit (yli 1000 m²) - Stora stormarknader (över 1 000 m ²) - Retail sale in large supermarkets (over 1,000 m ²)	412	439	409	7 %
Pienet supermarketit (yli 400 m², enintään 1000 m²) - Små stormarknader (över 400 m ² , högst 1 000 m ²) - Retail sale in small supermarkets (over 400 m ² but not more than 1,000 m ²)	415	422	463	7 %
Valintamyymälät (yli 100 m², enintään 400 m²) - Självbetjäningsaffärer (över 100 m ² , högst 400 m ²) - Retail sale in self-service stores (over 100 m ² but not more than 400 m ²)	2678	2639	2578	42 %
Elintarvike-, makeis- ym. kioskit (enintään 100 m²) - Livsmedels-, karamellkiosker o.d. (högst 100 m ²) - Retail sale from food, confectionery, etc., kiosks (not more than 100 m ²)	1497	1447	1392	22 %
Hedelmien, marjojen ja vihannesten erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med frukt och grönsaker - Retail sale of fruit and vegetables in specialised stores	180	167	164	3 %
Lihan ja lihatuotteiden erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med kött och charkuterier - Retail sale of meat and meat products in specialised stores	87	87	83	1 %
Kalan, äyriäisten ja nilviäisten erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med fisk, skal- och blötdjur - Retail sale of fish, crustaceans and molluscs in specialised stores	187	183	175	3 %
Leipomotuotteiden erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med bröd och konditorivaror - Retail sale of bakery products	193	193	189	3 %
Makeisten erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med sötsaker - Retail sale of sugar confectionery	88	86	92	1 %
Jäätelöskioskit - Glasskiosker - Ice cream sale from kiosks	96	97	96	2 %
Luontaistuotteiden erikoistunut vähittäiskauppa - Specialiserad butikshandel med naturprodukter - Retail sale of health food	376	372	380	6 %
Elintarvikkeiden vähittäiskauppa kojuista ja toreilla - Torg- och marknadshandel med livsmedel - Retail sale via stalls and markets of food products	198	192	172	3 %

1) TOL2008 mukaan - enligt TOL2008 - by TOL2008

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuosittainen tilasto

Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret

Source: OSF: Statistics Finland, Finnish enterprises

6.2. Ravitsemistoimintaa harjoittavien toimipaikkojen lukumäärä vuosina 2007 - 2009

Antal arbetsställen inom restaurang-, catering och barverksamhet åren 2007 - 2009

Number of establishments in food and beverage service activities, 2007 - 2009

Toimipaikkatyyppi ¹⁾ Arbetsställets typ Type of establishment	Lukumäärä Antal Number			Jakauma Fördelning Distribution
	2007	2008	2009	2009
Ravintolat - Restauranger - <i>Restaurants</i>	2 835	2 991	2 835	31 %
Kahvila-ravintolat - Kafé-restauranger - <i>Cafes</i>	3 076	3 121	3 076	30 %
Ruokakioskit - Matkiosker - <i>Food kiosks</i>	780	748	780	6 %
Pitopalvelu - Cateringverksamhet vid enskilda evenemang - <i>Event catering activities</i>	814	836	814	7 %
Henkilöstö- ja laitosruokalat - Personalmatsalar och storkök - <i>Canteens</i>	414	403	414	13 %
Olut- ja drinkibaarit - Öl- och drinkbarer - <i>Beer and drink bars</i>	388	368	388	4 %
Kahvilat ja kahvibaarit - Caféer och kaffebarer - <i>Cafés and coffee bars</i>	774	792	774	8 %

1) TOL2008 mukaan - enligt TOL2008 - by TOL2008

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuosittain

Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret

Source: OSF: Statistics Finland, Finnish enterprises

6.3. Kuluttajien lukumäärä ikäryhmittäin ja alueittain vuonna 2009 sekä koko maassa vuosina 2000 - 2009

Antal konsumenter enligt ålder områdesvis år 2009 och i hela landet åren 2000 - 2009

Number of consumers by age and region, 2009, and in the whole country, 2000 - 2009

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen Employment and Economic Development Centre	Ikäryhmä - Åldergrupp - Age group						Yhteensä Totalt Total
	0 - 20		21 - 60		60 +		
	kpl - st - no	%	kpl - st - no	%	kpl - st - no	%	
Uusimaa - Nyland - <i>Uusimaa</i>	371 461	24	858 917	57	287 164	19	1 517 542
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland - <i>Varsinais-Suomi</i>	106 638	23	244 471	53	111 805	24	462 914
Satakunta - Satakunta - <i>Satakunta</i>	51 440	23	113 968	50	61 978	27	227 386
Häme - Tavastland - <i>Häme</i>	88 470	24	191 778	51	94 850	25	375 098
Pirkanmaa - Birkaland - <i>Pirkanmaa</i>	114 085	24	259 714	54	110 637	23	484 436
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland - <i>Southeastern Finland</i>	68 693	22	161 251	51	86 692	27	316 636
Etelä-Savo - Södra Savolax - <i>South Savo</i>	32 899	21	76 554	49	46 115	30	155 568
Pohjois-Savo - Norra Savolax - <i>North Savo</i>	57 534	23	128 221	52	62 427	25	248 182
Pohjois-Karjala - Norra Karelen - <i>North Karelia</i>	37 816	23	85 527	52	42 619	26	165 962
Keski-Suomi - Mellersta Finland - <i>Central Finland</i>	66 232	24	142 089	52	64 463	24	272 784
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten - <i>South Ostrobothnia</i>	48 556	25	95 939	50	49 029	25	193 524
Pohjanmaa - Österbotten - <i>Swedish Ostrobothnia</i>	63 821	26	124 329	50	60 041	24	248 191
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten - <i>Northern Ostrobothnia</i>	112 329	29	202 541	52	74 218	19	389 088
Kainuu - Kajanaland - <i>Kainuu</i>	18 601	23	41 728	50	22 305	27	82 634
Lappi - Lappland - <i>Lappland</i>	43 416	24	95 285	52	45 047	25	183 748
Ahvenanmaa - Åland - <i>Åland</i>	6 647	24	14 473	52	6 614	24	27 734
Koko maa - Hela landet - <i>Whole country</i>	1 288 638	24	2 836 785	53	1 226 004	23	5 351 427
2000	1 332 716		2 862 514		985 885		5 181 115
2001	1 325 873		2 874 681		994 347		5 194 901
2002	1 317 804		2 867 990		1 020 501		5 206 295
2003	1 308 162		2 885 386		1 026 184		5 219 732
2004	1 299 428		2 892 734		1 044 449		5 236 611
2005	1 292 339		2 897 674		1 065 567		5 255 580
2006	1 289 167		2 887 863		1 099 925		5 276 955
2007	1 288 467		2 870 457		1 141 560		5 300 484
2008	1 289 878		2 851 974		1 184 462		5 326 314
2009	1 288 638		2 836 785		1 226 004		5 351 427

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Väestörakenne

Källa: FOS: Statistikcentralen, Befolkningsstruktur

Source: OSF: Statistics Finland, Population Structure

6.4. Kotitalouksien lukumäärä kotitalouden koon mukaan vuosina 2002 - 2008

Antal hushållen enligt storlek av hushållen åren 2002 - 2008

Number of households by the size of them, 2002 - 2008

Kotitalouden koko		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 henkilö - 1 person - 1 person	A	921	912	926	940	947	974	1 002
	B	38 %	38 %	38 %	39 %	39 %	39 %	40 %
2 henkilöä - 2 personer - 2 persons	A	805	830	813	822	843	848	861
	B	34 %	35 %	34 %	34 %	34 %	34 %	34 %
3 henkilöä - 3 personer - 3 persons	A	283	287	298	296	291	289	278
	B	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %	11 %
4 henkilöä - 4 personer - 4 persons	A	254	238	243	244	240	239	238
	B	11 %	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	9 %
5 henkilöä - 5 personer - 5 persons	A	95	98	98	97	99	99	97
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
>5 henkilöä - >5 personer - >5 persons	A	39	40	37	36	35	35	38
	B	2 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	2 %
Yhteensä - Totalt - Total	A	2 397	2 405	2 415	2 435	2 455	2 483	2 514
	B	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

A = lukumäärä (1000 kpl) - antal (1000 st) - number (thousands)

B = osuus (%) kaikista - andel (%) av alla - proportion (%) of all

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto

Källa: FOS: Statistikcentralen, Inkomstfördelningsstatistik

Source: OSF: Statistics Finland, Income distribution statistics

6.5. Eräiden elintarvikkeiden kotimainen tuotanto ja käyttö vuonna 2008

Inrikes production och användning för några livsmedel år 2008

Domestic production and utilization for certain foodstuff, 2008

	Kotimainen tuotanto Inrikes produktion Domestic production	Kotimainen käyttö - Inrikes användning - Domestic utilization		
		Käyttö yhteensä Användning totalt Use total	Ruokakäyttö Användning för mat Use for food	Rehukäyttö Användning för foder Use for feed
		milj. kg - million kg		
Leipävilja - Brödsäd - Bread grain	848	795	442	261
Muut viljat - Övriga spannmål - Other cereals	3 379	2 623	63	1 917
Peruna - Potatis - Potatoes	684	617	307	3
Herne - Ärtor - Peas	7	10	6	3
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - Turnip rape and rape	89	282	-	169
Tuoreet vihannekset - Färska grönsaker - Fresh vegetables	242	340	299	-
Säilykevihannekset - Konserverade grönsaker - Canned vegetables	13	42	42	-
Pakastevihannekset - Djupfryssta grönsaker - Frozen vegetables	..	24	24	-
Tuoreet hedelmät - Färska frukter - Fresh fruits	15	248	248	-
Hedelmäsäilykkeet - Konserverade frukter - Canned fruits	-	33	33	-
Marjat - Bär - Berries	..	62	62	-
Naudan- ja vasikanliha - Nöt- och kalvkött - Beef and veal	82	97	97	-
Sianliha - Svinkött - Pork	217	187	187	-
Siipikarjanliha - Fjäderfäkött - Poultry meat	101	92	92	-
Kananmunat - Ägg - Eggs	58	50	50	-
Kala, tuore ja pakastettu - Fisk, rå och djupfrysst - Fish, fresh and frozen	125	133	49	83
Kala, savustettu, suolattu - Fisk, rökt, saltad - Fish, smoked, salted	10	21	10	10
Kalasäilykkeet - Konserverade fisk - Canned fish	-	20	20	-
Maito, nestemäinen - Flytande mjölk - Liquid milk	794	780	736	44
Maitotuotteet - Mjölksprodukter - Milk products	351	332	323	5
Juusto - Ost - Cheese	105	98	98	-
Kasviöljyt - Vegetabiliska oljor - Vegetable oils	107	69	27	12
Voi, margariini ja rasvaseokset - Smör, margarin och fettblandningar - Butter, margarine and fat/oil mixtures	90	70	70	-

Lähde: Tike, Ravintotase

Källa: Tike, Näringsbalans

Source: Tike, Balance sheet for food commodities

6.6. Elintarvike- ja vesivälitteiset ruokamyrkytys-epidemiat ja niissä sairastuneet vuosina 2002 - 2009

Livsmedels- och vattenburna matförgiftningsepidemier och antal personer som insjuknat i dem åren 2002 - 2009
 Food and water borne food poisoning epidemics and number of cases of illness, 2002 – 2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	lkm - st - no							
Ruokamyrkytys-epidemiat - Matförgiftningsepidemier -								
<i>Food poisoning epidemics</i>	38	33	48	55	46	32	41	58
Elintarvikevälitteiset - Livsmedelsburna - <i>Food borne</i>	35	22	41	50	42	29	38	55
Vesivälitteiset - Vattenburna - <i>Water borne</i>	3	11	7	5	4	3	3	3
Sairastuneiden määrät - Antal insjuknade -								
<i>Number of cases of illness</i>	1 124	1 053	1 271	2 128	1 455	9 618	1 001	1 871
Elintarvikevälitteiset - Livsmedelsburna - <i>Food borne</i>	790	488	994	1 338	1 341	602	914	1661
Vesivälitteiset - Vattenburna - <i>Water borne</i>	334	565	277	790	114	9016	87	210

Lähde: Evira, Ruokamyrkytysrekisteri

Källa: Evira, Matförgiftningsregister

Source: Evira, Food poisoning register

Elintarvikeketjun valvonta

Tillsyn över livsmedelskedjan ■ Control of the food chain

Elintarvikeketjun valvonta perustuu koko elintarvikeketjun monivuotiseen kansalliseen valvontasuunnitelmaan.

7

Elintarvikeketjun valvonta

Elintarviketurvallisuus ja sen valvonta kuuluvat välttämättömänä osana elintarvikeketjuun. Huomioimalla elintarviketurvallisuus ketjun eri vaiheissa tuotetaan laadukkaita elintarvikkeita. Valvontaan osallistuu Suomessa monta eri tahoa. Valvonta perustuu lakisääteiseen koko elintarvikeketjun monivuotiseen kansalliseen valvontasuunnitelmaan, jossa on yksityiskohtainen kuvaus koko valvontaketjusta.

Kunnallinen elintarvikevalvonta

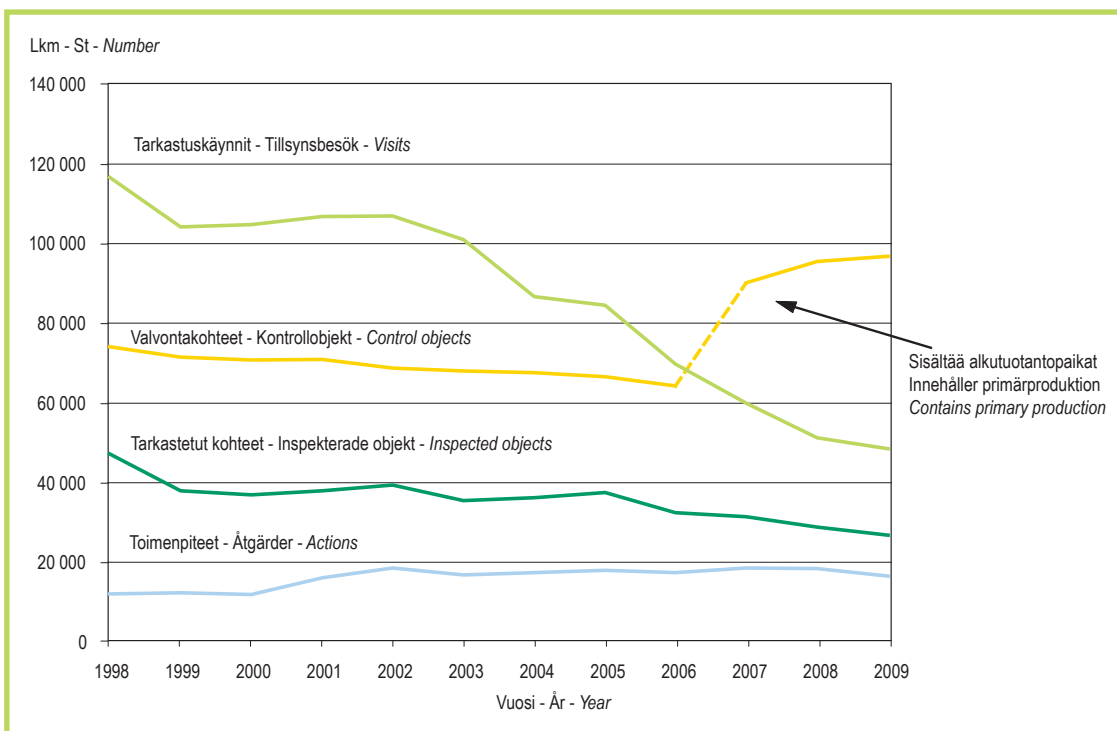
Kunnat hoitavat valtaosan käytännön elintarvikevalvonnasta. Kunnan valvontaan kuuluvat kaikki elintarvikehuoneistot lukuun ottamatta suuria teurastamoja ja poroteurastamoja. Kunnallisen elintarvikevalvonnan tiedot vuonna 2009 kerättiin yhteensä 129 kunnasta tai kuntayhtymästä. Lukumäärä on pienentynyt vuosi vuodelta. Syynä tähän on ollut kuntamuutokset tai kuntien muodostamat suuremmat seudulliset valvontayksiköt. Vuonna 2004 kuntia tai kuntayhtymiä oli 275 kpl.

Kuntien valvonnassa oli vuonna 2009 yhteensä yli 96 000 kohdetta (taulu 7.1). Kohteiden määrä kasvoi vuonna 2007 reilusti. Tuolloin valvottaviksi tulivat myös alkutuotantopaikat (kuvio 7.1). Maidontuotantotilat muodostavat 12 % ja muut alkutuotantopaikat 35 %

kaikista valvontakohteista. Ravintoloita ja suurtalouksia (34 % kaikista valvontakohteista) sekä myymälöitä ja myyntipaikkoja (13 % kaikista valvontakohteista) oli valvontakohteina myös paljon.

Kohteita tarkastettiin vuonna 2009 yhteensä lähes 27 000 kappaletta (taulu 7.1). Määrä on vähentynyt vuosien myötä kun valvonnan painopistettä on siirretty omavalvonnan suuntaan. Tarkastuskäyntejä tehtiin yhteensä yli 48 000 kappaletta. Lähes 12 000 kohteessa tarkastus aiheutti jonkinlaisen toimenpiteen ja joissain useampiakin. Yleisimmät syyt toimenpiteisiin olivat puutteet omavalvonnassa (41 %) tai puutteet yleisessä hygieniassa (30 %) (taulu 7.2).

Tarkastusten ohella toinen tärkeä menetelmä on näytteenotto elintarvikkeesta ja näytteen tutkiminen (taulu 7.3). Kuntien viranomaiset ottivat vuonna 2009 lähes 18 000 näytettä. Näytteistä määäystenvastaisia oli 8 % (edellisenä vuonna 10%) ja näistä aiheu-

7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2009

Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2009
Control objects of municipal food control, 1998 - 2009

tui 970 (edellisenä vuonna 1 150) toimenpidettä.

Valvontanäytteistä tehtiin laboratoriotutkimuksia mm. aistinvaraisen laadun, mikrobiologisen laadun, lisäainepitoisuuksien ja vierasainepitoisuuksien suhteen (taulu 7.4). Tulokset vaihtelevat tuoteryhmittäin.

Yritysten omavalvonta

Yritysten omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta.

Hyväksytty omavalvontasuunnitelma oli vuonna 2009 yhteensä noin 25 000 valvontakohteella (taulu 7.1). Edellisenä vuonna määrä oli 22 500 kappaletta. Määrä vaihtelee valvontakohderyhmittäin. Hyväksytty omavalvontasuunnitelma oli 90 %:lla maitoalan laitoksista vuonna 2009, kun määrä oli edellisenä vuonna 84 %. Sama kehitys on nähtävissä liha-alan ja kala-alan laitoksissa. Elintarvikkeiden valmistusta tekevästä kohteista vain 49 %:lla sekä ravintoloista ja suurtalouksista vain 49 %:lla oli hyväksytty omavalvontasuunnitelma.

Rehuvalvonta

Rehualan toimintaan kuuluu koko rehuketju alkutuotannosta kauppaan. Rehuvalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että rehut ovat turvallisia sekä käyttötarkoitukseensa soveltuvia ja että ne täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Valmistusta valvotaan tuotantotiloihin ja valmistajan varastoihin tehtävillä pistokokeilla ja tuotteista otettavilla näytteillä sekä tarkastamalla valmistajan omavalvontaraportteja.

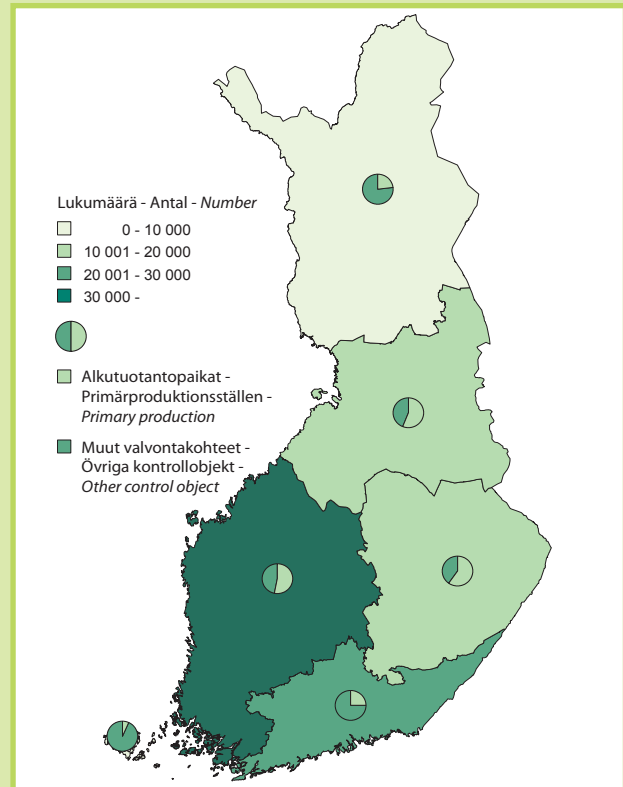
Rehuvalvontaan kuuluvia toimijoita (taulu 7.6) oli vuonna 2009 yhteensä noin 24 000. Kotieläintilat muodostavat toimijoista suurimman joukon (92 %). Rehujen valmistajia oli 239 kappaletta, mikä on 21 toimijaa enemmän kuin vuonna 2008. Muita rehualan toimijoita ovat rehujen maahantuojat (39 toimijaa), välittäjät (803 toimijaa), varastojat (493 toimijaa) ja kuljettajat (407 toimijaa).

Tarkastuskäyntejä tehtiin vuonna 2009 yhteensä 497 kappaletta. Näistä 58 % kohdistui kotieläintiloille, 28 % rehujen kuljetukseen ja 8 % teollisten rehujen valmistukseen. Valvontanäytteiden kokonaismäärä vuonna 2009 oli 11 580 (taulu 7.5). Määrä vaihtelee vuosittain hieman. Tarkasteltaessa näytemääriä valvontatyypeittäin, eniten näytteitä otettiin tuotteista, joita tuodaan maahan EU:n alueelta (57 %).

Kasvinsuojeluainejäämien valvonta

Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelmaa toteutetaan vuosittain EU-lainsäädännön vaatimuksesta. Sen tavoitteena on valvoa, ettei elintarvikkeissa esiinny kiellettyjä kasvinsuojeluainejäämiä ja etteivät elintarvikkeet sisällä sallittujen aineiden jäämiä yli lainsäädännössä asetettujen raja-arvojen.

Kasvinsuojeluaineiden jäämiä tutkittiin vuonna 2009 yhteensä 2 300 kasviperäisestä elintarvikkeesta (taulu 7.7). Suurin osa näytteistä oli hedelmiä. Tutkituista elintarvikkeista 55 % oli peräisin

7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuonna 2009

Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2009

Number of control objects of municipal food control 2009

EU:n ulkopuolisista maista, 13 % Suomesta ja 32 % muista EU-maista. Otetuista näytteistä 7 %:ssa todettiin vuonna 2009 sallitun enimmäispitoisuuden ylittävä määrä jäämiä. Kotimaisista näytteistä ei löytynyt huomautettavaa. EU-maista tuoduista tuotteista 1 % oli määräysten vastaisia ja EU:n ulkopuolelta tuoduista tuotteista 12 %.

Maahantuonnin valvonta

Tulli valvoo Suomeen tuotavia ei-eläinperäisiä elintarvikkeita. Tullilaboratoriossa tutkittiin noin 3 500 tuontierää vuonna 2009 (taulu 7.8). Tutkittuja tuotteita olivat mm. hedelmät ja marjat (27 %), vihannekset ja sienet (19 %) sekä viljat ja leipomotuotteet (8 %). Tuontieristä 13 % todettiin määräysten vastaisiksi. Lisäksi lieviä normien rikkomuksia tai muuta huomautettavaa oli 13 %:ssa eristä.

Tullilaboratorion elintarviketutkimuksissa näytteistä tutkittiin monipuolisesti erilaisia ominaisuuksia riippuen näytetyypistä ja tuotetta koskevista määräyksistä. Keskeisiä tutkimusalueita olivat kasvinsuojeluaineiden jäämät, mikrobiologia, lisäaineet, homemyrkyt ja vierasaineet (taulu 7.9). Elintarvikkeen mikrobiologista laatua tutkittiin vuonna 2009 yhteensä noin 800 tuontierästä ja niistä 7 % osoittautui määräysten vastaisiksi.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimukset

Eläviä eläimiä ja eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevaa vierasainevalvontaohjelmaa toteutetaan vuosittain sekä kansallisen että Euroopan yhteisön lainsäädännön vaatimuksesta. Sen tavoitteena on valvoa, ettei tuotantoeläinten kasvatuksessa käytetä kiellettyjä aineita ja etteivät elintarvikkeet sisällä eläinten lääkintään sallittujen lääkeaineiden jäämiä yli lainsäädännössä asetettujen raja-arvojen. Ohjelmassa seurataan myös ympäristökontaminanttien esiintymistä ja pitoisuuksia elintarvikkeissa.

Eläimistä saatavista elintarvikkeista otettiin kohdennetusti yhteensä 4 113 näytettä (taulu 7.10) ja niistä tehtiin yhteensä 19 356 kemiallista tutkimusta. Mikrobiologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 516 kpl.

Ainoastaan kaksi näytteistä oli määrätystenvastaisia niiden sisältämän eläinlääkejäämän vuoksi. Riistaeläinten kohdalla todettiin lisäksi sisäelinten kohonneita raskasmetallipitoisuuksia. Tuotantoeläimille kiellettyjen aineiden käyttöä ei havaittu. Tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kuin aikaisempinakin vuosina.

Luomuvälvonta

Vuonna 2009 tarkastettiin 3 900 luomutoimijaa (taulu 7.11). Määrä on hieman kasvanut edellisestä vuodesta. Suurin osa tarkastettavista toimijoista on maataloja. Vuonna 2009 luomumaataloja oli 3 831 kappaletta, mikä on 98 % kaikista luomutoimijoista.

Sekä luonnonmukaisessa kasvintuotannossa, eläintuotannossa että elintarviketuotannossa havaittiin vuonna 2009 säännöstenvastaisuuksia (taulu 7.12). Kasvintuotannossa todettiin 883 säännöstenvastaisuutta, mikä on 8 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Eläintuotannossa säännöstenvastaisuuksia havaittiin määrällisesti vähemmän, 117 kappaletta. Määrä on 19 % vähemmän kuin vuonna 2008. Elintarviketuotannossa havaittiin 243 säännösten vastaisuutta vuonna 2009, mikä on 61 % edellisvuotta enemmän.

Tuotanto-ohjeiden rikkomuksista johtuen 176 kasvituotannon luomutoimijaa sai markkinointikiellon sekä 707 toimijaa huomautuksen vuonna 2009 (taulu 7.13). Valvontajärjestelmästä ei erotettu toimijoita vuonna 2009 toisin kuin edellisenä vuonna, jolloin erotettiin 3 toimijaa. Eläintuotannossa markkinointikiellon sai 24 luomutoimijaa sekä huomautuksen 93 toimijaa vuonna 2009. Elintarviketoiminnassa markkinointikielto annettiin 7 luomutoimijalle ja huomautus 236 toimijalle vuonna 2009. ■

7.1. Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohteytyypeittäin vuonna 2009

Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori 2009

Municipal food control by object category in 2009

Kohderyhmä Objektkategori <i>Object category</i>		Kaikki kohteet Alla objekt <i>All objects</i>	Oma- valvonta- suunnitelma ¹⁾ Egen- kontrollplan <i>In-house control plan</i>	Tarkastetut kohteet Inspekterade objekt <i>Inspected objects</i>	Tarkastus- käynnit Inspektions- besök <i>Inspection visits</i>	Toimen- piteet Åtgärder <i>Actions</i>
Maidontuotantotilat - Mjölproduktionensheter - <i>Dairy farms</i>	A	11 753	-	1 969	1 997	572
	B	12 %				
Tiloilla tapahtuvat ante mortem-tarkastukset - <i>Ante mortem</i> inspektioner på gårdar - <i>Ante mortem inspections on farms</i>	A	532	..
	B
Luonnonvaraisen riistan lihan tarkastukset - Köttinspektioner av jaktbytet - <i>Meat inspections of game bag</i>	A	1 088	..
	B
Muut alkutuotantopaikat - Övriga primärproduktionsställen - <i>Other primary production</i>	A	33 581	187	301	3 239	160
	B	35 %				
Liha-alan laitokset - Anläggningar inom köttbranschen - <i>Establishments in meat branch</i>	A	330	297	304	2 788	659
	B	0 %				
Kala-alan laitokset - Anläggningar inom fiskbranschen - <i>Establishments in fish branch</i>	A	357	292	328	1 040	432
	B	0 %				
Maitoalan laitokset - Anläggningar inom mjölkbranschen - <i>Establishments in dairy branch</i>	A	112	101	101	429	130
	B	0 %				
Muna-alan laitokset - Anläggningar inom äggbranschen - <i>Establishments in egg branch</i>	A	87	67	71	142	47
	B	0 %				
Elintarvikkeiden valmistus - Tillverkning av livsmedel - <i>Manufacture of foodstuff</i>	A	2 224	1 089	1 184	2 095	989
	B	2 %				
Pakkaamot, tukkukaupat ja varastot - Packerier, partiaffärer och lager - <i>Establishments engaged in packing, wholesale trade and storing activities</i>	A	3 279	1 528	990	1 918	550
	B	3 %				
Ravintolat ja suurtaloudet - Restauranger och storhushåll - <i>Restaurants and industrial kitchens</i>	A	32 384	15 713	16 029	23 243	9 310
	B	34 %				
Myymälät ja myyntipaikat - Affärer och försäljningsställen - <i>Retail stores and selling points</i>	A	12 471	5 516	5 288	9 739	3 429
	B	13 %				
Yhteensä - Totalt - Total	A	96 578	24 790	26 565	48 250	16 278
	B	100 %				

A = kpl - st - number

B = % kaikista valvontakohteista - % av alla tillsynsobjekt - % of all control objects

¹⁾ Kohteet, joilla hyväksytyt oma-
valvontasuunnitelma - Antal objekt som har godkänd egenkontrollplan -
Number of objects which have accepted in-house control plan

Lähde: Elintarvikeeturvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.2. Kunnallisen elintarvikevalvonnan toimenpiteiden syyt vuonna 2009

Orsaker till åtgärder av den kommunala livsmedelstillsynen år 2009

Causes of actions in municipal food control, 2009

Kohderyhmä Objektkategori <i>Object category</i>	Toimenpiteet Åtgärder <i>Actions</i>	Toimenpiteiden syyt - Orsaker till åtgärder - <i>Causes of actions</i>		
		Oma- ja Egenkontroll <i>In-house control</i>	Yleinen Allmän hygien <i>General hygiene</i>	Muu syy Övrig orsak <i>Other cause</i>
Maidon tuotantolaitokset - Mjölkproduktionsenheter - <i>Dairy farms</i>	A 572 B	232 31 %	311 41 %	211 28 %
Muut alkutuotantolaitokset - Övriga primärproduktionsställen - <i>Other primary production</i>	A 160 B	65 34 %	47 25 %	77 41 %
Liha-alan laitokset - Anläggningar inom köttbranschen - <i>Establishments in meat branch</i>	A 659 B	280 33 %	311 37 %	245 29 %
Kala-alan laitokset - Anläggningar inom fiskbranschen - <i>Establishments in fish branch</i>	A 432 B	230 41 %	178 32 %	152 27 %
Maitotalan laitokset - Anläggningar inom mjölkbranschen - <i>Establishments in dairy branch</i>	A 130 B	64 38 %	49 29 %	56 33 %
Muun elintarvikkeiden alaan laitokset - Anläggningar inom äggbranschen - <i>Establishments in egg branch</i>	A 47 B	32 56 %	13 23 %	12 21 %
Elintarvikkeiden valmistus - Tillverkning av livsmedel - <i>Manufacture of foodstuff</i>	A 989 B	506 41 %	367 30 %	355 29 %
Pakkaamot, tukkukaupat ja varastot - Packerier, partiaffärer och lager - <i>Establishments engaged in packing, wholesale trade and storing activities</i>	A 550 B	295 46 %	154 24 %	193 30 %
Ravintoloiden ja suurkeittiöiden - Restauranger och storköket - <i>Restaurants and industrial kitchens</i>	A 9 310 B	5 288 45 %	3 577 30 %	2 965 25 %
Myyntipaikat ja myymälät - Affärer och försäljningsställen - <i>Retail stores and selling points</i>	A 3 429 B	1 560 34 %	1 233 27 %	1 803 39 %
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	A 16 278 B	8 552 41 %	6 240 30 %	6 069 29 %

A = kpl - st - number

B = % kaikista syistä tässä kohderyhmässä - % av alla orsaker i denna objektkategori - % of all causes in this object category

Lähde: Elintarvikeeturvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.3. Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2009

Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen enligt produktgrupp år 2009

Laboratory analyses in municipal food control by product category, 2009

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category	Näytteet yhteensä Prov totalt Samples total	Määräysten- vastaisia näytteitä Prov som inte uppfyller kraven Non-complying samples	Tutkimuksia/ näyte Undersökningar/ prov Analyses/ sample	Toimenpiteitä Åtgärder Actions
	kpl - st - no	%	kpl - st - no	
Maito ja maitovalmisteet - Mjölkh och mjölkprodukter - <i>Milk and dairy products</i>	1 227	2	1,4	12
Eräät ravintorasvat ja öljyt - Vissa livsmedels fetter och oljor - <i>Certain fats and oils</i>	146	14	1,7	17
Liha ja liha¹ almisteet, riista ja siipikarja - Kött och köttprodukter, vilt och fjäderfä - <i>Meat and meat products, game and poultry</i>	3 695	7	1,4	209
Muna ja muna¹ almisteet - Ägg och äggprodukter - <i>Egg and egg products</i>	48	6	1,2	3
Kala ja -valmisteet¹ äyriäiset ja simpukat - Fisk och fiskprodukter, kräftdjur och musslor - <i>Fish and fish products, molluscs and mussels</i>	1 404	10	1,5	116
Vilja- ja leipomovalmisteet - Spannmåls- och bageriprodukter - <i>Grain mill and bakery products</i>	488	8	1,4	27
Hedelmät ja vihannekset sekä niistä tehdyt valmisteet - Frukt och grönsaker och av dessa tillverkade produkter - <i>Fruit and vegetables, processed also</i>	2 899	7	1,5	139
Pähkinät, pähkinätuotteet ja coctailsnacksit - Nötter, nötprodukter och snacks - <i>Nuts, nut products and snacks</i>	18	28	0,8	5
Valmisruoat - Färdig mat - <i>Prepared food</i>	1 737	6	1,5	86
Keitot, liemet ja kastikkeet - Soppor, buljonger och såser - <i>Soups, bouillons and dressings</i>	409	2	1,6	9
Jäätelöt ja jälkiruoat - Glass och efterrätter - <i>Ice cream and desserts</i>	769	5	1,3	27
Yrtit ja mausteet - Örter och kryddor - <i>Herbs and spices</i>	3	-	1,0	-
Mehut, juomat, kivennäisvesi ja pakattu vesi - Safter, drycker, mineralvatten och förpackat vatten - <i>Juices, beverages, sparkling and still water</i>	155	6	1,3	6
Makeiset, hunaja ja sokeri - Sötsaker, honung och socker - <i>Confectioneries, honey and sugar</i>	14	-	0,9	-
Lis¹aineet - Tillsatssämnen - <i>Additives</i>	1	-	1,0	-
Erityisruokavaliovalmisteet - Dietiska produkter - <i>Foodstuffs for particular nutritional uses</i>	20	5	1,7	-
Elintar¹ikkeen kanssa kosketukseen joutu¹ at tar¹ikkeet - Förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel - <i>Materials intended to come into contact with foodstuffs</i>	4 021	14	1,0	291
Muut tuotteet - Övriga produkter - <i>Other products</i>	799	6	1,1	26
Yhte¹sä - Totalt - <i>Total</i>	17 853	8	1,3	973

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.4. Eräiden elintarvikkeiden laboratoriotutkimukset kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2009

Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen för vissa livsmedel år 2009

Laboratory analyses in municipal food control of certain foodstuffs, 2009

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category	Aistinvarainen laatu Organoleptisk kvalitet Organoleptic quality	Mikrobiologinen laatu Mikrobiologisk kvalitet Microbiological quality	Lisäaineet Tillsatssämnen Food additives	Vieraat aineet Främmande ämnen Foreign matter	Muut tutkimukset Övriga tester Other analyses	
Maito ja maitovalmisteet Mjök och mjölkprodukter Milk and dairy products	A B	326 2 %	1 126 2 %	4 -	148 -	73 1 %
Liha ja liha-almisteet, riista ja siipikarja Kött och köttprodukter, vilt och fjäderfä Meat and meat products, game and poultry	A B	1 267 6 %	2 863 8 %	17 6 %	31 10 %	954 2 %
Muna ja muna-almisteet Ägg och äggprodukter Egg and egg products	A B	8 25 %	24 8 %	- -	22 -	2 -
Kala ja -valmisteet, äyriäiset ja simpukat Fisk och fiskprodukter, kräftdjur och musslor Fish and fish products, molluscs and mussels	A B	693 4 %	1 342 9 %	14 -	36 3 %	45 11 %
Vilja- ja leipomovalmisteet Spannmåls- och bageriprodukter Grain mill and bakery products	A B	189 5 %	358 4 %	19 -	23 22 %	98 23 %
Hedelmät ja vihannekset sekä valmisteet Frukt och grönsaker och produkter Fruit and vegetables, processed also	A B	1 591 2 %	2 736 6 %	- -	71 1 %	66 6 %
Valmisruoat Färdig mat Prepared food	A B	854 1 %	1 685 6 %	- -	2 50 %	77 10 %
Keitot, liemet ja kastikkeet Soppor, buljonger och såser Soups, bouillons and dressings	A B	203 1 %	355 2 %	18 -	- -	69 -
Jäätelöt ja jälkiruoat Glass och efterrätter Ice cream and desserts	A B	335 12 %	694 4 %	- -	- -	8 -
Mehut, juomat, kivennäis- ja pakattu vesi Safter, drycker, mineral- och förpackat vatten Juices, beverages, sparkling and still water	A B	25 12 %	139 3 %	- -	2 50 %	29 7 %

A = tutkimusten määrä - antal av undersökningar - number of analyses
B = määrästenvastaisia - antibestämmelse - non-complying

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.5. Rehuvalvonnan valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2004 – 2009

Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2004 - 2009

Number of control samples of feed control, 2004 - 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	kpl - st - no					
Rehunäytteet yhteensä - Foderprov totalt - Feed samples total	9 660	10 925	9 721	11 578	10 020	11 580
Valvontatyypeittäin - Enligt typ av övervakning - By type of control						
Markkina- ja tuontivalvonta - Marknadsövervakning - Market control	740	838	632	829	788	1914
EU-tuonnin valvonta - Övervakning av EU-import - Import control from EU	6 274	7 224	6 548	7 646	6 716	6 563
Valmistuksen ja tuotannon valvonta - Övervakning av tillagning - Manufacture control	1 807	1 875	1 594	1 504	1 107	1 538
EU:n ulkopuolelta tulevan maahantuonnin valvonta - Övervakning av import från utanför EU - Import control from outside of EU	689	855	641	885	971	1268
Maatilojen valvonta - Övervakning av lantgårdar - Farm control	238	290	248	295
Rehuvalmistustyypeittäin - Enligt fodertyp - By type of feed						
Kasvipäriset rehuaineet - Foderämnen av vegetabiliskt ursprung - Feedingstuffs of vegetable origin	7 145	8 209	7 309	8 619	7 831	8 006
Eläinperäiset rehuaineet - Foderämnen av animaliskt ursprung - Feedingstuffs of animal origin	263	289	174	205	145	237
Muut rehuaineet - Övriga foderämnen - Other feedingstuffs	..	1	9	2	7	6
Rehuseokset - Foderblandningar - Compound feedingstuffs	1 765	1 948	1 823	1 966	1 654	3 111
Kivennäisrehuaineet ja -seokset - Mineralfoderämnen och -blandningar - Minerals feeds and compound mineral feedingstuffs	134	133	125	142	118	113
Rehun lisäaineet ja lisäainevalmisteet - Tillsatssämne och tillsatssämneprodukter för foder - Feed additives and additive products	203	212	213	220	75	105
Rehujen GMO-valvonta - GMO-övervakning av foder - GMO-control of feed						
Kasvipäriset rehuaineet - Foderämnen av vegetabiliskt ursprung - Feedingstuffs of vegetable origin	32	-	-	25	-	-
Rehuseokset - Foderblandningar - Compound feedingstuffs	118	133	68	354	190	2

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.6. Rekisteröityneet rehualan toimijat^{1,2)} ja niihin tehdyt tarkastukset vuosina 2007 - 2009

Antal registrerade aktörer i foderbranschen och inspektionsbesök åren 2007 - 2009

Number of registered feed operators and inspection visits, 2007 - 2009

Rehualan toiminta Foderaktivitet Feed activity	Toimijoiden lukumäärä Antal aktörer Number of operators			Tarkastuskäyntien määrä Antal inspektionsbesök Number of inspection visits		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Rehujen valmistus - Foderproduktion - Production of feed	207	218	239	52	69
Rehujen maahan tuonti EU:n ulkopuolelta - Import av foder från länder utanför EU - Feed import from outside of EU	33	36	39	-	2	-
Rehujen välitys, jakelu, myynti tai tuonti sisämarkkinoilta - Förmedling, distribution, försäljning eller import av foder från EU-länder - Feed agency, distribution, sale or import from EU countries	591	727	803	1	25	27
Rehujen varastointi - Lagring av foder - Feed storage	462	464	493	2	4	3
Rehujen kuljetus³⁾ - Transport av foder - Transport of feeds	356	366	407	164	142	137
Kotieläintilat - Husdjursgårdar - Livestock farms	24 606	22 443	21 971	202	275	289

¹⁾ Toimijat, jotka valmistavat, välittävät, jakelevat, myyvät, tuovat maahan, varastoivat tai kuljettavat elintarviketuotantoeläimille tarkoitettuja rehuja -
Aktörer, som tillverkar, förmedlar, delar ut, säljer, importerar, lagrar eller transporterar foder för produktion av djur -
Operators which manufacture, supply, distribute, sell, import, store or transport feedstuffs for food-producing animals

²⁾ Muut kuin rehualan alkutuotannon toimijat - Allt annat än foderföretagare inom primärproduktion av foder -
Other feed business operators than operators at the level of primary production of feed

³⁾ Lukuihin sisältyvät myös muita kuin elintarviketuotantoeläimille tarkoitettuja rehuja kuljettavat toimijat -
Siffrorna innehåller också foderföretagare som transporterar foder avsett för andra djur än djur för livsmedelsproduktion -
Number contains also feed business operators which transport feeds for feeding of other animals than food-producing animals

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira; SVT: Tike, Maatilojen rakenne

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira; FOS: Tike, Lantbrukets struktur -

Source: Finnish Food Safety Authority Evira; OSF: Tike, Farm structure

7.7. Kasvinsuojeluainejäämien valvonta vuosina 2005 - 2009

Kontroll av växtskyddsmedelrester åren 2005 - 2009

Control of residues of plant protection products, 2005 - 2009

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category		Alkuperä - Ursprung - Origin			Yhteensä Totalt Total
		Suomi Finland Finland	Muut EU-maat Övriga EU-länder Other EU countries	Muut kuin EU-maat Länderna utanför EU Other than EU countries	
Hedelmät ja vihannekset - Frukt och grönsaker - Fruits and vegetables	A	274	576	968	1 818
	B	-	1 %	14 %	8 %
Viljat - Spannmål - Cereals	A	20	18	46	84
	B	-	-	7 %	4 %
Prosessoidut elintarvikkeet - Förädlade produkter - Processed products	A	-	124	250	374
	B	-	-	7 %	5 %
Lastenruoat - Barnmat - Baby Food	A	10	23	6	39
	B	-	0 %	-	0 %
Yhteensä 2009 - Totalt 2009 - Total 2009	A	304	741	1270	2 315
	B	-	1 %	12 %	7 %
2005	A	356	843	856	2 055
2005	B	-	6 %	7 %	5 %
2006	A	352	806	866	2 024
2006	B	-	5 %	9 %	6 %
2007	A	300	847	949	2 096
2007	B	1 %	5 %	7 %	5 %
2008	A	286	763	984	2 033
2008	B	1 %	5 %	13 %	8 %
2009	A	304	741	1270	2 315
2009	B	-	1 %	12 %	7 %

A = Valvonta- ja seurantanäytteiden lukumäärä - Antal övervaknings- och uppföljningsprover - Number of surveillance and follow-up enforcement samples

B = Määräystenvastaisten näytteiden osuus (%) - Andel (%) av antibestämmelseprov - Proportion (%) of non-complying samples

Lähde: Tullilaboratorio ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Tulllaboratoriet och Livsmedels säkerhetsverket Evira

Source: Finnish Customs Laboratory and Finnish Food Safety Authority Evira

7.8. Tullilaboratorion elintarviketutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2009

Tullilaboratoriets livsmedelsundersökningar enligt produktgrupp år 2009

Food control of the Finnish Customs Laboratory by product category, 2009

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category	Tutkitut erät Undersökta partier Controlled batches kpl - st - no	Määräystenvastaiset erät Partier som stred mot bestämmelserna Non-complying batches %	Huomautetut erät Anmärkta partier Batches with minor defects %
Vihannekset ja sienet - Grönsaker och svampar - <i>Vegetables and mushrooms</i>	668	14	9
Vihannesvalmisteet - Grönsaksprodukter - <i>Vegetables products</i>	124	13	15
Hedelmät ja marjat - Frukter och bär - <i>Fruit and berries</i>	932	10	16
Hedelmävalmisteet - Fruktprodukter - <i>Fruit products</i>	139	6	7
Mehut ja juomat - Safter och drycker - <i>Juices and beverages</i>	158	13	18
Vilja ja leipomatuotteet - Spannmål och bakverk - <i>Cereals and bakery products</i>	265	9	9
Kastikkeet, keitot ja liemet - Såser, soppor och buljonger - <i>Sauces, soups and bouillon</i>	181	23	20
Muut elintarvikkeet - Övriga livsmedel - <i>Other foodstuffs</i>	992	16	13
Yhteensä - Totalt - Total	3 459	13	13
2007	3 656	7	11
2008	3 738	10	14
2009	3 459	13	13

Lähde: Tullilaboratorio

Källa: Tullilaboriet

Source: Finnish Customs Laboratory

7.9. Tullilaboratorion elintarvike tutkimukset tutkimuksittain vuonna 2009

Tullilaboratoriets livsmedelsundersökningar enligt undersökningen år 2009
Food control of the Finnish Customs Laboratory by type of analysis, 2009

Tutkimus Undersökning Analysis	Tutkitut erät Undersökta partier Controlled batches kpl - st - no	Määräystenvastaiset erät Partier som stred mot bestämmelserna Non-complying batches %	Huomautetut erät Anmärkta partier Batches with minor defects %
Kasvinsuojeluaineet - Växtskyddsmedel - <i>Plant protection products</i>	1 955	8	8
Mikrobiologia - Mikrobiologi - <i>Microbiology</i>	798	7	7
Homemyrkyt - Mykotoxiner - <i>Mycotoxins</i>	674	2	3
Lisäaineet - Tillsatämnen - <i>Food additives</i>	541	8	8
Vierasaineet - Främmande ämnen - <i>Foreign matter</i> <i>Foreign matter</i>	384	3	9
Elintarvikkeen koostumus - Livsmedlets sammansättning - <i>Food composition</i>	344	18	22
Raskasmetallit - Tungmetaller - <i>Heavy metals</i>	331	2	2
Säteilytys - Besträlning - <i>Radiation exposure</i>	206	6	2
Pakkausmerkit - Etiketter på förpackningen - <i>Labelling</i>	152	63	22
GMO	148	14	1
Kivisäiset - Mineralämnen - <i>Minerals</i>	92	10	8
Radioaktiivisuus - Radioaktivitet - <i>Radioactivity</i>	41	-	-
Koostumukseen vertailu lain säädäntöön - Jämförelse av sammansättningen med lagstiftningen - <i>Comparison of the composition with legislative requirements</i>	30	50	10
Vitamiinit - Vitaminer - <i>Vitamins</i>	23	26	30
Muut tutkimukset - Övriga undersökningar - <i>Other analyses</i>	192	3	11
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	5 911	9	8

Lähde: Tullilaboratorio
 Källa: Tullilaboratoriet
 Source: Finnish Customs Laboratory

7.10. Näytteiden määrä vierasainetutkimuksissa¹⁾ vuonna 2009

Antal prov i undersökningar av främmande ämnen år 2009

Number of samples in analyses of foreign matter, 2009

Eläin tai eläimestä saatava elintarvike Djur eller animaliska livsmedel Animal or foodstuffs of animal origin	Kielletyt kasvua edistävät aineet Förbjudna tillväxt- befrämjande substanser Banned growth promoters	Eläinlääkkeet Djurläkemedel Veterinary medicinal agents	Ympäristömyrkyt Miljögifter Environmental contaminants	Yhteensä ²⁾ Totalt Total
Nautaeläimet - Nötkreatur - <i>Cattle</i>	804	346	126	1 276
Siat - Svin - <i>Pigs</i>	481	632	188	1 301
Siipikarja - Fjäderfä - <i>Poultry</i>	300	235	28	563
Lampaat ja hevoset - Får och hästar - <i>Sheep and horses</i>	19	28	13	60
Hirvit - Älgar - <i>Elk</i>	-	-	88	88
Tarhattu riista - Hägnat villebråd - <i>Farmed game</i>	15	60	35	110
Maito - Mjölk - <i>Milk</i>	100	298	233	298
Kala - Fisk - <i>Fish</i>	37	42	82	161
Änänmunat - Ägg - <i>Egg</i>	140	135	20	200
Hunaja - Honung - <i>Honey</i>	20	56	20	56
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>				4 113

1) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainehjelmassa tehdään erilaisia tutkimuksia. Näytteet otetaan joko elävistä eläimistä tai eläimestä saatavista elintarvikkeista. -
I programmet för främmande ämnen i djurbaserade livsmedel görs olika undersökningar. Proven tas antingen från levande djur eller djurbaserade livsmedel.

A number of analyses are performed in the foreign matter testing programme for foodstuffs of animal origin. Samples are taken from either living animals or foodstuffs of animal origin.

2) Eläin- tai elintarviketyypin kokonaisnäytemäärä. Samasta näytteestä voidaan tehdä useampi tutkimus. -

Total provmängd av djur- eller livsmedelstyp. Flera tester kan tas på samma prov. -

Total number of samples taken from the type of animal or foodstuff of animal origin. Numerous analyses may be performed using the same sample.

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

7.11. Luomutoimijoiden määrä vuosina 2004 - 2009

Antal ekologiska aktörer åren 2004 - 2009

Number of organic operators, 2004 - 2009

Luomutoimijat

Ekologiska aktörer

Organic operators

2004 2005 2006 2007 2008 2009

Tarkastettavat toimijat, yhteensä - Aktörer som inspekteras, totalt -
Operators to be inspected, total

4 780 4 254 3 890 3 831 3 758 3 902

Luomumaatilat - Ekologiska gårdar - *Organic farms*

.. 4 191 3 828 3 757 3 679 3 831

Luomueläintilat - Ekologiska djurgårdar - *Organic livestock farms*

386 405 432 483 511 548

Uudet maatilat - Nya lantgårdar - *New farms*

100 100 100 112 121 250

LuomuelintarviketoimijatEkologiska livsmedelsaktörer - *Organic food operators*

425 404 383 381 401 418

Uudet toimijat - Nya aktörer - *New operators*

33 32 23 27 53 48

LuomurehutoimijatEkologiska foderaktörer - *Organic feed operators*

4 11 11 12 16 20

Uudet toimijat - Nya aktörer - *New operators*

.. 4 4

Luomusiemenpakkaamot - Ekologiska fröpackerier -*Organic establishments packing seed*

.. 29

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti

Källa: Evira, Kontrollrapport om ekologisk produktion

Source: Evira, Control report on organic production

7.12. Luonnonmukaisessa tuotannossa havaittujen säännöstenvastaisuuksien lukumäärä vuosina 2006 - 2009

Antal konstaterade regelbrott i ekoproduktion åren 2006 - 2009

Number of cases of non-compliance detected in organic production, 2006 - 2009

	2006	2007	2008	2009
	kpl - st - no			
Kasvintuotanto - Växtproduktion - <i>Plant production</i>	1 526	1 101	963	883
Eläintuotanto - Husdjurproduktion - <i>Animal production</i>	186	138	145	117
Elintarviketuotanto - Livsmedelsproduktion - <i>Food production</i>	..	282	151	243

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti
 Källa: Evira, Kontrollrapport om ekoproduktion
 Source: Evira, Control report on organic production

7.13. Säännöstenvastaisuuksista annetut seuraamukset luomutoimijoille vuosina 2006 - 2009

Antal påföljder som påförts ekologiska aktörer till följd av brott mot produktionsbestämmelser åren 2006 - 2009

Number of consequences to organic operators due to non-compliance with production directions, 2006 - 2009

	2006	2007	2008	2009
	kpl - st - no			
euraa ukset kasvintuotannossa teensä	40	29	26	23
ljd i växtproduktion, totalt - Consequence in plant production, total				
Erottaminen valvontajärjestelmästä - västän nin n kontrollstem - Eruption from control stem	4	3	3	0
Eläintuotanto - Husdjurproduktion - Eruption from control stem	0	0	0	-
arkkinointikielto - r u d mot salu rin - an on mar eting	342	226	211	176
	9	6	6	5
Huomautus - n märknin - Caution	1 180	872	749	707
	31	23	20	18
euraa ukset eläintuotannossa teensä	43	30	28	21
ljd i husdjursproduktion, totalt - Consequence in live stock production, total				
arkkinointikielto - r u d mot salu rin - an on mar eting	24	20	20	24
	6	4	4	4
Huomautus - n märknin - Caution	162	118	125	93
	38	26	25	17
euraa ukset elintarviketo innassa teensä	..	28	33	22
ljd i livsmedelsaktiviteter, totalt - Consequence in food activities, total				
arkkinointikielto - r u d mot salu rin - an on mar eting	..	2	1	7
	..	1	0	2
Huomautus - n märknin - Caution	..	105	115	236
	..	28	33	20

: euraamusten lukumäärä - ntal påföljder - umi er o con e uence

: luomutoimijoista, joita säännöt koskee - av ekologiska aktörer som omfattas av bestämmelserna - o on an operators that are covered these regulations

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti

Källa: Evira, Kontrollrapport om ekoproduktion

Source: Evira, Control report on organic production

Laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Julkaisuun on koottu tietoja koko elintarvikeketjun toimijoista ja toiminnasta alkutuotannosta kuluttajaan. Maataloustuotannon osalta julkaisuun on koottu tietoja mm. maatiloiden lukumääristä sekä maataloustuotannon panosten ja tuotannon määristä. Luomutuotannon tilastot on myös sisällytetty maataloustuotantoa käsittelevään osioon. Seuraavaan osioon on koottu tietoja kotieläinten lukumääristä, terveydestä ja eläinsuojeluvalvonnasta.

Elintarvikeketjun seuraavan vaiheen, maataloustuotteita jalostavan teollisuuden osalta julkaisuun on koottu tietoja mm. elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumääristä sekä elintarvikkeiden vähittäiskaupanalan ja ravitsemustoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumääristä. Elintarviketeollisuuden tuotannosta ja myynnistä on julkaisuun myös koottu tietoja. Elintarvikeketjun viimeiseen vaiheeseen eli kulutukseen liittyen julkaisuun on koottu tietoja kuluttajien ja kotitalouksien määristä sekä elintarvikkeiden kulutusmääristä sekä ruokamyrkytyksistä.

Julkaisuun on koottu tietoja myös elintarvikeketjuun läheisesti kuuluvasta elintarviketurvallisuuden valvonnasta. Mukana on tietoja kunnallisen elintarvikevalvonnan toiminnasta ja maahantuonnin valvonnasta sekä tarkemmin kasvinsuojeluainejäämävalvonnasta ja vierasainetutkimuksista.

Tiedot on esitetty pääasiassa koko maan tasolla. Alueelliset luokitukset perustuvat tietojen viiteajankohtana voimassa olleisiin alueisiin.

Tietolähteinä on käytetty Tiken omia tilastoja, jotka löytyvät Matilda-maataloustilastot -palvelusta (www.maataloustilastot.fi). Lisäksi tietolähteenä on käytetty myös Tilastokeskuksen tilastoja, Eviran tilastoja ja raportteja sekä Tullilaboratorion tilastoja. Lähteet on merkitty kunkin taulukon alareunaan sekä julkaisun lopussa oleviin kuvio- ja karttaluetteluihin.

Keskeiset käsitteet ja määritelmät on esitetty omana kokonaisuutena.

Tilastotiedot ovat julkisia ja kaikkien asiasta kiinnostuneiden käytössä. Julkaisu on tiivis kooste koko elintarvikeketjusta, jota voidaan käyttää mm. neuvontaan, opetustarkoituksiin sekä erilaisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Yksi kehittämiskohde on elintarviketurvallisuustilastojen kehittäminen EU:n tilastoviranomaisen Eurostatin mukaisesti.

Tiken tilastotuotanto perustuu lakiin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta (1200/1992 ja 667/2006), lakiin maaseutuelinkeinotilastoista (1197/1996), lakiin maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä (284/2008) ja tilastolakiin (280/2004). Muiden tietolähteiden käyttö perustuu tilastolakiin (280/2004).

Julkaisua kehitetään edelleen saatujen palautteiden sekä tiedon tuottajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Pelloilta pöytään -kokoomajulkaisun tarkoitus on antaa yleiskäyttöön koko elintarvikeketjun toimijoista, tuotannosta, kulutuksesta sekä valvonnasta. Tietojen tarkkuuden ja luotettavuuden taso perustuu julkaisussa käytettyjen tietolähteiden laatuun. Julkaisuun on valikoitu oman aihealueensa luotettavimpia saatavilla olevia tietolähteitä, kuten hallinnollisia rekistereitä ja tietokantoja sekä tilastoja ja tilastojen puuttuessa raportteja.

3. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisu ilmestyy nyt viidettä kertaa. Julkaisu ilmestyy vuosittain vuoden lopussa.

Julkaisussa esitetyt tiedot ovat lopullisia. Maatilojen rakenteen osalta tiedot kuvaavat kesän 2009 tilannetta. Kotieläintuotannon rakenteen osalta viiteajankohdat ovat seuraavat: nautaeläimet 1.5.2009, siat 1.4.2009, lampaat ja vuohet 1.6.2009, siipikarja 1.4.2009 ja hevoset 1.4.2009. Luomueläinmäärien viiteajankohta on 31.12.2009. Viljelykasvien satotiedot perustuvat vuosittain tehtävään satotilastoon, johon tiedot saadaan loka-marraskuun satotiedusteluista. Maatilatutkimusten viiteajankohtana on puolestaan kesä- ja joulukuu. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien tietojen osalta viiteajankohtana on kunkin kalenterivuoden loppu.

4. Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Julkaisussa esitetyt maatalouden ja kotieläintuotannon rakennetta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia muun muassa Maatilarekisterin tietojen kanssa. Kasvinviljely-, teurastamo-, meijeri- ja kananmunatuotannon tiedot ovat vertailukelpoisia muiden Tiken tuotantotilastojen tietoja sisältävien julkaisujen kanssa. Vastavasti elintarviketeollisuutta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia Tilastokeskuksen yritys- ja toimialarakennetta kuvaavien tilastojen kanssa. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevat tiedot ovat pääsääntöisesti vertailukelpoisia kunkin osa-alueen valvontaviranomaisen julkaisemien tietotuotteiden kanssa.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisu on painettu kirja. Lisätietoa ja tilausohjeet löytyvät Matilda-maataloustilastot -palvelusta (www.maataloustilastot.fi). Julkaisu on ladattavissa pdf-versiona edellä mainituilta sivuilta 4 kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta.

Julkaisuun kootut tiedot on saatavissa tarkemmalla tasolla julkaisussa mainituista lähteistä. ■

Käsitteitä ja määritelmiä

■ Alkutuotanto

Alkutuotannon tuotteiden tuotanto, kasvatusta ja viljely, myös sadonkorjuu, lypsäminen ja kaikki eläintuotannon vaiheet ennen teurastusta. Se sisältää myös metsästyksen, kalastuksen ja luonnonvaraisten tuotteiden keräämisen.

■ Elintarvikehuoneisto

Elintarvikehuoneistolla tarkoitetaan mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa.

■ Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja. Käytännön valvonta tapahtuu pääasiassa kunnissa. Elintarvike-turvallisuusvirasto Evira johtaa ja kehittää valvontaa koko maan tasolla. Myös yritykset itse valvovat tuottamiensa ja myymiensä elintarvikkeiden laatua ja määrätystenmukaisuutta. Omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta.

Kotieläin Tässä julkaisussa kotieläin tarkoittaa tuotantoeläintä.

Kotieläin

Tässä julkaisussa kotieläin tarkoittaa tuotantoeläintä.

Luomu

Lyhenne sanasta luonnonmukainen.

Luomutila

Viljelmä, kasvihuone, sienten kasvattamo tai keruualue, joka kuuluu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen mukaiseen valvontajärjestelmään.

■ Luomutuotanto

Luomutuotannolla tarkoitetaan tuotantotapaa, joka määritellään Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa.

■ Maatila

Maatilalla tarkoitetaan niin sanottua aktiivitilaa, jolla on käytössä olevaa maatalousmaata vähintään yksi hehtaari ja joka harjoittaa maataloustuotantoa. Myös tilat, joilla on tätä vähemmän käytössä olevaa maatalousmaata, on otettu mukaan mikäli niiden taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1 200 euroa. Ennen vuotta 2000 aktiivitilaksi määriteltiin tila, jolla on hallinnassaan vähintään yksi hehtaari peltoa ja puutarhaa ja jolla on maataloustuotantoa tai muuta yritystoimintaa. Vuodesta 1995 lähtien aktiivitiloihin on luettu metsätaloutta tai muuta yritystoimintaa harjoittavista tiloista vain ne, joilla on peltoa viljelyksessä.

■ Omavalvonta

Omavalvonnalla tarkoitetaan elintarvikealan toimijan suunnitelmallisia toimia, joilla yrittäjä itse tunnistaa ja valvoo yrityksensä toiminnan tai toimintojen hygieenisistä riskikohtia. Omavalvontasuunnitelma sisältää muun muassa tiedot riskikohtien valvontaan sovellettavista toimenpiderajoista sekä ohjeet mahdollisten toimenpiderajojen ylitysten aiheuttamista toimintatavoista. Elintarvikealan yrittäjän on pidettävä kirjaa sekä omavalvonnan tuloksista että virheiden korjaamiseksi tehdyistä toimenpiteistä.

■ Ruokamyrkytys

Ruokamyrkytyksellä tarkoitetaan ruuan tai talousveden nauttimisen välityksellä saatua tarttuvaa tautia tai myrkytystä.

■ Ruokamyrkytysepidemia

Ruokamyrkytysepidemiolla tarkoitetaan tapausta, jossa vähintään kaksi henkilöä on saanut oireiltaan samanlaatuisten sairauksien nautittuaan samaa alkuperää olevaa ruokaa tai talousvettä, ja missä epidemiologisesti kyseinen ruoka tai vesi voidaan todeta sairauksien lähteeksi. Ruokamyrkytyksen aiheuttaja voi olla mikrobi, mikrobin tuottama toksiini tai muu aineenvaihduntatuote, loinen, myrkyllinen eläin, kasvi, sieni tai kemiallinen aine.

■ Siirtymävaihe

Luonnonmukaisessa tuotannossa siirtymävaiheella tarkoitetaan aikaa, jolloin peltoa on viljeltävä luonnonmukaisen tuotannon menetelmin, mutta tuotteiden markkinoiminen ei ole vielä mahdollista luonnonmukaiseen tuotantoon viittaavin merkinnöin.

■ Toimipaikka

Toimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja yhdellä toimialalla toimiva eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Varsinainen toimipaikka harjoittaa yrityksen normaalia tuotantotoimintaa. Toimipaikkoja ovat esim. tehdas, myymälä, toimisto ja versta. Liikenteessä ja rakennustoiminnassa toimipaikka on pää- tai piirikonttori, josta toimintaa johdetaan. Aputoimipaikka sijaitsee erillään varsinaisesta tuotantotoiminnasta ja se tuottaa palveluja vain yritykselle itselleen. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pääkonttori, varasto omia tavaroita varten tai korjaamo omien ajoneuvojen korjaamista varten.

Tilastoon tulevat toimipaikat, jotka tarkasteluvuonna toimivat yli puoli vuotta ja lisäksi ne työllistivät enemmän kuin puoli henkilöä tai niiden liikevaihto ylittää tietyn rajan.

■ Tuotantosuunta

Tuotantosuunnalla tarkoitetaan maatilan päätuotantosuuntaa eli taloudellisesti merkittävintä maatalouden tuotantosuuntaa, joka

määräytyy vuoden aikana normaalioloissa saatujen bruttotulojen perusteella. Tieto saadaan vuosittain tukea hakeneilta tiloilta maatalouden tukihakemuslomakkeilta ja on tällöin viljelijän itsensä ilmoittama. Tukea hakemattomien tilojen tieto määritetään tuotannonalojen ja vakioitujen katteiden avulla.

■ Valvontakohte

Valvontakohteella tarkoitetaan ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä säädettyjen viranomaistoimenpiteiden, kuten tarkastusten, näytteenoton, mittauksen, neuvonnan tai päätöksenteon kohteena olevaa toimijaa, toimintaa tai toimipaikkaa.

■ Vierasaine

Vierasaineet ovat ravintoon kuulumattomia, sinne joutuneita tai jääneitä kemiallisia aineita. Vierasaineet eivät ole elintarvikkeen valmistuksessa käytettyjä aineita eivätkä lisäaineita. Vierasaineita ovat esimerkiksi torjunta-aineet, raskasmetallit sekä ympäristömyrkyt.

■ Zoonoosi

Zoonoosit ovat tauteja, jotka voivat luonnollisella tavalla tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välillinen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, vedena tai hyönteisten välityksellä. Zoonoosien aiheuttajiin kuuluu bakteereita, viruksia, loisia ja sieniä.

Karttaluettelo

Förteckning över kartor

List of Maps

- 1.1. Maatilojen lukumäärä vuonna 1998 -**
Antal lantgårdar år 1998 -
Number of farms 1998
Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne -
Källa: FOS; Tike, Lantbrukets struktur -
Source: OFS: Tike, Farm structure

- 1.2. Maatilojen lukumäärä vuonna 2009 -**
Antal lantgårdar år 2009 -
Number of farms, 2009
Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne -
Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur -
Source: OFS: Tike, Farm Structure

- 1.3. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 1998 -**
Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 1998 -
Number of establishments in food industry, 1998
Lähde: SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuositilasto -
Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret -
Source: OFS: Statistics Finland, Finnish Enterprises

- 1.4. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä vuonna 2008 -**
Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin år 2008 -
Number of establishments in food industry, 2008
Lähde: SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuositilasto -
Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret -
Source: OFS: Statistics Finland, Finnish Enterprises

- 2.1. Viljantuotanto vuonna 2009 -**
Spannmålsproduktion år 2009 -
Crop production, 2009
Lähde: SVT: Tike, Satotilasto -
Källa: FOS: Tike, Skördestatistik -
Source: OFS: Tike, Crop production statistics

- 2.2. Lihantuotanto vuonna 2009 -**
Köttproduktion år 2009 -
Meat production, 2009
Lähde: SVT: Tike, Alueittainen lihan tuotanto -
Källa: FOS: Tike, Köttproduktion områdesvis -
Source: OFS: Tike, Meat Production by Area

- 2.3. Maidontuotanto vuonna 2009 -**
Mjölkproduktion år 2009 -
Milk production, 2009
Lähde: SVT: Tike, Alueittainen maidontuotanto -
Källa: FOS: Tike, Mjölkproduktion områdesvis -
Source: OFS: Tike, Milk Production by Area

4.1. Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2009 -

Antal nötkreatur år 2009 -

Number of cattle, 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -

Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -

Source: OSF: Tike, Number of Livestock

4.2. Sikojen lukumäärä vuonna 2009 -

Antal svin år 2009 -

Number of pigs, 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -

Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -

Source: OFS: Tike, Number of Livestock

4.3. Siipikarjan lukumäärä vuonna 2009 -

Antal fjäderfå år 2009 -

Number of poultry, 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -

Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -

Source: OFS: Tike, Number of Livestock

6.1. Suomen väkiluku 2009 -

Befolkning i Finland år 2009 -

Population of Finland, 2009

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Väestörakenne -

Källa: FOS: Tike, Statistikcentralen, Befolkningsstruktur -

Source: OFS: Statistics Finland, Population Structure

7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä vuonna 2009 -

Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2009 -

Number of control objects of municipal food control, 2009

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira -

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

Kuvioluettelo

Förteckning över figurer

List of Figures

- 1.1. Elintarvikeketju -**
Livsmedelskedjan -
Food chain

- 2.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2009 -**
Antal lantgårdar och medelantal nötkreatur på lantgårdarna åren 1995 - 2009 -
Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2009
Lähde: SVT: Tike, Maatilojen rakenne -
Källa: FOS: Tike, Lantbrukets struktur -
Source: OFS: Tike, Farm Structure

- 2.2. Luomualat vuosina 2000 - 2009 -**
Ekologisk areal åren 2000 - 2009 -
Organic area, 2000 - 2009
Lähde: Evira, Luomurekisteri -
Källa: Evira, Ekoregister -
Source: Evira, Organic register

- 2.3. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2009 -**
De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2009 -
Total yields of the most important crops, 1993 - 2009
Lähde: SVT: Tike, Satotilasto -
Källa: FOS: Tike, Skördestatistik -
Source: OFS: Tike, Crop production statistics

- 2.4. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2009 -**
Totalproduktion av kött enligt djurslag åren 1995 - 2009 -
Total meat production by species, 1995 - 2009
Lähde: SVT: Tike, Lihan kokonaistuotanto -
Källa: FOS: Tike, Totalproduktionen av kött -
Source: OFS: Tike, Total Meat Production

- 2.5. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maataloilla vuosina 1983 - 2009 -**
Mjölkkproduktion, försäljning och förbrukning på lantgårdar åren 1983 - 2009 -
Production, sales and use of milk on farms, 1983 - 2009
Lähde: SVT: Tike, Maidon kokonaistuotanto -
Källa: FOS: Tike, Totalproduktionen av mjölk -
Source: OFS: Tike, Total Milk Production

- 3.1. Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 - 2009 -**
Försäljning av bekämpningsmedel åren 2000 - 2009 -
Sale of pesticides, 2000 - 2009
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira -
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

- 4.1. Kotieläinten lukumäärä vuosina 1995 - 2009 -**
Antal husdjur åren 1995 - 2009 -
Number of livestock, 1995 - 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -
Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -
Source: OFS: Tike, Number of Livestock

4.2. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2009 -

Antal fjäderfå åren 1995 -2009 -
Number of poultry, 1995 - 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -
Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -
Source: OFS: Tike, Number of Livestock

4.3. Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2009 -

Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2009 -
Number of animal farms, 1995 - 2009

Lähde: SVT: Tike, Kotieläinten lukumäärä -
Källa: FOS: Tike, Antalet husdjur -
Source: OSF: Tike, Number of Livestock

5.1. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2008 -

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2008 -
Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2008

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuositilasto -
Källa: FOS: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret -
Source: OFS: Statistics Finland, Finnish Enterprises

6.1. Kotitalouksien lukumäärä vuosina 1966 - 2008 -

Antal hushåll åren 1966 - 2008 -
Number of households, 1966 - 2008

Lähde: SVT: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto -
Källa: FOS: Statistikcentralen, Inkomstfördelningsstatistik -
Source: OSF: Statistics Finland, Income distribution statistics

6.2. Ruokamyrkytys epidemioissa sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2009 -

Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 - 2009 -
Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 - 2009

Lähde: Evira, Ruokamyrkytysrekisteri -
Källa: Evira, Matförgiftningsregister -
Source: Evira, Food poisoning register

6.3. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1999 ja 2009 -

Konsumtion av livsmedel åren 1999 och 2009 -
Consumption of foodstuff, 1999 and 2009

Lähde: Tike, Ravintotase -
Lähde: Tike, Näringsbalans -
Source: Tike, Balance Sheet For Food Commodities

7.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2009 -

Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2009 -
Control objects of municipal food control, 1998 - 2009

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira -
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

Julkaisussa käytetyt lähteet

(suluissa merkintä SVT, jos tilasto on Suomen virallinen tilasto)

Tike

Maatilarekisteri
Maatilatilastollinen vuosikirja
Ravintotase
Maatilojen rakenne (SVT)
Satotilasto (SVT)
Luomusatotilasto
Puutarhatilastot (SVT)
Teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastot (SVT)
Lihan kokonaistuotanto (SVT)
Alueittainen lihantuotanto (SVT)
Maidon kokonaistuotanto (SVT)
Meijeritilasto (SVT)
Kananmunien tuotanto (SVT)
Kotieläinten lukumäärä (SVT)

Elintarviketeollisuusliitto ry

Kotimaan myyntitilastot
Rakennetilastot
Tuontitilastot

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Luomurekisteri
Ruokamyrkytysrekisteri
Rekisteri hyväksytyistä elintarvikealan laitoksista
Eläintaudit Suomessa - julkaistu
Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti
Eläinsuojeluvalvonnan tiedot
Kunnallisen elintarvikevalvonnan tiedot
Rehuseosten valmistusmäärät
Rehuvalvonnan tiedot
Kasvinsuojeluaineiden myyntitiedot
Vierasainevalvonnan tiedot

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Vesiviljely (SVT)
Ammattikalastus merellä (SVT)
Ammattikalastus sisävesillä (SVT)
Metsästys (SVT)

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

Elintarviketalous 2010

Taloustutkimus Oy

Suurkeittiöiden annosten lukumäärät

Tilastokeskus

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto (SVT)
Yritysrekisterin vuositilasto (SVT)
Väestörakenne (SVT)
Tulonjakotilasto (SVT)
Oikeustilastot (SVT)

Tullihallitus

Tavaroiden tuonti ja vienti yhdistetyn tavaranimikkeistön (CN) mukaan (SVT)

Tullilaboratorio

Kasvinsuojeluainejäämien valvontatiedot
Maahantuonnin valvontatiedot

Zonoosikeskus

Zonoositiedot